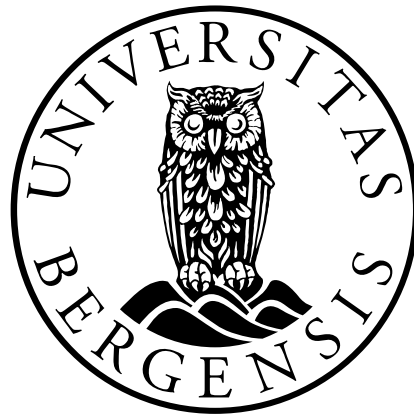

Problemet med «tillit»

En kvalitativ studie av tillit til norske nyhetsmedier

Bia Nadine Sjøvoll

Masteroppgave i medievitenskap
Institutt for informasjons- og medievitenskap
Universitetet i Bergen

Høsten 2019

Sammendrag

Denne oppgaven undersøker hva nyhetsmottakere legger i det å ha tillit til nyhetsmedier. Borgernes tillit til nyhetsmedier har lenge vært gjenstand for stor interesse, både innenfor medieforskningen og i samfunnsdebatter. Til tross for at tilliten til nyheter i Norge er høyere enn i andre land, anses manglende tillit til pressen som et stort problem for moderne demokrati. Tillitsforskningen har vært preget av kvantitative målinger som har tatt utgangspunkt i forskerens antakelser om hva tillit til nyhetsmedier betyr – og ikke i hva nyhetsmottakerne selv legger i det. Dette har ført til en begrenset forståelse for hva tillit til nyhetsmedier betyr for nyhetsmottakerne. Denne studien bruker derfor en kvalitativ tilnærming for å undersøke hva tretten nyhetsmottakere legger i å ha tillit til nyhetsmedier. Den studerer hvilke forventninger de legger til grunn i sine tillitsvurderinger, samt forholdet mellom deres tillitsvurderinger og eget nyhetsbruk. Funnene illustrerer at tillit er et komplisert forskningsfelt – informantene la til grunn en rekke aspekter i deres tillitsvurderinger. Det var imidlertid noen klare tendenser: Nyhetsmediene skulle formidle sann informasjon i tråd med presseetiske standarder, vise åpenhet, inneha relevant og god kompetanse og presentere et bredt og variert nyhetsbilde. Funnene peker også mot et tydelig paradoks i informantenes tillitsvurderinger og faktiske nyhetsbruk.

Førord

Det er ganske utrolig at mine år ved UiB har kommet til en ende. Det har vært mange fine år – men det siste året har definitivt vært det beste. Jeg blir å se tilbake på masterskrivingen med et smil rundt munnen, og det er takket være mange fantastiske mennesker.

Først og fremst vil jeg gi en stor takk til min veileder Jan Fredrik Hovden for alle gode råd og gode diskusjoner. Tusen takk for alle metaforene du har delt med meg underveis – de vil jeg aldri glemme. Videre vil jeg takke Karl Atle Knapskog som introduserte meg til ideen om å studere tillit med en kvalitativ tilnærming – jeg er takknemlig for retningen du fikk meg i. Jeg ønsker også å takke forskningsgruppen for mediebruk og publikumsstudier for at jeg fikk ta del i gruppen. Jeg føler meg heldig som fikk være med og jeg har lært mye fra alle sammen. En stor takk går også til Irene Costera Meijer og Janice Radway for at dere både har utfordret og inspirert meg underveis. Jeg ønsker også å takke Fritt Ord, Rådet for anvendt medieforskning og TV2 for at dere hadde tro på prosjektet mitt og tildelte meg stipend. En takk går også til Yo-Yo Ma, takk for at du ga meg tro på oppgaven min igjen.

Videre vil jeg gi en enorm takk til Marianne og Yvonne. Tusen takk for at dere alltid har stilt opp for meg, heiet på meg og hjulpet meg. Takk for alle timene med faglig, og ikke faglig, diskusjon. Jeg hadde ikke klart dette uten dere og jeg er så takknemlig for at dere har tatt dere tid til å lese utkast etter utkast – og ikke minst korrektur. Jeg vil også takke Flo for ditt kritiske blikk og gode innspill. En spesiell takk går også til mamma for at du alltid har vist interesse for arbeidet mitt – og at det ikke var noen unntak denne gangen heller.

Den største takken går til min største støttespiller, Karin. Takk for alt du har gjort for meg det siste året. Takk for at du har vært tålmodig når jeg har vært sint, lei meg og stresset. Takk for at du alltid har hatt troen og oppfordret meg til å aldri gi opp. Du er verdens beste støtte, og jeg er veldig heldig som har deg.

Bergen, 1. november 2019

Innholdsfortegnelse

1. Introduksjon	1
1.1 Problemstilling og forskningsspørsmål.....	3
1.2 Oppgavens struktur.....	3
2. Tidligere forskning på tillit til nyhetsmedier	4
2.1 Tre tilnærminger til kvantitativ tillitsforskning.....	4
2.2 Forskning på nyhetsmottakeres oppfatning av nyhetsmediene	7
2.3 Forskning på digitalisering og kommersialisering	8
2.4 Forskningens manglende fokus på nyhetsmedienes selektering	9
2.5 Fremveksten av norske, kvalitative bidrag.....	10
2.6 Ulike oppfatninger om «veien videre»	11
3. Teoretiske perspektiver på tillit til nyhetsmedier	12
3.1 Nyhetsmedier som institusjoner – institusjonell tillit	12
3.2 Tillit som realisering av forventninger	15
3.3 Tillit som en risikofylt handling.....	18
4. Metode.....	21
4.1 Kvalitativ metode	21
4.2 Planlegging av studien og informantutvalg.....	22
4.2.1 Pilotintervju	22
4.2.2 Rekruttering av informanter.....	23
4.2.3 Informantutvalg.....	25
4.2.4 Gjennomføring av intervjuene	26
4.3 Intervjuguide	27
4.4 Arbeidet med analysen.....	31
4.5 Etske perspektiver	32
4.6 Vurdering av forskningsopplegget	33
5. Analyse.....	36
5.1 Premisser for informantenes tillit	37
5.1.1 Forventninger om sannhet	37
5.1.2 Forventninger knyttet til presseetiske normer.....	39

5.2 Forventninger om åpenhet	41
5.2.1 Nyhetsmediene må være åpne om personlig og politisk standpunkt.....	41
5.2.2 Nyhetsmediene må vise åpenhet ved feil og unøyaktighet	43
5.2.3 Forutsigbare nyhetsaktører fremstår mer seriøse og troverdige.....	45
5.3 Forventninger om journalistenes kompetanse.....	46
5.3.1 Krav til journalisters språkkunnskaper.....	47
5.3.2 Krav til journalisters kunnskapsnivå	48
5.4 Redaksjonell selektivitet påvirker tillit	51
5.4.1 Redaksjonell selektering kan oppleves som mangelfull	51
5.4.2 Underholdningsfokus svekker tilliten til nyhetsaktørene	52
5.4.3 Nyhetsmedienes selektering oppleves ensidig	54
5.4.4 Kommersialisering svekker informantenes tillit	55
5.5 Forholdet mellom nyhetsbruk og tillitsvurderinger.....	58
5.5.1 Tillit skapes av over tid	58
5.5.2 Manglende samsvar mellom tillitsvurderinger og nyhetsbruk	60
5.5.3 Tillit fremstår <i>ikke</i> som en risikofylt handling.....	63
Kapittel 6: Oppsummering og avsluttende betraktninger.....	65
Litteratur	70
Andre kilder.....	73
Vedlegg.....	75
Vedlegg 1: NSD-godkjenning.....	75
Vedlegg 2: Utlysningstekst.....	76
Vedlegg 3: Intervjuguide	77
Vedlegg 4: Spørreskjema.....	79
Vedlegg 5: Samtykkeskjema.....	80
Vedlegg 6: Informantutvalg.....	83
Vedlegg 7: Informantenes rangering av nyhetsaktører.....	84
Vedlegg 8: Informantenes rangering av nyhetstema	86

1. Introduksjon

Borgernes tillit til nyhetsmedier har lenge vært gjenstand for stor interesse, både innenfor medieforskningen og i samfunnsdebatten. Diskusjonen rundt tillit til nyheter skjøt fart i Norge i forbindelse med VGs dekning av den mye omtalte «dansevideoen med Trond Giske» (Fossheim, Sørzdahl & Fremstad, 2019). I februar 2019 publiserte VG en video hvor Arbeiderpartiet-politikeren Trond Giske danset med en kvinne med navnet Sofie. I etterkant av dette publiserte TV 2 et intervju med Sofie, hvor det kommer fram at hun føler saken har blitt fremstilt feil, og at hun har blitt dårlig behandlet av VGs journalister (Fossheim, Sørzdahl & Fremstad, 2019). VG beklaget seg og satte i gang en interngransking som ble publisert i en omfattende evalueringsrapport. VG ble av Sofie klaget inn på syv punkter til Pressens Faglige Utvalg, og endte opp med å bli felt på fem punkter (Drabløs, Pettersen & Hagen, 2019). Saken fikk enorm medieomtale, og diskusjonen om hvilke konsekvenser saken ville få for VG, men også for tilliten nyhetsmottakere hadde til nyhetsmedier generelt skjøt fart. Blant annet mente medieforskeren Erik Knudsen fra Universitet i Bergen at saken kom til å føre til umiddelbare konsekvenser for VG (NTB, 2019). I etterkant utførte også Norstat en undersøkelse på oppdrag fra Aftenposten. Den fant at «VGs håndtering av ‘dansevideo’-saken har gått utover tilliten til både VG og norske medier generelt» (Enge & Schwencke, 2019). Undersøkelsen viste at 51 prosent var mer «negative» til VGs journalistikk, og 37 prosent mer «negative» til norske medier generelt. Professor Steen Steensen mente at dette var bekymringsfulle tall og at tillit er «ferskvare» (Enge & Schwencke, 2019).

Samtidig påpekte han at ikke var overrasket over resultatet ettersom at undersøkelsen ble tatt så kort tid etter at Sofie fortalte sin versjon. Leder ved Senter for undersøkende journalistikk (SUJO) ved Universitetet i Bergen, Per Christian Magnus, mente også at resultatet var forventet: «De fleste av oss vil nesten føle oss forpliktet til å være mer negative til mediene etter en sånn sak» (Enge & Schwencke, 2019). Undersøkelsen målte også hvorvidt folk hadde mer eller mindre tillit til norske medier da (26. mars-1. april), sammenlignet med ett år tidligere. 30 prosent svarte at tilliten til tradisjonelle medier var lavere enn for ett år siden (Enge & Schwencke, 2019).

Videre er tilliten til nyheter «bekymringsfullt lav» i store deler av verden (Newman, 2018, s. 9). Til tross for at tilliten til nyheter i Norge er noe høyere enn i andre land (Moe & Bjørgan, 2019, s. 29), anses manglende tillit som en utfordring for moderne demokrati.

Samfunnsborgerne skal kunne stole på nyhetsrapporteringen uten å selv måtte dobbeltsjekke hver eneste rapportering. Den franske historikeren Pierre Rosanvallon (referert i Coleman, 2012, s. 36) har kalt tillit for en «institusjonell forvalter» som eliminerer behovet for bevis- og verifikasjonsprosedyrer. Pressen fungerer som en slik institusjonell forvalter, og gjør det lettere for samfunnsborgere å tilegne seg informasjon uten at det krever så mye fra dem. Dette er en sentral forutsetning for at borgere kan avgi reflekterte stemmer ved demokratiske valg (Coleman, 2012, s. 35).

Men hva betyr det å ha tillit til nyhetsmedier? Forskning på tillit til nyhetsmedier har fram til nå i stor grad vært dominert av kvantitativ forskning hvor tillit er målt, men sjeldent definert eller undersøkt i dybden. Når informanter kun blir spurt om hvor mye tillit de har til en aktør, er det uklart hva som blir målt og hvordan resultatene kan og bør analyseres (Kohring & Matthes, 2007, s. 232). Mye av den tidligere forskningen har ikke tatt høyde for eller vist hva nyhetsmottakere selv tenker om tillit. Et sentralt problem med den tidligere forskningen er dermed at det er vanskelig å vite hva «tillit» egentlig betyr.

Dette har blitt problematisert av flere. Assisterende generalsekretær for Norsk Redaktørforening, Reidun Kjelling Nybø, og administrerende direktør i Stiftelsen Tinius, Kjersti Løken Stavrum har uttrykt at de mener det er et behov for forskere som definerer begrepene tydelig (Nybø & Stavrum, 2017). De lurer videre på hvilken verdi det har å spørre om generell tillit, og om folk forstår hva de svarer på når de blir spurt om så store ord. SINTEF-forskerne Asbjørn Følstad og Petter Bae Brandtzæg mener også vi må få svar på hva «tillit til mediene» innebærer, og hvorfor folk svarer slik de gjør (Nybø & Stavrum, 2017). For selv om undersøkelser fra eksempelvis Norstat (Enge & Schwencke, 2019) eller Reuters Digital News Report (Newman, 2018) kan gi interessante (og kanskje urovekkende) tall, sier det lite om hva tillit *faktisk betyr* for respondentene eller hvorfor de ikke har tillit. Dette masterprosjektet tar i bruk en kvalitativ metode for å undersøke et utvalg av nyhetsmottakeres egne refleksjoner og opplevelser med tillit til nyhetsmedier. Målet har vært å få innsikt i ulike aspekter ved tillit til nyhetsmedier som tidligere forskning i mindre grad har klart å studere.

1.1 Problemstilling og forskningsspørsmål

Denne oppgaven studerer hva nyhetsmottakere selv legger i det å ha tillit til nyhetsmedier, og på den måten forsøker å få innsikt i en bedre forståelse for hva tillit til nyhetsmedier betyr og hvilke følger tillitsvurderingene har for folks nyhetsbruk. Ved å se nærmere på nyhetsmottakeres egne refleksjoner og tanker rundt tillit til nyhetsmedier ønsker jeg å få en bedre forståelse for tillitens kompleksitet, samt finne ut hvorvidt det er enkelte aspekt som fremstår som særlig fundamentale. Studien tar utgangspunkt i følgende problemstilling:

Hva legger nyhetsmottakere i det å ha tillit til nyhetsmedier?

For å besvare denne problemstillingen vil materialet analyseres med utgangspunkt i to forskningsspørsmål:

1. Hvilke forventninger la informantene til grunn i deres tillitsvurderinger?
2. Hvordan påvirker informantenes tillitsvurderinger og deres nyhetsbruk hverandre?

1.2 Oppgavens struktur

Neste kapittel vil gjøre rede for noen av de sentrale bidragene fra tidligere forskning på tillit til nyhetsmedier. Videre vil kapittel tre ta for seg tre perspektiver på tillit til nyhetsmedier: *institusjonell tillit, tillit som realisering av forventninger og tillit som en risikofylt handling*. Deretter vil kapittel fire se nærmere på studiens metode og informantutvalg. Kapittel fem er studiens analysekapittel og består av fem delkapitler som tar for seg studiens forskningsspørsmål. Det første delkapittelet undersøker hvilke premisser informantene la til grunn for deres tillit til nyhetsmedier. Deretter blir informantenes forventninger om at nyhetsmediene må vise åpenhet, at journalistene må inneha god og relevant kompetanse og at nyhetsmediene må presentere et bredt og variert nyhetsbilde belyst. Det siste delkapittelet viser hvordan informantenes tillitsvurderinger og nyhetsbruk påvirker hverandre. I kapittel seks oppsummeres studiens hovedfunn. Her vil noen av de generelle tendensene i materialet bli drøftet i lys av den tidligere forskningen og de teoretiske perspektivene for å kunne vise til hvilke aspekter ved tillit til nyhetsmedier videre forskning bør se nærmere på.

2. Tidligere forskning på tillit til nyhetsmedier

Tidligere forskning har ofte kun målt respondenters grad av tillit og det har derfor vært utfordrende å gi et klart bilde av hva tillit til nyhetsmedier faktisk betyr. Likevel er det flere studier som gir verdifull innsikt i ulike aspekter ved tillit til nyhetsmedier. I denne studiens tilfelle viste det seg at flere av informantenes tillitsvurderinger og refleksjoner i stor grad hadde likhetstrekk med funn fra tidligere forskning. Dette kapittelet vil derfor redegjøre for noen relevante bidrag til forskningen på tillit til nyhetsmedier. Kapittelet vil første redegjøre for tre tilnærminger til kvantitativ tillitsforskning, samt presentere sentral kritikk disse tilnærmingene har fått. Deretter vil kapittelet presentere forskning på nyhetsmottakers vurderinger av nyhetsmediene og forskning som har vist hvordan digitalisering og kommersialisering har påvirket tillitsforholdet. Videre vil noen kvalitative bidrag presenteres kort, samt uenighet knyttet til veien videre for tillitsforskningen.

2.1 Tre tilnærminger til kvantitativ tillitsforskning

Kommunikasjonsprofessorene Matthias Kohring og Jörg Matthes (2007) deler den kvantitative forskningen på tillit til nyheter inn i tre ulike tilnærminger:

1. *Forskning som ser på avsenders troverdighet.*
2. *Forskning som sammenligner troverdighet til ulike medier.*
3. *Forskning som prøver å identifisere dimensjoner av troverdighet i faktoranalytiske studier.*

Den første delen av dette kapittelet vil redegjøre for disse tilnærmingene ved å vise til noen eksempler på studier tilknyttet tilnærmingene, samt vise til noe av kritikken disse har fått. Den første tilnærmingen, *forskning som ser på avsenders troverdighet*, ses ofte i sammenheng med forskningen utført av Carl I. Hovland (1953) og hans kollegaer ved Yale University. Deres forskning står sentralt når det gjelder hvordan en bør forstå mottakers vurdering av en avsender. Basert på egne studier definerte de to dimensjoner av en avsenders kredibilitet: *ekspertise* og *troverdighet*. *Ekspertise* refererer til avsenders kvalifikasjoner eller evne til å kunne vite sannheten om et emne, mens *troverdighet* omhandler oppfatninger av avsenders motivasjon til å fortelle sannheten (Hovland, Janis & Kelly, 1953, s. 21). Kohring og Matthes (2007, s. 233) fremhever imidlertid hvordan disse studiene og identifiseringen av *ekspertise* og *troverdighet* har fått kritikk for å mangle en teoretisk avklaring. Denne kritikken går på at

det er uklart hvorvidt «ekspertise» og «troverdighet» er *dimensjoner* av tillit eller *grunner* for tillit. Likevel illustrerer Hovland og hans kollegaers identifisering av *ekspertise* og *troverdighet* en viktig forskjell mellom nyhetsmedienes *evne* til å få fram sannheten, og deres *ønske* om å få den fram. Dette viste seg å være relevant for informantene i denne studiens oppfatning av nyhetsmediene. Som analysen vil belyse opplevde informantene at nyhetsmediene som oftest *ønsket* å få fram sannheten, men ikke alltid hadde gode nok *evner* til å gjøre det.

Den andre tilnærmingen, *forskning som sammenligner troverdighet til ulike medier*, blir ofte knyttet til Burns W. Roper og det såkalte «Roper-question» (siteret i Kohring & Matthes, 2007, s. 233):

If you got conflicting or different reports of the same story from radio, television, the magazines and the newspapers, which of the four versions would you be most inclined to believe – the one on radio or television or magazines or newspapers?

Kohring og Matthes (2007, s. 234) fremhever også kritikk til denne tilnærmingen. Kritikken omhandler at personer har ulikt vurderingsgrunnlag når de vurderer tillit til *fjernsyn* i forhold til når de vurderer tillit til *aviser*. Videre er det ikke sikkert at slike spørsmål samsvarer med den faktiske mediebruken til respondentene. Dette kan være problematisk, da respondentens faktiske mediebruk trolig former svaret de oppgir (Kohring & Matthes, 2007, s. 234). Den mest sentrale kritikken omhandler imidlertid at troverdighet i slike undersøkelser kun blir målt basert på én indikator og at troverdighet dermed blir til et «unidimensional concept» (Kohring & Matthes, 2007, s. 234). Slik vanskeliggjøres det å forske på de ulike faktorene som påvirker tillit til nyhetsmedier. Dette prosjektet omhandler ikke sammenligning mellom ulike type nyhetsmedier, men som analysen vil belyse viste informantenes faktiske mediebruk seg å være av betydning. Både fordi den til dels la grunnlaget for informantenes tillitsvurderinger, men også fordi informantenes nyhetsbruk i noen tilfeller var motstridende med deres tillitsvurderinger. I tillegg viste det seg at informantenes refleksjoner rundt tillit til nyhetsmedier var kompleks, noe som støtter Kohring og Matthes påpekning om at troverdighet ikke kan bli målt basert på én indikator.

Den tredje tilnærmingen, *faktoranalytisk forskning* på tillit til nyheter, oppstod på 1970- og 80-tallet, når forskere begynte å inkludere flere og flere dimensjoner når de studerte publikums troverdighet til nyheter (Kohring & Matthes, 2007, s. 235). Faktoranalytisk forskning førte til identifisering av flere troverdighetsfaktorer. Et av de sentrale faktoranalytiske studiene ble utført av Cecilie Gaziano og Kristin McGrath (1986), hvor forskerne identifiserte 12 kredibilitetsfaktorer (Gaziano & McGrath, 1986, s. 454). Disse omhandlet at nyhetene må være 1) ærlige, 2) upartiske og 3) nøyaktige. Nyhetene må også 4) fortelle hele historien, 5) respektere folks privatliv og 6) ta hensyn til folks interesse. Til slutt identifiserte de at det er viktig at nyhetsmediene 7) er opptatt av samfunnets velferd, 8) skiller mellom fakta og meninger, 9) er troverdige, 10) er opptatt av hva offentligheten vil, 11) er saklige og 12) har erfarne reportere. I tillegg identifiserte Gaziano og McGrath (1986, s. 545) også noen «sosiale faktorer»:

- Hvorvidt nyhetsmediene skaper sensasjon rundt nyhetssaker eller ikke.
- Nyhetsmediene må bry seg om hva nyhetsmottakere tenker og føler.
- Nyhetsmediene må være moralske.

Selv om faktoranalytiske studier ga et grundigere innblikk i tillit til nyhetsmedier, ble også denne tilnærmingen møtt med kritikk. Denne gikk ut på at nesten alle faktoranalytiske studier jobbet med «eksplorative faktoranalyser», som ikke kan gi representative resultater. Kohring og Matthes (2007, s. 236) mener for eksempel at dimensjonene bare kan anses som gjeldende etter at de gjentatte ganger har blitt identifisert og integrert i et teoretisk rammeverk, noe de mener sjeldent blir gjort. Dette er trolig fordi det finnes så mange ulike faktorer, noe som gjør det vanskelig å verifisere akkurat hvilke som er mest dekkende.

I nyere tid har faktoranalytiske studier blitt kombinert med kvalitative metoder. Et eksempel er en studie utført av The Media Insight Project (2016). De identifiserte følgende fem troverdighetsfaktorer (The Media Insight Project, 2016, s. 4-5):

- 1) *Fullstendighet*. Nyhetsrapporteringen må gå i dybden, og nyhetsmediene må alltid formidle siste nytt og publisere alle aktuelle hendelser.
- 2) *Nøyaktighet*. Nyhetsmediene må presentere korrekte fakta og bruke ekspertkilder- og materiale.

- 3) *Balanse*. Nyhetene må presentere flere synsvinkler rundt en sak.
- 4) *Transparens*. Nyhetsmediene må være transparente og gi nyhetsmottakerne tilgang til informasjon om nyhetsaktøren, journalistene og hvordan de samler og håndterer informasjon og kilder.
- 5) *Presentasjon og design*. Nyhetsrapporteringen må være kortfattet, komme raskt til poenget og det må være enkelt å finne nyhetene og informasjonen man leter etter. I tillegg omhandler denne faktoren tekniske elementer og bruk av hyperkoblinger.

I tillegg presenterte forskerne én ikke-troverdighetsfaktor: *bequemmelighet og underholdning* (The Media Insight Project, 2016, s. 5). Denne faktoren innebar hvorvidt nyhetsmottakerne kunne gjøre flere ting samtidig som de brukte nyhetsmediet, hvorvidt nyhetsmediet presenterte nyheter på både en underholdende måte, og en måte som gjorde at nyhetsmottakerne kunne snakke om det – samt hvorvidt det var en nyhetsaktør nyhetsmottakerne alltid har brukt.

Som analysen vil belyse viste det seg at informantenes tillitsvurderinger samsvarte med flere av disse troverdighetsfaktorene. Spesielt viste det seg at informantene vektla at nyhetsmediene måtte fortelle hele historien og at de måtte realisere nyhetsidealene transparens, balanse og fullstendighet. I tillegg viste det seg at enkelte informanter vektla det medieprofessor Mark Deuze (2005, s. 455) omtaler transparens som: (de økende) mulighetene personer både innad og utenfor journalistikken har til å kontrollere, sjekke, kritisere, og til tider gripe inn i den journalistiske prosessen.

2.2 Forskning på nyhetsmottakeres oppfatning av nyhetsmediene

En annen sentral del av forskningen som viste seg å være relevant for dette prosjektet, er forskning på hvordan nyhetsmottakerens oppfatning av nyhetsmediene påvirker tillitsvurderinger. Flere studier har vist at jo mer kvalifisert, pålitelig, livlig, balansert og godhjertet avsenderen av et budskap blir oppfattet, desto høyere blir vurderingen av avsenderens troverdighet (Metzger mfl., 2003, s. 298). Her er det viktig å understreke hvordan nyhetsmedier «som avsendere av et budskap» ikke er en individuell person, men en institusjon bestående av mange personer og organisatoriske retningslinjer. Forskning har identifisert faktorer som skiller seg spesielt ut når det gjelder organisatoriske avsendere. For eksempel vil oppfatninger av prestisje og konkurransedyktighet påvirke vurdering av tillit når

det gjelder organisatoriske avsendere, som nyhetsmedier (Metzger mfl., 2003, s. 300). Det viste seg imidlertid at informantene i dette prosjektet i liten grad vektla hvorvidt nyhetsmediet var prestisjefyllt eller konkurransedyktig, men i større grad vektla personlige egenskaper ved journalistene, som eksempelvis hvor kvalifiserte de var for jobben som journalist.

Forskere har også studert hvordan en nyhetsmottakers tillitsvurdering kan påvirkes av avstanden det er mellom nyhetsmottakeren og nyhetsaktørens politiske standpunkt. Blant annet har forskning vist at budskap eller informasjon som støtter vårt eget synspunkt oppfattes som upartisk, og derfor mer troverdig (Metzger mfl., 2003, s. 303). Forskning viser også at når folk ikke hører det de vil fra pressen, altså som samsvarer med sin egen ideologiske oppfatning, så opplever de pressen som mindre troverdig (Metzger mfl., 2003, s. 308). På den måten har en kunnet identifisere hvordan avsenders standpunkt og mottakers standpunkt kan spille en sentral rolle for nyhetsmottakeres vurderinger av nyhetsmedienes troverdighet (Metzger mfl., 2003, s. 303).

Betydningen politiske standpunkt kan ha på en nyhetsmottakers tillitsvurdering har også blitt identifisert i norsk forskning. Blant annet viser studier hvordan personer på høyre- og venstresiden har ulik grad av tillit til ulike nyhetsaktører (Karlsen & Aalberg, 2015; Knudsen, Iversen & Vatnøy, 2018). I tillegg peker studier på at nyhetsmottakere som plasserer seg på høyresiden av politikken, samt unge mennesker, uttrykker å ha lavere grad av tillit til nyheter (Moe & Bjørgan, 2019, s. 29). I tillegg har forskning studert hvorvidt nyhetslesere opplever at nyhetsdekningen føles *relevant* for dem (Moe & Bjørgan, 2019) og hvorvidt de opplever at nyhetsmediene *angår* dem (Nordiske Mediedager, 2018). Studiene går imidlertid ikke nærmere inn på *hvordan* nyhetsdekning føles relevant for respondentene eller *hva* de mener angår dem.

2.3 Forskning på digitalisering og kommersialisering

I løpet av de siste tiårene har studier også undersøkt hvordan digitalisering og kommersialisering kan påvirke tillit til nyheter og nyhetsmedier. Allerede på begynnelsen av 2000-tallet viste forskning hvordan vurderinger av innhold på internett ble påvirket av den endeløse mengden informasjon, konvergensen av sjangere og måten man lett kan publisere tilsynelatende profesjonelt innhold (Metzger mfl., 2003, s. 311). Den viste også hvordan kommersielt innhold og nettaviser med mye reklame førte til lavere troverdighet (Metzger

mfl., 2003, s. 306). I tillegg fant forskning at spredning av unøyaktige nyheter på internett førte til at oppfatningen nyhetsmottaker hadde om nettbaserte nyhetsmedier ble redusert. Samtidig ble evnen nettbaserte kilder har til å rette på feil når de oppstår ansett som en beskyttelse mot slike utfordringer (Metzger mfl., 2003, s. 305).

Bekymringer knyttet til hvordan digitalisering og kommersialisering har påvirket journalistisk innhold fortsetter å være et aktuelt tema i dag. Blant annet har nyere forskning illustrert hvordan noen nyhetsmottakere opplever at kommersialisering og tidspresset som kommer med at nyheter må publiseres kontinuerlig, har ført til at nyhetenes nøyaktighet og fullstendighet blir svekket (Jacobsen, 2018, s. 62). I tillegg har studier knyttet til nyhetsmottakeres oppfatning av falske nyheter ført til interessante funn. Forskning viser for eksempel at 39 prosent av nordmenn er enten «delvis» eller «svært» enig med utsagnet: «Når jeg tenker på nyheter på nett, er jeg bekymret for hva som er ekte og hva som er falskt på internett» (Moe & Bjørgan, 2019, s. 34). Bekymringen for falske nyheter er likevel ikke like stor i Norge som i andre land, og det var eksempelvis 38 prosent som var verken enig eller uenig i samme utsagn (Moe & Bjørgan, 2019, s. 34). Som analysen vil vise var bekymringen for hvorvidt kommersialisering og annonser gikk på bekostning av nyheter en sentral tendens i materialet, mens informantene i liten grad opplevde at det var falske nyheter blant de norske nyhetsaktørene.

2.4 Forskningens manglende fokus på nyhetsmedienes selektering

Hittil har noen av forskningsfeltene innenfor tillitsforskningen blitt presentert, men disse har imidlertid noen begrensninger. Ifølge kommunikasjonsprofessorene Kohring og Matthes (2007, s. 237) ble nyhetsmedier i tidligere forskning ofte kun ansett som en *tilrettelegger* av informasjon som bare er forpliktet til objektivitet. På den måten ble journalistikkens *selektivitet* ignorert. Nyhetsmedienes selektivitet omhandler nyhetsmedienes *sosiale funksjon*, som består av selektering og formidling av informasjon. Kohring og Matthes mener journalistikkens selektivitet er en avgjørende del av tillit til nyheter. Journalister kan ikke alltid formidle all informasjon om alle saker. Dermed formidler nyhetsmediene alltid informasjon selektivt (Kohring & Matthes, 2007, s. 238).

Videre skiller Kohring og Matthes (2007, s. 239) mellom tillit til to ulike former for selektering: *Trust in the selectivity of topics* og *trust in the selectivity of facts*. Den første formen for selektering, som jeg har oversatt til *selektering av temaer*, omhandler nyhetsmedienes rolle når de velger ut hvilke temaer skal bli offentlige diskusjonstema (Kohring & Matthes, 2007, s. 246). Denne selekteringen tar for seg ulike variabler tilknyttet hyppigheten og kontinuiteten av publisering, samt hvor passende vektleggingen av et problem er i forhold til andre saker. Den andre formen for selektering, som jeg har oversatt til *selektering av fakta*, omfatter «kontekstualiseringen av hendelser» (Kohring & Matthes, 2007, s. 246). Til tross for at begrepet kan insinuere at selekteringen viser hvordan nyhetsmedier velger ut fakta for å vinkle saker, er det først og fremst knyttet til variasjonen, omfanget og vektleggingen av informasjon som blir presentert i forbindelse med en sak (Kohring & Matthes, 2007, s. 246). Som analysen vil vise fremsto begge formene for selektering som en sentral del av informantenes tillitsvurderinger.

2.5 Fremveksten av norske, kvalitative bidrag

En viktig begrensning ved en del av den tidligere forskningen er som tidligere nevnt at det er uklart hva man faktisk måler og hva informantene egentlig svarer på når de blir spurt om de «stoler på nyhetene» (Kohring & Matthes, 2007). Postdoktor Erik Knudsen har sammen med kollegaer ved Universitetet i Bergen belyst denne problematikken. I en artikkel skriver de at det er de selv, som forskere, som må ta noe av skylden for forvirringen tidligere tillitsforskning har skapt (Knudsen, Iversen & Nygaard, 2018). De forklarer at resultatene fra spørreundersøkelser ofte fører til bekymring for at folks tillit til pressen er i «fritt fall», men at undersøkelsene ikke sier noe om hva folk faktisk legger i det å ha tillit til mediene. Derfor blir det vanskelig å vite hva folk har svart på.

I tillegg påpeker Knudsen, Iversen og Nygaard (2018) at det finnes mye litteratur om hva tillit *betyr*, men de mener litteraturen er teoretiske konstruksjoner basert på forskernes forhåndsantakelser om hva tillit *er*. De mener derfor at dersom man lurer på hva folk mener med tillit må man begynne med å spørre folk hva de faktisk *mener*. For å undersøke dette inkluderte de i en undersøkelse tilknyttet Norsk medborgerpanel et åpent spørsmål. De spurte 2000 nordmenn om hva de legger i begrepet «tillit til mediene», og fant at folk forstår tillit ganske likt som forskere – sett vekk fra ett unntak. Unntaket var at respondentene ga uttrykk

for en ideologisk dimensjon knyttet til en følelse av utenforskap, som kom av at de ikke opplevde at mediene representere deres personlige syn (Knudsen, Iversen & Nygaard, 2018).

At Knudsen og hans kollegaer fant at respondentene forstod tillit likt som forskere, får støtte fra andre kvalitative bidrag. Tonje Jacobsen (2018) fant i sin masteroppgave at hennes informanter anvendte og forstod nyhetsmediers kredibilitet i stor grad likt som i akademisk forskning. Dette er interessante bidrag som kvantitativ forskning i mindre grad hadde klart å identifisere, ettersom at man er nødt til å snakke med folk for å kunne undersøke hvordan de selv omtaler tillit – noe kvalitative tilnærminger i større grad legger til rette for.

2.6 Ulike oppfatninger om «veien videre»

Selv om flere av forskerne som er blitt presentert i dette kapittelet er enige om at det finnes metodiske svakheter ved tidligere forskning på tillit til nyhetsmedier, er de ikke enige om hvordan tillit til nyhetsmedier bør studeres videre. Kohring og Matthes (2007) har eksempelvis fortsatt troen på kvantitative studier, så lenge de er flerdimensjonale. De mener at for å finne en standardisert «målestokk» for måling av tillit til nyheter må forskningen i større grad være bekreftende, og ikke eksplorativ (Kohring & Matthes, 2007, s. 248). Problemet med dette er at det kan være vanskelig å skape en standardisert målestokk for en handling som er så individuell – tillit varierer fra person til person. Andre forskere har fremhevet at tillitsdimensjonene forskning baserer seg på burde skapes av mediebrukerne selv, med tanke på deres egne oppfatninger av medietroverdighet, i stedet for å anta at man kan bruke elementer fra forskning på andre typer tillit (Metzger mfl., 2003, s. 310). Stephen Coleman (2012, s. 37) mener på sin side at en konstruktivistisk tilnærming på tillit vil gi mest innsikt. For eksempel mener han en bør spørre informanter om deres forventning til en nyhetsinstitusjon, og innhente en forståelse av tillit basert på opplevelsen av uoverensstemmelser mellom forventninger og erfaring. Denne studien benytter seg av en åpen tilnærming som åpner opp for å få innsikt i hva informantene selv legger i å ha tillit, og baserer seg dermed til dels på Coleman sin tilnærming, til tross for at informantene ikke blir spurt direkte om hvilke forventninger de har til nyhetsmediene. Studiens metode vil presenteres nærmere i kapittel 4, men først vil kapittel 3 redegjøre for ulike teoretiske perspektiver som er relevante for studiens problemstilling.

3. Teoretiske perspektiver på tillit til nyhetsmedier

Dette kapittelet vil presentere noen relevante teoretiske perspektiver på tillit til nyhetsmedier. På samme måte som forskningen på tillit til nyhetsmedier er omfattende og kompleks, er også de teoretiske perspektivene det. Det er i hovedsak på grunn av at «tillit» er et svært omfattende begrep. Dette kapittelet vil imidlertid redegjøre for noen teoretiske perspektiv og på den måten legge premissene for hvordan tillit blir forstått i denne oppgaven. Først vil kapittelet presentere de institusjonelle trekkene ved nyhetsmedier og institusjonell tillit. Deretter vil kapittelet redegjøre for hvordan tillit kan ses som realiseringen av forventninger og som en risikofylt handling. Kapittelet vil drøfte hvordan disse teoriene kan ses i sammenheng med tillit til nyhetsmedier og vise hvor kompleks og omfattende tillitsbegrepet kan være.

3.1 Nyhetsmedier som institusjoner – institusjonell tillit

Nyhetsmedier blir ofte ansett som institusjoner, blant annet fordi de anses som «etableringer med relativt faste måter å gjøre ting på» (Eide, 2008, s. 24). Oppgaven tar utgangspunkt i nyhetsmedier som institusjoner og dermed er et institusjonelt perspektiv på tillit sentralt. Ved å se på nyhetsmediene som en institusjon, er det nødvendig å understreke hvordan det er mulig å dele nyhetsmedier inn i flere institusjonelle nivåer. Mediene som helhet kan være en institusjon, avispressen kan være en institusjon, og en avis eller en TV-kanal kan være en institusjon (Eide, 2008, s. 24). Denne oppgaven tar utgangspunkt i *nyhetsmediene*, og som de kommende kapitlene vil belyse vil fokuset i særlig grad være på enkelte nyhetsaktører. En enkelt nyhetsaktør er imidlertid også sammensatt av alle de ansatte, i tillegg organisatoriske strukturer, retningslinjer og normer som kan prege nyhetene de formidler. Pamela Shoemaker og Stephen D. Reese (2016) illustrerer i sin «hierarchy of influences»-modell hvordan medieinnhold kan bli påvirket av fem nivåer. Disse inkluderer, fra mikronivå til makronivå (Reese & Shoemaker, 2016, s. 396):

- 1) individuelle kjennetegn ved nyhetsarbeiderne.
- 2) arbeidsrutiner.
- 3) faktorer på organisasjonsnivå.
- 4) faktorer på institusjons nivå.
- 5) påvirkning fra sosiale systemer.

Modellen illustrerer hvordan flere elementer kan påvirke mediene samtidig, og antyder hvordan innflytelse på ett nivå kan samhandle med innflytelse på et annet nivå (Shoemaker & Reese, 2014, s. 1). Modellen skildrer i utgangspunktet fem *analysenivåer* som kan brukes når man analyserer medieinnhold. Det viste seg imidlertid at informantene i dette studiet trakk fram flere lignende nivåer i sine tillitsvurderinger av nyhetsmediene. Eksempelvis viste det seg at de vektla både egenskaper ved de enkelte journalistene, arbeidsrutinene i nyhetsmediet og hvordan nyhetsmediets inntjeningsmåter påvirket deres vurderinger av nyhetsmediene. Flere opplevde at journalistene ikke hadde god og relevant nok kompetanse, at tidspresset journalistene måtte jobbe under gikk utover kvaliteten på nyhetene og at kommersialiseringen preget nyhetsutvalget på en negativ måte.

Som institusjoner er mediene avhengige av inntekter for å kunne drive virksomheten sin. Medieprofessor Helge Østbye (2009, s. 103) forklarer at norske medier lenge hadde ideelle mål som overgikk de kommersielle, men at i senere tid har mediene blitt mer like vanlige, profittsøkende bedrifter. I lys av dette har mediene blitt kommersialisert i den grad at vurderinger om profitt har blitt viktigere i den indre styringen av mediene. Denne kommersialiseringen kan føre til et motstridende samspill mellom pressens samfunnsoppdrag og de økonomiske faktorene nyhetsmediene må forholde seg til. Denne problemstillingen omtales ofte som «børs og katedral»-dilemmaet (Østbye, 2009, s. 104). Østbye fremhever hvordan dette dilemmaet har blitt mer dominerende de siste årene, og spør seg selv hvilke konsekvenser dette kan ha for medienes mulighet til å utøve samfunnsoppdraget. Som analysen vil belyse ga informantene i dette studiet uttrykk for å oppleve at «børs-eller-katedral-dilemmaet» i stor grad gikk utover pressens samfunnsoppdrag.

Når det gjelder tillit til institusjoner finnes det flere, sprikende oppfatninger av hvorvidt det er mulig å snakke om tillit til institusjoner. Grimen (2009, s. 110) forklarer at noen mener tillit bygges på kunnskap og at det derfor ikke er mulig å ha tillit til institusjoner – siden tillitgivere ikke kan vite nok om hvilke interesser en institusjon, eller de som arbeider i den, har. Andre mener at tillit til institusjoner er «blind tillit», siden tillitsgivere ikke har muligheten til å ta forholdsregler. Den norske filosofen Harald Grimen (2009) mener på sin side at det er mulig å ha tillit til institusjoner, og at det ikke nødvendigvis er «blind tillit».

Han argumenterer for seks grunner til hvorfor det er mulig å snakke om tillit til institusjoner (Grimen, 2009, s. 115-116):

- 1) Institusjoner har begrensede formål til tross for deres kompleksitet, og det finnes som regel et smalt og overkommelig vurderingsgrunnlag som er tilgjengelig for folk flest.
- 2) «Fornuftig» tillit til institusjoner er heller ikke avhengig av kunnskap om institusjonen eller personene i den. Tillit baserer seg på flere elementer, som eksempelvis regularitet, erfaring og institusjonens historie når det gjelder tillitsbrudd.
- 3) Institusjoner i moderne samfunn kan også sanksjoneres og må ofte stilles til ansvar, noe som fremmer pålitelighet.
- 4) Institusjoner kan videre gjengjelde, og dermed gjøre opp for seg hvis de begår et tillitsbrudd.
- 5) Gjennom gjentatt samhandling er det videre mulig å bli «kjent» med institusjoner, og gjentatt samhandling blir sett på som en viktig kilde til tillit.
- (6) Tillitsgivere kan i tillegg ofte ta forholdsregler ovenfor institusjoner.

Kommunikasjonsprofessor Miriam J. Metzger og hennes kollegaer mener også at det er mulig å ha tillit til institusjoner. De påpeker at institusjoner er sammensatt av opplevelser og informasjon som mottakerne ofte blir eksponert for – noe som illustrerer hvordan erfaring og gjentatt samhandling gjør det mulig å ha tillit (Metzger mfl., 2003, s. 299). Nyhetsmottakere blir også ofte eksponert for nyheter fra de samme nyhetsmediene gjentatte ganger, og på den måten skapes et vurderingsgrunnlag for tillit. Ulike nyhetsmedier har relativt like rutiner og arbeidsmåter som skaper regularitet. Gjennom blant annet pressens etiske retningslinjer, Vær Varsom-plakaten, har nyhetsmottakere også mulighet til å vite hvilke prinsipper nyhetsmediene jobber etter.

I tillegg fører Pressens Faglige Utvalg, pressens selvdømmingsorgan, til at nyhetsmottakere kan vite at nyhetsmediene risikerer sanksjoner hvis de bryter de etiske normene. Her må det understrekes at disse aspektene trolig kun vil skape et tillitsgrunnlag hvis nyhetsmottakerne har kjennskap til Vær Varsom-plakaten og Pressens Faglige Utvalg. Det viste seg imidlertid at informantene i denne studien hadde god kjennskap til disse, og som analysen vil belyse ga informantene uttrykk for at tilliten deres i stor grad ble preget av deres gjentatte erfaringer med hvorvidt nyhetsmediene fulgte eksempelvis Vær Varsom-plakaten.

Gjentatte erfaringer er også kjernen i tillitsbrudd mellom tillitsgivere og institusjoner. Grimen (2009, s. 117) mener tillit til institusjoner først blir et problem hvis institusjonen systematisk bryter med det normative grunnlaget den bekjenner seg til. Tilliten en person har til en institusjon vil ikke nødvendigvis svekkes ved at én aktør fra institusjonen gjør noe galt, men heller hvis flere av aktørene systematisk bryter med institusjonens normative grunnlag. Når nyhetsmottakere har tillit til nyhetsmedier er det dermed trolig den organisatoriske strukturen og tidligere opplevelser med en institusjon som vil påvirke tillitsvurderingene, selv om journalisten bak budskapet varierer. Likevel kan institusjoner også ha et eksempelvis politisk- eller religiøst standpunkt. Harald Grimen (2009, s. 15) forklarer at folk lettere stoler på noen som ligner dem selv i klesdrakt, kjønn, alder, kultur og religion. Selv om institusjoner består av mange ulike personer, kan de likevel ha et tydelig standpunkt. Tidligere var norske aviser tilknyttet ulike politiske partier, og disse partistandpunktene slo ikke gjennom bare på meningsplass men også på reportasjeplass (Eide, 2011, s. 58). I dag finnes det ikke partipresse, men det er likevel noen nyhetsaktører som har, i større eller mindre grad, en politisk tilhørighet. Et eksempel er Klassekampen, som selv omtaler seg som «Venstresidas dagsavis».

Miriam J. Metzger mfl. (2003, s. 303) forklarer hvordan det er sannsynlig at mottakere tror på budskap som bekrefter kunnskap de allerede har, og tviler på bestridende informasjon. Dette kan videre ses i sammenheng med *selektiv* tillit. Selektiv tillit omhandler at tillit er avhengig av folks holdninger og verdier (Warren, 2018). Det fører til at folk velger å stole på politiske partier de er enige med og identifiserer seg med. I forhold til nyhetsmedier omhandler selektiv tillit folks tendens til å stole mer på informasjon de er enig med, enn informasjon de er uenig med (Knudsen, Iversen, & Vatnøy, 2018, s. 5). Det viste seg imidlertid at dette i liten grad var tilfellet for informantene i dette studiet. Selv om de uttrykte at de var politisk uenig med noen av nyhetsaktørene fortalte de at dette ikke nødvendigvis betydde at de ikke hadde tillit til dem, men at det førte til at de ikke brukte nyhetsmediet på daglig basis. Dette antyder at *selektiv eksponering* var mer aktuelt for informantene enn *selektiv tillit* – noe analysen vil belyse.

3.2 Tillit som realisering av forventninger

Videre vil oppgaven benytte seg av tillitsperspektivet som omhandlet at tillit kan ses som realiseringen av forventninger. Politik- og kommunikasjonsprofessor Stephen Coleman (2012, s. 37) definerer tillit til institusjoner som en realisering av sosiale forventninger. Institusjoner

som klarer å møte forventningene til tillitsgiverne vil virke mer troverdige, mens institusjoner som ikke imøtekommer forventningene vil risikere å ødelegge tillitsforholdet de har til tillitsgiverne. Videre forklarer Coleman (2012, s. 37) at tillit burde forstås i lys av *subjektive* forventninger. Han mener det aldri finnes én objektiv, legitim forventning og at tillit derfor ikke burde generaliseres. Ulike tillitsgivere kan ha ulike forventninger, noe som betyr at noen personer kan ha tillit til en institusjon, mens andre ikke har det. Samtidig kan forventninger også være *integrerte*, i den grad at de er allmennkjente og at flere tillitsgivere har de samme forventningene (Coleman, 2012, s. 37).

Som analysen vil se nærmere på viste det seg at informantenes svar og refleksjoner i stor grad omhandlet hva de *forventet* fra nyhetsmediene. Videre ga de uttrykk for både integrerte og ikke-integrerte forventninger. De integrerte forventningene informantene ga uttrykk for samsvarte i stor grad med pressens samfunnsoppdrag og de etiske normene i Vær Varsom-plakaten. Samfunnsoppdraget og de etiske normene illustrerer også hva nyhetsmottakere kan forvente seg fra nyhetsmediene.

Når det gjelder pressens samfunnsoppdrag var det i utgangspunktet mediene selv som påberopte seg dette som en begrunnelse for deres virksomhet, og grunnlagt for å kunne kreve blant annet trykkefrihet, økonomiske fordeler og innsynsrett (Østbye, 2009, s. 105). Helge Østbye (2009) deler samfunnsoppdraget inn i tre funksjoner: *informasjonsfunksjonen*, *vaktbikkjefunksjonen* og *arenafunksjonen*. Informasjonsfunksjonen innebærer at nyhetsmediene skal spre kunnskap om viktige hendelser for å informere befolkningen. Vaktbikkjefunksjonen omhandler at nyhetsmediene skal utføre rollen som den fjerde statsmakt ved å overvåke mektige institusjoner, grupper og enkeltmennesker. Arenafunksjonen handler om at nyhetsmediene skal sikre plass for og legge til rette for debatt om viktige samfunnsspørsmål (Østbye, 2009, s. 105). Samfunnsoppdraget gir dermed nyhetsmediene visse privilegier, samtidig som det legger forutsetninger for hva nyhetsmottakerne kan forvente å få tilbake. Som analysen vil se nærmere på ga informantene uttrykk for flere forventninger som samsvarer med pressens informasjonsfunksjon og flere av punktene i Vær Varsom-plakaten.

Sammenhengen mellom hvordan nyhetsmedienes funksjoner og nyhetsmottakerens forventninger kan ses i sammenheng med hvordan Stephen Coleman (2012, s. 36) mener tillit til nyhetsmedier opererer på to nivåer: *first-order trust* og *second-order trust*. Han forklarer at førsteordens tillit omhandler forventninger om at nyhetsmediene gjør det de skal gjøre: de vil

prøve å formidle sanne og ikke oppdiktete historier, de vil etterstrebe å være nøyaktige fremfor å være omtrentlige, og de vil formidle nyheter jevnlig og ikke vilkårlig. Andreordens tillit er imidlertid mer komplisert. Dette nivået handler i mindre grad om hvorvidt nyhetsmediene gjør det de skal gjøre, men heller om hvorvidt nyhetsmediene og nyhetsmottakerne er enige om hva nyhetsmedier skal gjøre. Dette nivået innebærer at det bør finnes et «etisk sammenhengende og kulturelt overbevisende» grunnlag for å evaluere nyheter og nyhetsformidling som er basert på delte forventninger og verdier. Coleman (2012, s. 36) fremhever at nyheter kun vil være bærekraftig for et demokratisk samfunn når nyhetsmediene og nyhetsmottakerne er på samme bølgelengde. Han mener videre at det er dette nivået av tillit som er kjernen i «spenningen» mellom nyhetsmediene og nyhetsmottakere i dag. Som analysen vil belyse anså også informantene i dette prosjektet tillit på ulike nivåer. Hvor det ene nivået omhandlet grunnleggende forventninger som i stor grad ble realisert, mens det andre nivået bestod av mer varierte og komplekse forventninger som i mindre grad ble møtt.

Det viste seg også at informantene hadde både *prediktive* og *normative* forventninger. Grimen (2009, s. 39) skiller mellom disse typene og forklarer at prediktive forventninger omhandler hva en tillitsmottaker *kommer til å gjøre* og normative forventninger omhandler hva en tillitsmottaker *bør gjøre*. En prediktiv forventning er en antakelse, ofte bygget på erfaringer om at noe er «forutsigbart». Normative forventninger omhandler hva en tillitsmottaker *bør gjøre*, ikke bare hva man antar de vil gjøre (Grimen, 2009, s. 40). I tillegg omhandler normative forventninger at man forventer noe fra tillitsmottakeren uavhengig om de har vært pålitelige før, og bygges dermed ikke på erfaring. En annen forskjell mellom de to typene forventningene er at prediktive forventninger begrunnes med regulariteter, mens normative forventninger begrunnes med antatt gyldige normer. Det viste seg som nevnt at informantene hadde både prediktive og normative forventninger, og at det var de prediktive forventningene som i størst grad ble realisert.

Videre må det fremheves hvordan informantene trakk fram ulike forventninger i lys av ulike situasjoner. Ifølge professor Russell Hardin (2002, s. 9) vil tillit alltid avhenge av kontekst og at man kan stole på en person i ett tilfelle, men ikke i et annet tilfelle. Harald Grimen (2009, s. 13) beskriver også at tillit er treleddet: «Noen stoler på noen med henblikk på noe. Man stoler sjelden – om noen gang – totalt, ubetinget og uspesifisert på noen. Dette gjelder også tillit til nyheter og nyhetsmedier. Informantene ga uttrykk for at det var enkelte nyhetstema de hadde mer tillit til andre og at det var noen nyhetsaktører de stolte mer på.

3.3 Tillit som en risikofylt handling

Et av de mest sentrale perspektivene når det gjelder diskusjoner om tillit, særlig om generell tillit, er at tillit anses som en risikofylt handling og at å ta få forholdsregler er tillitens mest allmenne kjennetegn. Dette perspektivet er relevant ettersom det legger premissene for hvordan tillit ofte omtales. I store deler av litteraturen blir tillit sett i sammenheng med risiko, sårbarhet og få forholdsregler (se for eksempel Coleman, 1990; Grimen, 2008 & 2009; Hardin, 2002; Kohring & Matthes, 2007). Tillitshandlinger blir sett på som en underkategori av risikable handlinger, og tanken er at tillit innebærer at noen tar en risk ved å stole på en annen aktør (Coleman, 1990, s. 91). Tillit illustreres ofte som en handling hvor man overlater noe, «X», som er viktig for en, i varetekt hos en annen, som da får beslutningsmakt over «X» (Grimen, 2009, s. 20). En tillitshandling innebærer dermed at tillitsgiver har tillit til (og forventer at) tillitsmottakeren vil ivareta tillitsgiverens interesser. Når man stoler på noen gir man helt eller delvis fra seg, eller er fratatt, muligheten for innflytelse over de beslutningene som skal tas (Grimen, 2009, s. 29).

Tillit til nyhetsmedier kan illustreres på lignende måte: en nyhetsmottaker må ha tillit til at nyhetsmediene tar de riktige beslutningene når det gjelder utvalg, formidling og presentasjon av saker, uten at nyhetsmottakerne har innvirkning på disse beslutningene. I lys av illustrasjonen av tillit ovenfor vil da en nyhetsmottaker være sårbar siden den ikke kan påvirke eksempelvis hvordan en sak skal vinkles, eller hvilke kilder nyhetsaktøren bruker. Det må imidlertid understrekes at nyhetsmottakere ikke nødvendigvis er like sårbare i tillitsforholdet med nyhetsmedier ettersom at de kan ha en innvirkning som forbrukere. Nyhetsmottakere kan velge vekk enten enkeltsaker eller nyhetsaktører hvis de vil, siden det finnes andre alternativer. Dette kan ses på som selektiv eksponering, noe som er en av mange mekanismer folk bruker for å velge ut informasjon (Knudsen, Iversen & Vatnøy, 2018, s. 3). Tillit til nyhetsmedier blir også til dels fremstilt som noe man ikke bør ha. Professor i kommunikasjon Caroline Fisher (2016, s. 9-10) mener at den ene begrensningen ved tidligere forskning på tillit til nyheter er at det både er et ønske om tillitsfulle nyhetsmottakere, samtidig som det er et økt fokus på å få nyhetsmottakere til å være kritiske. Nyhetsmottakere frarådes ofte fra å akseptere nyhetene de konsumerer, og blir oppfordret til å være skeptiske og til å ikke stole blindt på det de leser eller hører. Fisher mener dette resulterer i at å spørre, spesielt unge nyhetsmottakere, om de «stoler på» nyhetene vil virke mot sin hensikt. Når respondenter svarer at de ikke har tillit kan dette anses som et «litterært svar», siden de eksempelvis gjennom skolen har fått opplæring i kilde- og mediekritikk (Fisher, 2016, s. 11).

En av grunnene til hvorfor tillit anses som noe sårbart er at tillitshandlinger som regel omhandler noe som er viktig for tillitsgiveren (Grimen, 2009, s. 33). Det vil være viktigere og mer nødvendig for en tillitsgiver å ha tillit i situasjoner hvor de overlater noe de bryr seg om i andres varetekt, enn om det var noe de ikke brydde seg om. Nyheter og nyhetsmedier er viktige i samfunnet fordi de gir folk informasjon om hendelser som angår borgerne. Samtidig er det ikke nødvendigvis slik at alle typer nyheter anses som like viktig for alle. I tillegg fremhever Fisher også hvordan nyhetsmottakeres nyhetskonsument ikke nødvendigvis blir motivert av en følelse av borgerplikt. Det finnes mange grunner til hvorfor folk konsumerer nyheter, og folk bruker ofte nyheter de ikke har tillit til (Tsfati & Cappella, 2005). Fisher (2016, s. 10) mener derfor at hvis undersøkelser baseres på antagelsen om at nyhetsmottakere vil tolke tillit basert på tradisjonelle forestillinger knyttet til idealet om informerte borgere, tar man ikke høyde for hvordan og hvorfor folk får tilgang til nyhetsmedier.

En annen grunn til at tillit anses som risikofylt er at flere mener tillitshandlinger er preget av at tillitsgivere tar få forholdregler (Grimen, 2009, s. 19). Grimen mener at tillit viser seg i det vi *ikke* gjør: Når vi stoler på noen tar vi ikke forholdsregler eller undersøker enkelte ting, siden vi stoler på at vi ikke trenger å gjøre det (Grimen, 2009, s. 49). Når det gjelder nyhetsmedier har imidlertid forskning vist hvordan nyhetsmottakere kan ta forholdsregler. Eksempelvis kan nyhetsmottakere ved bekymring om falske nyheter sjekke flere kilder for å se om en nyhet blir gjengitt på samme måte (Moe & Bjørgan, 2019, s. 34). Det viste seg at informantene også tok forholdsregler i den forstand at de kunne velge vekk nyhetsaktører, eller lese om samme sak hos flere nyhetsaktører hvis de var usikre på om innholdet stemte.

Både tidligere forskning og tillitslitteratur omtaler tillit som både noe viktig og risikofylt – og noe man nærmest bør unngå. Analysen vil derimot illustrere hvordan nyhetsmottakere ikke nødvendigvis opplever tillit på denne måten. Det virket som at tillitsforholdet informantene ga uttrykk for i større grad var preget av skepsis fremfor sårbarhet og risiko. Ifølge Tsfati og Cappella (2003) omhandler medieskepsis en subjektiv følelse av mistro til «mainstream news media». De mener denne mistroen innebærer å føle at de tradisjonelle mediene ikke er troverdige eller pålitelige, at journalistene ikke lever opp til sine profesjonelle standarder og at nyhetsmediene ødelegger for samfunnet, istedenfor å hjelpe (Tsfati & Cappella, 2003, s. 506). Medieskepsis omhandler også oppfatningen av at journalister ikke er rettferdige og objektive i sin rapportering, at de ikke alltid forteller hele historien, og at de er villig til å ofre nøyaktighet for personlig eller kommersiell vinning.

Videre argumenterer Tsfati og Cappella (2003) for hvordan en slik beskrivelse av medieskepsis viser hvordan generelle forestillinger om tillit kan knyttes til nyhetsmottakeres tillitsforhold til nyhetsmediene. De mener at forholdet mellom nyhetsmottakerne og nyhetsmediene alltid innebærer en viss grad av usikkerhet, siden det som regel er vanskelig for nyhetsmottakerne å verifisere nyhetsmedienes rapportering (Tsfati & Cappella, 2003, s. 506). De spør seg om nyhetsmedier faktisk er de «ærlige vaktbikkjene» de selv mener de er, eller om de blir motivert av personlige ambisjoner og institusjonell konkurranse (Tsfati & Cappella, 2003, s. 506).

Med utgangspunkt i disse perspektivene på tillit til nyhetsmedier, tar oppgaven sikte på å svare på studiens forskningsspørsmål: hva legger nyhetsmottakere til grunn i sine tillitsvurderinger og hvordan påvirker deres tillitsvurderinger og nyhetsbruk hverandre? Disse nyhetsmottakerne vil presenteres i neste kapittel, hvor det også vil gjøres rede for studiens metodiske tilnærming.

4. Metode

Dette kapittelet presenterer hvordan prosjektets problemstilling, *hva legger nyhetsmottakere i det å ha tillit til nyhetsmedier*, ble studert gjennom en kvalitativ tilnærming. Kvalitative tilnærminger egner seg godt i studier hvor man ønsker å studere personers opplevelser, synspunkter eller refleksjoner (Thagaard, 2009, s. 13). Som kapittel 2 belyste, har mye av den tidligere forskningen på feltet vært dominert av kvantitative målinger av nyhetsmottakers grad av tillit, hvor det har vært uklart hva respondentene legger i tillitsbegrepet, og at man ikke egentlig vet hva man spør informantene om. Dette prosjektet kan dermed fungere som en motvekt som kan gi ny innsikt i hvordan nyhetsmottakere forholder seg til tillit. Formålet har vært å studere tillit til nyhetsmedier med en tilnærming som kan gi et nytt innblikk i hvordan nyhetsmottakere selv omtaler, opplever og forstår tillit.

Studien ble utført ved bruk av semistrukturerte ansikt-til-ansikt-intervju av tretten informanter i alderen 21 til 48 år. Intervjuene bestod av fire deler: spørsmål om nyhetsbruk, rangeringsøvelser, assosiasjonsøvelser og spørsmål om tillit. Dette kapitelet vil først gjøre rede for og begrunne valget av metoden. Videre vil jeg gjøre rede for planleggingen av studien og utvalget av informanter. Deretter vil intervjuguiden presenteres og jeg vil drøfte ulike valg som ble tatt underveis. Etter det vil jeg gjøre rede for arbeidet med analysen, før jeg vurderer forskningsopplegget og drøfter etiske dilemmaer.

4.1 Kvalitativ metode

Kvalitative metoder er utforskende og eksplorerende (Gentikow, 2005, s. 38), noe som gjør det mulig å studere hva nyhetsmottakere legger i det å ha tillit og hvordan de opplever tillitsforholdet de har, eller ikke har, til nyhetsmedier. Videre fører nærheten og samværet i ansikt-til-ansikt-intervju til at det blir lettere å forstå hva informanten sier, og det skaper rom for spontane reaksjoner og refleksjon (Gentikow, 2005, s. 84). I tillegg er metoden godt egnet for å gå i dybden gjennom en «boreteknikk» (Gentikow, 2005, s. 84). Boreteknikk går ut på at en intervjuer gjennom blant annet oppfølgingsspørsmål kan grave i informantenes refleksjoner og i dybden undersøke hvordan de tenker rundt og opplever et fenomen.

Prosjektet ble gjennomført med en eksplorativ tilnærming, som innebærer at man forsøker å ta til seg og tolke andres opplevelser, oppfatninger og forståelser (Gentikow, 2005, s. 39).

Drivkraften bak en slik tilnærming er åpenhet og nysgjerrighet. Denne tilnærmingen ble valgt ettersom at noen akademikere, som nevnt i kapittel 2, mener at dimensjoner brukt i

tillitsforskning burde bli skapt av mediebrukerne selv i forhold til deres egne oppfatninger av medietroverdighet (Metzger mfl., 2003, s. 310). Andre kvalitative studier på tillit til nyheter (for eksempel Jacobsen, 2018) har tatt utgangspunkt i tillitsfaktorer som har blitt identifisert av kvantitativ forskning. Jeg valgte å ikke gjøre dette, slik at prosjektet kunne være åpent for eventuelt nye funn eller identifisering av nye faktorer.

Intervjudelen bestod av fire deler: spørsmål om nyhetsbruk, rangeringsøvelser, assosiasjonsøvelser og spørsmål om tillit. Kombinasjonen ble valgt for å prøve å oppnå *requisite variety*, som jeg har oversatt til *nødvendig variasjon*. Hvis man skal klare å løse komplekse problemer som oppstår, er det nødvendig med en viss mengde varierte synspunkter og perspektiver (Ashby, 1956). Sarah Tracy (2010, s. 841) omtaler *nødvendig variasjon* som behovet for et verktøy som i det minste er like kompleks, fleksibelt og flersidet som fenomenet som blir studert. Som illustrert er tillit kompleks, og dermed er det, som Tracy (2010) viser til, nødvendig å studere tillit på en kompleks måte.

4.2 Planlegging av studien og informantutvalg

Studien baserer seg på intervjuer med tretten informanter, noe som er innenfor en av de anbefalte minimumsgrensene til kvalitative intervju (Gentikow, 2005, s. 77). Av disse intervjuene var et av dem opprinnelig ment som et pilotintervju. Jeg valgte imidlertid å benytte meg av dette ettersom informanten både signerte samtykkeskjema, og siden intervjuet var likt de resterende intervjuene. I forkant ønsket jeg at utvalget skulle bestå av informanter med ulik demografi, med hensyn til kjønn, alder, utdanningsnivå, yrke og politisk standpunkt – samt ulik grad av tillit til nyhetsmediene. Jeg hadde imidlertid ikke kjennskap til graden av tillit til nyhetsmedier før intervjuene fant sted. På den måten ble ikke informantutvalget like bredt som ønsket, særlig med tanke på variasjon i informantenes grad av tillit. Dette delkapittelet vil nå gjøre rede for pilotintervjuene, rekrutteringsprosessen, informantutvalget og hvordan intervjuene ble gjennomført.

4.2.1 Pilotintervju

Jeg valgte å utføre pilotintervju fordi det er viktig å teste ut de praktiske omstendighetene rundt en undersøkelse på forhånd (Gentikow, 2005, s. 81). Før det første pilotintervjuet var jeg særlig interessert i å se hvordan assosiasjonsøvelsene og rangeringsøvelsene, som jeg vil utdype nærmere senere, ville fungere. I tillegg ville jeg teste hvordan intervjuguiden fungerte,

og hvorvidt spørsmålene la til rette for at informantene kunne reflektere rundt tillit på ulike måter. Informanten i det første pilotintervjuet var med ei venninne av meg, noe som kan ha påvirket informantens besvarelser, og reliabiliteten av pilotintervjuet (Gentikow, 2005, s. 59). Jeg anså imidlertid ikke dette som problematisk, ettersom besvarelsen ikke skulle brukes, og siden informanten ikke hadde kjennskap til tematikken som kunne ha påvirket måten hun svarte på.

Gjennomføringen av det første pilotintervjuet ga meg innblikk i hvilke deler av intervjuguiden som fungerte, og hvilke som ikke fungerte. For det første oppdaget jeg noen svakheter ved rangeringsøvelsene som jeg måtte endre på. Det oppstod usikkerhet knyttet til hva informanten skulle gjøre med nyhetsaktørene hun enten ikke brukte eller ikke kjente til, samt om jeg skulle inkludere nyhetsaktørene informanten oppga at hun brukte, men som ikke var i det opprinnelige utvalget. Dette ble løst ved at hun kunne velge vekk eller legge til nyhetsaktører basert på hennes nyhetsbruk og kjennskap, noe som ble praktisert i de andre intervjuene også. I tillegg fjernet jeg den ene rangeringsøvelsen som opprinnelig innebar at informanten skulle rangere ulike medieplattformer. I stedet inkluderte jeg en rangeringsøvelse om nyhetstema, da jeg vurderte dette som mer relevant for problemstillingen. Den andre svakheten pilotintervjuet viste var at spørsmålene ikke i tilstrekkelig grad la til rette for informantenes refleksjoner rundt tillit. I det første pilotintervjuet var ikke tillitsspesifikke spørsmål inkludert, noe som gjorde at intervjuet både ble kort (35 minutter) og at svarene informanten oppga i hovedsak omhandlet nyhetsbruk og ikke tillit. I etterkant av dette pilotintervjuet la jeg til flere tillitsspesifikke spørsmål. I tillegg endret jeg på formuleringen av noen av spørsmålene, slik at de skulle være mer åpne og ikke resultere i «ja» eller «nei»- svar.

Etttersom det ble gjort betydelige endringer av intervjuguiden, gjennomførte jeg ytterligere et pilotintervju. Dette intervjuet viste at endringene i intervjuguiden fungerte bedre, da intervjuet både varte lenger og ga større innsikt i informantens refleksjoner om tillit.

4.2.2 Rekruttering av informanter

I rekrutteringsprosessen ønsket jeg å finne informanter basert på variasjon i demografiske variabler, og grad av tillit. Selv om studien ikke ville gi representative funn, ønsket jeg likevel å studere ulike personers opplevelse av tillit. Et *heterogent utvalg* av informanter kan gi innsikt i både individuelle forskjeller og i felles mønstre (Gentikow, 2005, s. 79). Videre har tidligere forskning vist hvordan mennesker med ulik sosial bakgrunn både kan ha ulikt behov

for å følge med på nyheter, men også ulik grad av tillit til journalister (Hovden, under publisering). Annen forskning har vist hvordan politisk standpunkt kan ha en innvirkning på grad av tillit til nyhetsmediene (Moe & Bjørgan & Moe, 2019; Knudsen, Iversen, & Vatnøy, 2018). En annen grunn til hvorfor det var ønskelig å samle inn informasjon om politisk ståsted er at noen av nyhetsaktørene i studiet har et tydelig politisk ståsted, blant annet Klassekampen. Som nevnt påpeker Grimen (2009, s. 15) påpeker at det er lettere å stole på noen som er lik seg selv, og dermed er det mulig å tenke at politisk enighet kan være en avgjørende faktor for hvorfor man har tillit, eller ikke har tillit. Derfor er det nyttig å vite hvilket politisk ståsted informantene har.

I tillegg kan alder spille en rolle. Nyere forskning har vist at unge mennesker er mer skeptisk til nyhetene de får presentert (Moe & Bjørgan, 2019, s. 29). I tillegg viste det seg i noen av de første intervjuene at informantene opplevde at tillit skapes over tid, noe som gjorde at jeg valgte å inkludere flere yngre informanter for kunne få innsikt i hvordan yngre nyhetsmottakere opplever tillit over tid. Jeg ønsket også å rekruttere informanter med varierende grad av tillit, for å kunne se om mennesker med ulik grad av tillit reflekterte ulikt.

Rekrutteringen av informanter skjedde på to ulike måter, *snøballmetoden* og *selvseleksjon*. Snøballmetoden går ut på forskeren tar utgangspunkt i en kjent kontakt, og ber dem om å skaffe en ny kontakt, som så setter forskeren i forbindelse med en ny kontakt (Gentikow, 2005, s. 80). I mitt tilfelle spurte jeg venner og familie om de kjente noen som kunne være interessert i å stille opp som informant, og fikk dem til å dele informasjon om studien med sine venner og kollegaer (se vedlegg 2). Deretter spurte jeg informantene jeg kom i kontakt med om de kjente noen som kunne være med. Den andre rekrutteringsmåten, *selvseleksjon* omhandler at folk inviteres til å delta ved at det legges ut en oppfordring på eksempelvis et nettsted, og så melder folk seg deretter (Gentikow, 2005, s. 80). Selvseleksjonen ble utført ved at jeg la ut informasjon om prosjektet (se vedlegg 2) på tre ulike Facebook-grupper. Gruppene var «hjelp alt mulig»-grupper og bestod av mellom 2000 og 60.000 medlemmer. Alle gruppene hadde i hovedsak medlemmer fra bergensområdet. Jeg valgte å publisere innlegg i disse gruppene siden det er potensielt mulig å nå ut til mange mennesker gjennom dem. De fleste av informantene ble rekruttert gjennom snøballmetoden, mens bare tre av informantene ble rekruttert gjennom Facebook-gruppene. Mot slutten av rekrutteringsperioden ble det vanskeligere å rekruttere informanter. Jeg bestemte meg derfor

for å tilby et kinogavekort eller sentrumsgavekort til de seks siste informantene, noe som kan ha påvirket motivasjonen de hadde for å delta i studien.

4.2.3 Informantutvalg

Jeg endte til slutt opp med et utvalg på 13 informanter i alderen 19-58 år, åtte kvinner og fem menn. Som vist i tabellen nedenfor (vedlegg 6) har informantene noe varierende bakgrunn når det gjelder demografi. Tre hadde videregående som høyeste utdanningsnivå, mens de resterende enten hadde påbegynt eller fullført høyere utdanning. Avslutningsvis har graden av tillit blitt grovt kategorisert basert i hovedsak på spørsmålet de fleste informantene fikk i starten av intervjuet: «Først og fremst, vil du generelt si at du har mye tillit til nyheter?». Informantenes svar har videre blitt grovt fordelt inn i kategoriene *lav tillit*, *noe tillit* og *relativt høy tillit*. Dette er inndelinger som ikke kan ses på som representative beskrivelser av informantens tillit, men er ment for å kunne vise til hvilket nivå av tillit informantene hadde på en oversiktlig måte. Som tabellen viser var det kun tre informanter som tydelig hadde lav tillit, mens de andre hadde noe tillit eller relativt høy tillit. Det var likevel ingen av informantene som uttrykte å ha svært høy tillit til nyhetsmediene. Det må også påpekes at dette er graden av tillit informantene hadde i starten av intervjuene. Informantene ble ikke bedt om å svare på spørsmålet på slutten av intervjuet, men noen av informantene ga uttrykk for å endre graden av tillit de hadde underveis i intervjuet.

Informant	Alder	Utdanningsnivå	Yrke	Politisk ståsted	Grad av generell tillit
«Linn»	19	Årsstudium	Student	AP	Relativt høy tillit
«Håvard»	33	Bachelorgrad	Ingeniør / Deltidsstudent	AP	Noe tillit
«Nils»	27	Videregående	Kokk	Blå side	Lav tillit
«Nina»	55	Videregående	Helsesekretær	Venstre	Relativt høy tillit
«Mette»	57	Cand.mag.	Daglig leder, kulturbransjen	Rød side	Relativt høy tillit
«Astrid»	31	Mastergrad	Lærer	Venstre	Relativt høy tillit
«Hege»	58	Bachelorgrad	Student	Ville ikke stemt	Lav tillit
«Knut»	52	Mastergrad	Teknisk sjef	Høyre	Noe tillit
«Mari»	36	Videregående	Vekter	Høyre	Lav tillit
«Steffen»	21	Bachelor	Student	SV	Noe tillit
«Lars»	48	Doktorgrad	Førsteamanuensis	Rødt / SV	Relativt høy tillit
«Lisa»	21	Bachelor	Student	AP / SV	Noe tillit
«Helene»	45	Cand.mag.	HR-konsulent / Student	SV / AP	Noe tillit

Videre var det noen likhetstrekk ved informantene som virket å ha en betydning for deres svar og refleksjoner. For det første oppga informantene, med unntak av Hege, Steffen og Lisa, at de var aktive nyhetslesere og leste mange forskjellige nyhetsmedier (se vedlegg 7). Det at

informantene hadde en variert og sammensatt mediediett kan ha innvirkning på graden av tillit de hadde til nyheter generelt. Det kan tenkes at bruk av flere aktører i større grad legger til rette for et sammenligningsgrunnlag, som kan være med å påvirke vurderingen av nyhetsaktørene. Kjenner man bare til én aktør vil man ikke vite hvordan andre aktører opererer. Informantene som hadde en bred mediediett sammenlignet i stor grad de ulike aktørene med hverandre. Begrunnelsen til hvorfor de hadde tillit eller ikke var ofte knyttet til hva nyhetsaktør A gjorde, som aktør B ikke gjorde. Selv om det virket som at informantenes mediediett spilte en rolle, må det nevnes at selv om Hege, Steffen og Lisa ikke leste mye nyheter hadde de likevel refleksjoner og meninger om nyhetsaktørene de kjente til og hvorvidt de hadde tillit til dem.

I tillegg er det verdt å nevne at samtlige informanter, uavhengig av bakgrunnsvariabler, fremstod som svært reflekterte og viste til detaljerte refleksjoner, meninger og synspunkter. Det virket også som informantene, med noen få unntak, hadde god kjennskap til journalistiske prosesser og bakgrunnen til ulike nyhetsaktører når det gjaldt blant annet eierskap eller politisk standpunkt. I tillegg reflekterte informantene i stor grad rundt kommersialisering av nyhetsmediene. Videre trakk flere av informantene fram pressens samfunnsoppdrag, på samme måte som den blir presentert i litteratur om journalistikk (Østbye 2009, s. 105) og hvordan journalister jobber under et stort tidspress. Informantenes refleksjoner baserer seg på et relativt høyt nivå av forståelse og innsikt i journalistiske prosesser. Det viste seg derimot at informantene i mindre grad hadde reflektert over sin egen tillit til nyhetsmedier før.

4.2.4 Gjennomføring av intervjuene

Seks av intervjuene ble gjennomført i november 2018, seks i januar 2019 og det siste ble gjort i starten av februar 2019. Alle intervjuene ble gjort på et møterom ved det Samfunnsfaglige fakultet ved Universitetet i Bergen, med unntak av ett intervju. Intervjuet ble tatt på et møterom på arbeidsplassen til informanten. Intervjuene varte mellom 47 minutter og én time og ti minutter. Før intervjuene møtte jeg informantene utenfor fakultetet. For å skape en avslappet stemning ble de tilbudt en kopp kaffe og te, samt et glass vann. Da de hadde kommet seg på plass forklarte jeg hva prosjektet handlet om, og hvordan intervjuet skulle utføres. Deretter fortalte jeg dem om hvilke rettigheter de hadde, hvordan jeg skulle behandle materialet deres og påpekte at de kunne velge å avbryte intervjuet når som helst. Videre ble de bedt om å lese samtykkeskjemaet (se vedlegg 5) hvor disse opplysningene var forklart nærmere, og deretter bedt om å signere skjemaet.

Jeg tok lydopptak av intervjuene på to ulike enheter for å sikre at intervjuene ikke gikk tapt. Underveis i intervjuet noterte jeg noen av refleksjonene informantene kom med slik at jeg senere i intervjuet kunne stille oppfølgingsspørsmål, hvis det ikke passet seg å stille disse umiddelbart. På den måten forsøkte jeg å fange opp alle aktuelle og interessante refleksjoner. I de første intervjuene tok jeg bilder av informantenes rangeringsøvelser, slik at jeg skulle huske dem da jeg transkriberte. Jeg valgte imidlertid etter det andre intervjuet å heller lese opp rekkefølgen slik at det ble tatt opp i lydopptaket og transkribert i riktig rekkefølge.

4.3 Intervjuguide

Intervjuene var som tidligere nevnt semistrukturerte, og intervjuguiden fungerte dermed kun som en grov skisse. Basert på informantenes svar la jeg til spørsmål og spurte oppfølgingsspørsmål der det passet. Første del av intervjuet bestod av generelle spørsmål knyttet til informantenes nyhetsbruk. På den måten fikk jeg kartlagt om de var aktive nyhetslesere og fikk et innblikk i hvilket forhold de hadde til nyheter. I løpet av intervjuprosessen ble det utført noen mindre justeringer i forhold til denne delen av intervjuguiden. I de første intervjuene fikk informantene spørsmålet: «Kan du huske en artikkel eller en overskrift i løpet av de siste dagene, som du bevisst ikke leste?». Dette ble endret til: «Kan du gi noen eksempler på saker som har vært i media du har hatt lav tillit til?» Grunnen var at etter de første intervjuene merket jeg at den første formuleringen ikke omhandlet tillit i den grad jeg ønsket, ettersom det kunne være flere grunner til hvorfor de ikke leste en sak – ikke bare av troverdighetsårsaker. I tillegg valgte jeg etter intervju nummer to å inkludere spørsmål om informantene på et generelt nivå hadde mye tillit til nyheter for å kunne kartlegge tidlig hvilken grad av tillit de hadde.

I andre del av intervjuet ble informantene bedt om å gjennomføre to ulike rangeringsøvelser. De skulle først rangere ulike nyhetsaktører basert på bruk og tillit, og deretter rangere ulike nyhetstema basert på interesse og troverdig dekning. Informantene fikk utdelt håndskrevne kort med ulike nyhetsaktører og nyhetstema på. Irene Costera Meijer (2016, s. 549) argumenterer for hvordan personer tenker ulikt når de er kreative, lager noe eller bruker hendene sine, og hvordan dette kan føre til dypere og mer reflekterte svar. Jeg ønsket å få informantene til å tenke på en annen måte enn i første del, og derfor ble rangeringen gjort med fysiske kort. Informantene ble bedt om å begrunne rangeringene, i tillegg til at de fikk

oppfølgingsspørsmål. Målet med disse øvelsene var å få informantene til å reflektere mer aktivt over deres grad av tillit, samt se om det var forskjeller mellom grad av tillit og bruk.

Utvalget av nyhetsaktører og nyhetstema var valgt ut på forhånd basert på et ønske om variasjon mellom forskjellige nyhetsaktører, deriblant mellom etablerte aktører og relativt nye aktører, samt *alternative medier* som Resett.no, Rights.no og Document.no. Utvalget bestod av følgende nyhetsaktører:

- Verdens Gang (VG)
- Dagbladet
- Norsk rikskringkasting (NRK)
- TV 2
- Klassekampen
- Dagens Næringsliv (DN)
- Dagen
- Vårt Land
- Bergens Tidende (BT)
- Bergensavisen (BA)
- Resett.no
- Human Rights Service (Rights.no)
- Document.no
- Nettavisen

Her er det nødvendig å fremheve hvordan Rights.no, Document.no og Resett.no ikke kan anses som journalistiske aktører på lik linje med andre nyhetsaktørene. Rights.no følger ikke Vær Varsom-plakaten, og til tross for at Resett.no uttaler at de følger den, har de ikke fått innpass i Norsk Redaktørforening. I tillegg til at de ikke kan bli felt av PFU har de ved flere anledninger brutt Vær Varsom-plakatens intensjoner (Waatland & Jor, 2018). Hans Rustad, redaktør for Document.no ble i 2018 godkjent som medlem av Redaktørforeningen, men Document.no er likevel et omstridt og kontroversielt nettsted (NTB, 2018). Disse ble likevel inkludert da en av temakategoriene var innvandring og integrering, noe disse nettsidene til dels har som sitt interessefelt.

I hovedsak var det de samme aktørene som ble brukt i alle intervjuene, men i tilfellene hvor informantene brukte en annen nyhetsaktør eller ikke kjente til en aktør kunne informantene legge til eller fjerne kort. De ble imidlertid bedt om å inkludere så mange aktører som mulig når de skulle rangere aktørene basert på tillit, selv om de ikke brukte dem. Dette ble gjort for å se om informantene hadde formeninger om og et tillitsforhold til nyhetsaktører de selv ikke brukte. Rangeringen av nyhetsaktører fungerte fint, og det virket som at informantene ble engasjert av å flytte kortene frem og tilbake. I tillegg ga de innsiktsfulle refleksjoner i sine begrunnelser. En svakhet var imidlertid at i noen få av intervjuene, deriblant med Nils og Hege, virket som at informantene blandet sammen nyhetsaktører. Dette ble notert underveis,

men det ble ikke tatt opp med informantene ettersom at jeg som intervjuer var redd det ville virke konfronterende og påvirke resten av intervjuet.

Utvalget av nyhetstemaer ble valgt ut på forhånd, basert på hvilke tema som typisk blir dekket av nyhetsmediene. Det ble imidlertid gjort endringer i utvalget av tema underveis. Temaene ved de første fem intervjuene var følgende:

- kriser og ulykker lokalt
- kriser og ulykker nasjonalt
- nasjonal politikk
- internasjonal politikk
- innvandring og integrering
- kultur og underholdning
- helse og livsstil
- sport

Etter de første fire intervjuene hadde noen av informantene uttrykt forvirring rundt «kriser og ulykker», og kategoriene ble derfor endret til «hendelser lokalt» og «hendelser internasjonalt» ettersom informantene ga uttrykk for at dette var lettere å rangere. Etter intervju nummer seks ble «hendelser lokalt» endret til «hendelser nasjonalt» siden noen av informantene ga uttrykk for at «lokalt» var for snevert. De følte «lokale» hendelser var vanskelig å rangere siden det avhenger av hvordan en definerer «lokalt». Det kunne være både nabolaget, byen eller distriktet. Disse endringene er en av oppgavens mulige svakheter ettersom det førte til at informantene ikke utførte øvelsen på lik måte. Samtidig viste det seg at informantenes forvirring rundt de ulike temaene førte til interessante refleksjoner hos informantene. Dermed valgte jeg å inkludere øvelsen i analysen, til tross for at alle informantene ikke gjorde øvelsen helt likt.

Opprinnelig var den andre øvelsen, rangering av nyhetstema, knyttet til hvilke tema informantene mente var viktigst at pressen dekket, men spørsmålet ble endret tidlig siden det ikke la til rette for svar som sier noe om hvorvidt nyhetsmediene faktisk skrev om disse temaene. Spørsmålet ble endret til «Nå vil jeg at du skal rangere dem [nyhetstemaene] ut ifra hvilke tema du føler får mest troverdig dekning». I noen tilfeller viste det seg at dette var en formulering som enkelte slet med å svare på. Derfor fikk enkelte spørsmålet stilt på nytt, på

følgende måte: «Hvilke temaer har du mest tiltro til at mediene klarer å dekke på en troverdig måte?». En mulig svakhet var at informantene ga uttrykk for at rangeringen var vanskelig fordi temaene var brede, og at de i noen tilfeller hang sammen. Eksempelvis trakk de fram hvordan *innvandring og integrering* og *nasjonal politikk* hang sammen. Jeg valgte imidlertid å beholde rangeringsøvelsen slik ettersom at informantene kom de med interessante refleksjoner som viste seg å være relevante for problemstillingen, til tross for at de til tider mente temaene var vanskelige å skille fra hverandre.

I begge rangeringsøvelsene leste informantene i de fleste tilfeller selv opp rangeringene slik at de ble tatt opp på lydopptaket. I tilfellene informantene ikke gjorde dette selv leste jeg de opp. Ettersom informantene utførte rangeringene på ulike måter, ble det ikke mulig å sammenligne informantenes rangering. Jeg valgte imidlertid å ikke legge føringer for hvordan de skulle rangere, slik at informanten kunne uttrykke seg mest mulig fritt.

I den tredje delen av intervjuet fikk informantene assosiasjonsøvelser hvor de skulle sammenligne a) «tillit til nyheter» med en farge, og b) ulike nyhetsaktører med personer i livet deres. Informantene ble bedt om å forklare bakgrunnen for fargen og personene de valgte, og hvilke assosiasjoner de hadde til disse. Disse spørsmålene ble inkludert for å igjen få informantene til å reflektere rundt tillit på en annen måte enn i de to første delene av intervjuet. Meijer (2016) og Gauntlett (2007) argumenterer for hvordan denne form for kreative metoder kan utfordre tanker og perspektiver som har blitt tatt for gitt på en positiv måte. Dermed går øvelsene på det følelsesmessige tankesettet, og ikke det kognitive. Formålet var at disse øvelsene kunne gi et bredere perspektiv på hvordan informantene tenker rundt tillit, og åpne opp for eventuelt nye måter å tenke på. Selv om spørsmålet dreide seg om hvilken farge eller person informantene assosierte med tillit eller nyhetsaktører, er det en indirekte måte å spørre informantene om hvilke assosiasjoner de har til tillit generelt.

Det var imidlertid noen svakheter ved dette opplegget, spesielt med fargeøvelsen. Det viste seg at informantene syntes det var vanskelig å knytte assosiasjonene de hadde til en farge til tillit til nyhetsmedier. Eksempelvis oppga de fleste enten blå, rød eller gul, men klarte ikke å sette ord på hvorfor. Hege trakk for eksempel fram hvordan man som oftest svarer blå eller rød når man blir bedt om å tenke på en farge. Dette kan muligens forklare hvorfor flere av informantene mine oppga enten rød eller blå. Dette hadde imidlertid ikke store konsekvenser

for datamaterialet, ettersom det ikke var fargen i seg selv som var interessant, men hvilke assosiasjoner informanten hadde til tillit, gjennom fargen de tenkte på.

I fjerde del av intervjuet fikk informantene spørsmål knyttet til deres tanker og meninger rundt tillit, både på et generelt nivå og i sammenheng med nyheter. Informantene ble også spurt om hva de mente pressens samfunnsoppgave skal være, og hvorvidt de hadde tillit til at pressen klarte å utføre samfunnsoppgaven sitt. Disse åpne spørsmålene ga informantene mulighet til å reflektere rundt tillit og nyhetsmedier med en åpen tilnærming. I denne delen av intervjuet stilte jeg også oppfølgingsspørsmål til ulike tematikker de selv hadde tatt opp. Etter intervjuet ble informantene bedt om å fylle ut et spørreskjema (se vedlegg 4) som kartla ulike demografiske variabler.

4.4 Arbeidet med analysen

Før jeg utførte analysen transkriberte jeg intervjuene. Totalt ble sideomfanget på 187 A4-sider. I transkriberingene valgte jeg å inkludere ordlyder som «ehm», «hmm», pauser og latter. Dette gjorde jeg siden slike elementer er hensiktsmessige å ta med når man ønsker å undersøke hvordan informanter formulerer bestemte erfaringer med eksempelvis et medium (Gentikow, 2005, s.117). Spesielt ville jeg notere meg tegn på hvorvidt informantene fremstod som sikre eller usikre rundt et tema. Jeg transkriberte de fleste intervjuene fullstendig, men i noen tilfeller ble deler av intervjuene ikke transkribert, for eksempel hvis informanten i lengre perioder snakket om noe personlig eller uten relevans for oppgaven. I disse tilfellene ble det markert hvilket tidsrom som manglet, slik at jeg senere kunne finne fram til steder som ikke var transkribert, hvis nødvendig. Av hensyn til personvernet brukte jeg fiktive navn i transkriberingen, både på informantene selv og hvis de omtalte andre personer i sine svar. I tillegg ble andre identifiserende opplysninger, som arbeidsted fjernet og erstattet med enten [...] eller «X».

Etter at alle intervjuene var transkribert startet jeg analyseprosessen. Fokuset var i både intervjuene og analysen å undersøke hva informantene la i ha tillit til nyheter og hvordan de opplevde dette tillitsforholdet personlig. Jeg analyserte derfor intervjuene på bakgrunn av hvilke grunner informantene oppga til hvorfor de hadde, eller ikke hadde, tillit til nyhetsmediene. I tillegg så jeg på hvordan de omtalte og ga uttrykk for å oppleve å ha tillit til nyhetsmedier. Selv om intervjuene var firedelt, viste det seg at informantene svarte nokså likt

og kom med like refleksjoner i alle fire delene. Jeg analyserte intervjuene med utgangspunkt i en *tematisk analyse*. En tematisk analyse innebærer at man ser etter *temaer* i datamaterialet. Dette legger føringer for *hvordan* man skal analysere datamaterialet, men ikke for hva man skal se etter (Johannessen m.fl., 2018, s. 279). Denne analysemetoden er teoriuavhengig, noe som gjorde den hensiktsmessig for mitt prosjekt ettersom jeg ikke ønsket å analysere materialet i lys av en bestemt teori. Jeg analyserte materialet ved å identifisere og kategorisere ulike aspekter på tvers av intervjuene, for å kunne kartlegge viktige fellestrekk.

Jeg analyserte intervjuene i flere omganger, inspirert av de fire fasene i en tematisk analyse: *forberedelse, koding, kategorisering og rapportering* (Johannessen m.fl., 2018, s. 282). Basert på de første gjennomgangene kategoriserte jeg funnene i følgende kategorier: 1) elementer som styrker tillit, 2) elementer som svekker tillit, 3) refleksjoner om pressens samfunnsoppdrag, 4) refleksjoner knyttet til ulike nyhetstema, 5) refleksjoner rundt begrepet tillit og 6) refleksjoner rundt deres opplevelse med tillit. Denne kategoriseringen identifiserte relevante funn, samtidig som den skilte ut overflødig tekst. Videre i analysen tok jeg utgangspunkt i disse seks kategoriene. Det viste seg at elementene i de ulike kategoriene ikke nødvendigvis var adskilt. Jeg gikk dermed gjennom kategoriene på nytt, og på den måten identifiserte jeg de tre overordnede forventningene som analysen vil vise til.

4.5 Ethiske perspektiver

I utgangspunktet omhandlet studien ikke en innsamling eller bearbeiding av sensitiv informasjon i henhold til lovverket (Datatilsynet, 2019). Likevel er det ifølge Gentikow (2005, s. 63) vanskelig å vite hva informantene selv vil oppfatte som sensitivt. Det å eksempelvis innrømme hvorvidt man har tillit eller ikke kan oppfattes som sensitivt og personlig for noen, spesielt siden folk ofte blir oppfordret til å være kritiske og ikke stole blindt på noe eller noen (Fisher, 2016, s. 11). I tillegg anses politisk overbevisning ofte som noe personlig. Et annet etisk spørsmål omhandler informasjon om tredjeparter. I assosiasjonsøvelsene ble informantene bedt om å sammenligne nyhetsaktører med personer i livet sitt, noe som kunne resultere i innsamling av informasjon om andre enn informanten. Etter samtale med Norsk senter for forskningsdata (NSD) løste jeg denne utfordringen ved å be informantene om å ikke navngi personene, og heller snakke generelt. Dette ble gjort, men i noen få tilfeller navnga informantene likevel tredjepersoner. I disse tilfellene anonymiserte jeg navnene i transkriberingen.

Prosjektet ble meldt inn til og vurdert av Norsk senter for forskningsdata (se vedlegg 1). Ettersom fristen for innlevering av prosjektet ble utsatt fikk jeg utvidet frist for oppbevaring av personopplysninger. I forkant av intervjuene fikk informantene utdelt et samtykkeskjema hvor de ble informert om hvilke personopplysninger jeg skulle samle inn, hvordan opplysningene skulle bli behandlet og hvilke rettigheter de hadde. I etterkant av intervjuene ble alle dataene oppbevart på passordbeskyttede enheter etter Universitet i Bergens egne forskrifter. Transkriberingene og lydopptakene ble anonymisert gjennom bruk av fiktive navn og grovkategorisering av personopplysninger, og samtykkeskjemaene ble oppbevart atskilt fra resten av materialet og makulert ved innlevering.

4.6 Vurdering av forskningsopplegget

En vanlig innvending mot kvalitativ forskning er at forskere ikke kan vite hvorvidt informantene er oppriktige og ærlige. Det er for eksempel mulig informantene ønsket å fremstille seg selv i et godt lys, blant annet på grunn av en oppfatning om at man ikke skal stole blindt på nyheter (Fisher, 2016, s.10). Jeg har imidlertid måtte ta høyde for at informantenes svar og refleksjoner representerer hva de faktisk mener og føler (Kvale, 1997, s. 25). I tillegg ga informantene uttrykk for at tillit var noe de hadde reflektert lite rundt, noe som gjorde at det i noen tilfeller tok litt tid før informantene klarte å faktisk reflektere rundt tematikken. Kombinasjonen av ulike spørsmål og øvelser gjorde det imidlertid mulig å i større grad vurdere hvorvidt informantene var konsekvente i svarene sine, samtidig som det også skapte rom for at informantene kunne bruke tid på å klare å reflektere over tematikken.

En annen potensiell svakhet er at materialet har blitt analysert basert på min egen tolkning. Selv om jeg hadde en åpen tilnærming, både i utformingen av spørsmålene og i analysen, kan ulike tolkere finne ulike meninger i det samme intervjuet (Kvale, 1997, s. 141). På den måten er det mine tolkninger og antakelser som legger grunnlaget for analysen, noe som også har preget hvilke refleksjoner og sitater jeg har ansett som mest relevant. Materialet kan imidlertid gi rom for ulike forståelser og tolkninger. I intervjuene forsøkte jeg likevel å unngå ledende spørsmål og lot informantene uttrykke seg så fritt som mulig.

Det er også verdt å nevne at reliabilitet anses som et viktig kriterium, men hovedsakelig i kvantitativ forskning (Bryman, 2016, s. 383). Kvale og Brinkmann (2018, s. 276) mener imidlertid at det også i kvalitative studier er ønskelig med en høy reliabilitet av

intervjufunnene for å unngå en vilkårlig subjektivitet. Reliabilitet omhandler da hvorvidt en annen forsker vil kunne få samme resultat som meg hvis de gjennomførte studiet på et annet tidspunkt. Kvale og Brinkmann (2018, s. 276) mener at selv om man skal forsøke å skape høy reliabilitet kan et for stort fokus på dette motvirke kreativ tekning og variasjon i svar. De mener det er lettere å skape kreativ tekning og variasjon når intervjueren får følge sin egen intervjustil, improvisere underveis og følge opp fornemmelser underveis. Derfor valgte jeg en kvalitativ tilnærming, hvor jeg kunne legge til spørsmål og følge opp informantenes svar underveis. Det viste seg å være hensiktsmessig siden jeg fikk muligheten til å gjøre endringer underveis, samt at det ga interessante svar fra informantene.

En annen forsker vil imidlertid ikke kunne få samme resultat som meg grunnet dette. Dette skyldes både inkluderingen av oppfølgingsspørsmål, men også fordi det er sannsynlig at informantenes svar vil skapes av konteksten intervjuene blir tatt i. I dette tilfellet omhandler konteksten blant annet hva som skjer i nyhetsbildet i tidsrommet intervjuene blir tatt i, og om det har vært noen hendelser som kan ha preget tilliten informantene har. Et eksempel på dette er «dansevideo-saken» med Trond Giske som ble omtalt i kapittel 1. Informantenes refleksjon er tilknyttet den «virkelige verden», og på den måten vil deres refleksjon trolig variere i takt med hvordan ting varier i samfunnet.

Studien kan ikke generaliseres statistisk ettersom materialet fra tretten informanter ikke er representativt. Gentikow (2005, s. 62) argumenterer imidlertid for hvordan det er mulig å flytte generaliseringskravet fra personnivå til saksnivå, eller til selve fenomenet som undersøkes. Hun fremhever hvordan få personer ofte er nok for å skape et fullstendig bilde av folks refleksjoner rundt et fenomen. Personen som intervjues sist kommer sjeldent med helt nye aspekter, noe som gjør at det er mulig å oppnå fyldige og nærmest «generelle forståelser» av ulike fenomen (Gentikow, 2005, s. 62). Gentikow omtaler dette som en *metningstilstand* hvor flere data ikke vil gi noe prinsipielt nytt, og at man dermed kan produsere et «tilnærmet gyldig bilde av fenomenet» ved hjelp av kvalitative studier (Gentikow, 2005, s. 62). Denne studien nådde en slik metningstilstand i den grad at informantenes svar i stor grad gjentok seg gjennom alle intervjuene. Selv informantene som sa at de hadde lav tillit la til grunn de samme forventningene som informantene med relativ høy tillit.

Til tross for at det er noen potensielle svakheter ved kvalitativ metode er dette likevel en godt egnet måte å studere denne studiens problemstilling på. Formålet med studien var å undersøke hva nyhetsmottakere selv legger i å ha tillit til nyhetsmedier, og da var det nødvendig å bruke

en tilnærming som ga informantene rom for åpen og utfyllende refleksjon og drøfting. I tillegg viste det seg at kombinasjonen av ulike spørsmålskategorier og øvelser var hensiktsmessig, ettersom det ga informantene mulighet til å reflektere over tillit til nyhetsmedier fra ulike innfallsvinkler.

5. Analyse

Som vist innledningsvis er tillit til nyhetsmedier et svært komplekst spørsmål, og noe som avhenger av mange ulike faktorer. Dette ga informantene også uttrykk for gjennom omfattende og sammensatte refleksjoner. I materialet ble tre grunnleggende forventninger identifisert. Disse er at nyhetsmediene skulle formidle sann informasjon i tråd med presseetiske standarder, vise åpenhet, inneha relevant og god kompetanse, og presentere et bredt og variert nyhetsbilde. Det var videre to tendenser ved forholdet mellom informantenes tillitsvurdering og nyhetsbruk som fremstod sentrale. Deres tillitsvurderinger ble til dels skapt av deres nyhetsbruk, samtidig som det ikke nødvendigvis var samsvar mellom tillitsvurderingene og deres nyhetsbruk. Dette kapitlet vil se nærmere på disse tendensene og slik besvare problemstillingen: *Hva legger nyhetsmottakere i det å ha tillit til nyhetsmedier?* I de tre første delkapitlene vil analysen belyse det første forskningsspørsmålet: *Hvilke forventninger la informantene til grunn i deres tillitsvurderinger?* Det siste underkapitlet vil undersøke sammenhengen mellom informantenes tillitsvurderinger og nyhetsbruk for å kunne besvare det andre forskningsspørsmålet: *Hvordan påvirker informantenes tillitsvurderinger og deres nyhetsbruk hverandre?*

Det første delkapitlet vil se nærmere på hvordan informantene forventet at nyhetsmediene skulle formidle sann informasjon i tråd med presseetiske standarder. Deretter vil delkapitlene 5.2-5.4 se nærmere på hvordan informantene mente at nyhetsmediene må vise åpenhet, inneha relevant og god kompetanse, og presentere et bredt og variert nyhetsbilde. Til slutt vil 5.5 se nærmere på hvordan informantenes tillitsvurderinger til dels ble skapt av deres nyhetsbruk, og hvordan det ikke nødvendigvis var samsvar mellom tillitsvurderingene og deres nyhetsbruk.

Analysen vil vise hvordan informantenes svar og refleksjoner illustrerte hva de forventet fra nyhetsmediene, noe som minner om hvordan Coleman (2012, s. 37) definerer tillit som realiseringen av sosiale forventninger. Som vist i informantutvalget (se vedlegg 6) hadde de fleste av informantene relativt høy tillit til de fleste norske nyhetsmedier. Med enkelte unntak var det få som trodde at nyhetene var usanne, og som analysen vil vise var det ingen av informantene som trodde nyhetsmediene bevisst prøvde å lure dem eller føre dem bak lyset. Det virket som at denne grunnleggende tilliten informantene hadde i stor grad var basert på at nyhetsmediene stort sett gjorde det de skulle i lys av samfunnsoppdraget. Informantene ga imidlertid uttrykk for at i den grad de opplevde at nyhetsmediene ikke realiserte

forventningene deres, var det på grunnlag av at de opplevde kompetansen og selekteringen som utilstrekkelig.

5.1 Premisser for informantenes tillit

Som nevnt i presentasjonen av informantutvalget, fremstod informantene som kunnskapsrike borgere som hadde god forståelse for hvordan den journalistiske prosessen fungerer. De omtalte pressens samfunnsoppdrag på lik måte som litteraturen og viste god kjennskap til både Vær Varsom-plakaten og Pressens Faglige Utvalg. Det viste seg at premissene informantene ga uttrykk for kan ses i lys av pressens selvpålagte funksjon og etiske normer. Dette delkapittelet vil nå se nærmere på noen av de grunnleggende forventningene informantene la til grunn, og vise hvordan deres relativt høye tillit (se vedlegg 6) virker å være preget av at informantene i stor grad føler at disse grunnleggende forventningene blir realisert. Forventningene fremstod som grunnleggende i den forstand at det virket som at de delvis tok dem for gitt. På den måten har disse forventningene skapt grunnlaget for informantenes tillit, uten at det virket som at de hadde en betydelig påvirkning på informantenes nyhetsbruk.

5.1.1 Forventninger om sannhet

For det første trakk informantene fram viktigheten av at nyhetene måtte være sanne. Flere påpekte at sannhet var elementært i deres tillitsvurdering av nyhetsmedier. Forventningen fremstod derfor som sentral og grunnleggende. Hege uttrykte for eksempel at «å ha tillit til media, ja det første, det grunnleggende, så ville det jo være at det er sant det de skriver». Helene uttalte: «Hvis du da stort sett tror de skriver sanne ting, så har du tillit.» De fleste uttrykte at de følte at innholdet i norske nyhetsmedier var sant. I de tilfellene hvor falske nyheter ble trukket fram sa flere av informantene at de ikke opplevde at det var mye av dette i det norske nyhetsbildet:

Ehm, ja, tillit er først og fremst at man ikke blir lurt. At man ikke får feil informasjon, og det opplever man sjeldent at man får. Sjeldent man blir lurt av norske medier. De har ikke en veldig tydelig agenda [...]. (Lars)

Generelt sett virket det som at et «sant» innhold var noe informantene delvis tok for gitt, men det var noen unntak. Eksempelvis sa Mari at:

Media har en tendens til å vri på ting som ikke nødvendigvis er sant og du får ikke vite helheten i ting og litt sånn forskjellig [...] Siden vi har fått den faktisk.no, så har jeg jo skjønt at vi har fake news i Norge. (Mari)

Sitatet antyder en oppfatning av at nyhetsmediene ikke *forteller hele historien*, noe som tidligere forskning har identifisert som en troverdighetsfaktor (Gaziano & McGrath, 1986, s. 454). Mari var en av de få informantene som sa at hun ikke hadde tillit til de fleste norske nyhetsmedier, med noen unntak. I sine beskrivelser av eget nyhetsbruk kom det imidlertid fram at hun var en aktiv nyhetsleser, også av nyhetsaktører hun uttalte at hun ikke hadde høy tillit til.

Håvard var et annet unntak, og han mente at det «til dels var *fake news*» i Norge:

Det finnes jo politikere og andre som har blitt flinke på å lekke nyheter da, så ... [...] det har litt med og at det har blitt så vanlig nå, så lenge man vet litt om hvordan man skal spille på media så kan man få til en del da, og så får det sin nyhetsverdi, også kan man da etterpå få enda mer nyhetsverdi ved å si at 'det var ikke det jeg mente', 'dere har feilsitert meg', også får man dobbelt opp. Du får ikke bare den ene saken, men du får saken etterpå også. (Håvard)

Det Håvard beskriver er imidlertid ikke *fake news*, slik det vanligvis blir omtalt i litteraturen (Allcott & Gentzkow, 2017; Tandoc, Lim & Ling, 2018). Falske nyheter blir eksempelvis definert som «nyhetsartikler som er med vilje og bevisst falske, og som kan villedde leseren» (Allcott & Gentzkow, 2017, s. 213). Håvards refleksjon illustrerer likevel en tanke om at nyhetsmediene ikke klarer å unngå å bli lurt av folk som vet hvordan «man spiller på media». Det virker som han har lite tro på hvorvidt nyhetsmediene evner å skille mellom det som er ekte nyheter og hva som er rykter eller annen ikke troverdig informasjon.

Selv om det var noen unntak, virket det generelt sett som informantene opplever at nyhetene i de norske nyhetsaktørene for det meste er sant. Sanne nyheter fremstod som et minstekrav og noe de til dels tok for gitt. I den grad de *forventet* sannhet fremstod det å være en *prediktiv* forventning i den forstand at å formidle sanne nyheter var noe informantene kunne anta at en nyhetsaktør ville gjøre. Dette er trolig en av grunnene til hvorfor informantene generelt sett hadde relativ høy tillit til norske nyhetsmedier.

5.1.2 Forventninger knyttet til presseetiske normer

En annen fremtredende og grunnleggende tendens var forventningene informantene hadde til pressens samfunnsoppdrag og etiske normer. Disse forventningene støtter hvordan Grimen (2009) og Metzger mfl. (2003) mener at det er mulig å ha tillit til institusjoner. Informantene ga uttrykk for at deres gjentatte samhandling med nyhetsmedier hadde lagt grunnlaget for deres tillit til nyhetsmedier – og som tidligere nevnt viste informantene god innsikt i hva pressens samfunnsoppdrag innebar:

Pressen sin samfunnsoppgave, den var jo en gang definert som, [man] kalte det for den fjerde statsmakt. Og det var jo det å bringe informasjon, uten å favorisere noen og uten å la ting gå utover noen som ikke fortjente det, altså bringe saklig informasjon. Det mener jeg pressen sin samfunnsoppgave burde vært. (Hege)

Heges definisjon på pressens samfunnsoppgave står i samsvar med *vaktbikkjefunksjonen*, som handler om at nyhetsmediene skal fungere som den fjerde statsmakt og overvåke blant annet mektige personer, som politikere (Østbye, 2009, s. 105). Mettes beskrivelser av pressen kan også ses i lys av denne funksjonen. Hun mente at nyhetsmediene skulle «gå makten etter sømmene» og «stille de kritiske spørsmålene». Disse sitatene illustrerer eksempler på hvordan informantenes forståelser for hvilke funksjoner nyhetsmediene har samsvarer med hvordan journalistikkklitteraturen omtaler nyhetsmedienes funksjoner. Selv om informantene viste forståelse for hva vaktbikkjefunksjonen innebar, trakk de den i liten grad frem i sine tillitsvurderinger av nyhetsmediene. Det viste seg derimot at nyhetsmedienes *informasjonsfunksjon* var noe informantene i større grad trakk fram:

[Pressen sin samfunnsoppgave] er å informere befolkningen, gi dem tilgang til det som skjer. Både politisk, internasjonalt, innenfor det som er aktuelt da, selv om jeg synes det kan bli mye sportsnyheter, så er det jo interesse for folk om å vite hvordan det går i sport. Sant, formidle informasjon, fremme forskjellige synspunkt i nyhetssaker, vise at det er variasjon. (Astrid)

I tillegg til å illustrere forventninger om pressens informasjonsfunksjon viser også Astrids sitat til forventninger om en fullstendig nyhetsdekning og at nyhetsmediene må skrive om det folk er interessert i. Nina trakk også fram forventninger tilknyttet informasjonsfunksjonen i hennes svar på hva hun la i å ha tillit:

Det [jeg legger i å ha tillit] er jo at de klarer å formidle ... en sak, litt sånn, dyptgående. Viktige saker, selvfølgelig. Der gjerne flere sider kommer fram. Og gjerne bakenforliggende grunner for at dette her har skjedd, og gjerne hehe ... hvem har skyld for at dette har skjedd, og hvor i alles navn og rike var de som skulle forhindre at dette her skjedde, hvor har de vært? [...] Men selvfølgelig er det mest sånn hva, hvorfor, hvordan, og hva er konsekvensene, på kort sikt, på lang sikt, hvorfor har dette skjedd, hvis du ser kort tilbake, og lengre tilbake, en hel pakke med informasjon. (Nina)

Dette illustrerer en forventning om at nyhetsmediene skal fungere som en informasjonskanal som går i dybden og formidler viktig informasjon til nyhetsmottakerne.

På lik linje med at informantene viste til forventninger og refleksjoner som samsvarer med pressens samfunnsoppdrag er det mulig å se flere av forventningene informantene vektla i sammenheng med de etiske normene presentert i Vær Varsom-plakaten. Informantene ga eksempelvis uttrykk for å bry seg om hvordan nyhetsmediene innhentet og bearbeidet informasjon, og hvordan de håndterte kildene sine – noe som har likhetstrekk med punkt 3.4 i Vær Varsom-plakaten: «Vern om pressens kilder. Kildevernet er et grunnleggende prinsipp i et fritt samfunn [...]». Astrid svarer eksempelvis slik på hva hun vektlegger i sin tillitsvurdering:

At de fremstår som troverdig, at de har grunnlag for å publisere det de publiserer, at det bygger på noe, at det ikke bare er der tilfeldigvis. At de bruker tid på arbeidet, at de ikke bare har funnet noe tilfeldig, at de sjekker kilder. At de behandler de individene i nyhetssaken på en redelig måte. Hvis de begynner å henge ut folk i media, så vil jeg tenke litt sånn 'det er ikke riktig' og hvordan man behandler folk i media vil påvirke hvordan man behandler dem eller om man mister tilliten til dem, for det er jo ikke det man skal gjøre, man skal jo gi et bilde av saken også skal man få gjøre opp sin egen mening om det. (Astrid)

En annen forventning som viste seg å ha likhetstrekk med normene i Vær Varsom-plakaten omhandler betaling av kilder. Håvard trakk fram hvordan han mente det var problematisk å betale kilder: «Å begynne å betale folk penger for en sak, da er det ikke, det er ikke reelle nyheter.» Håvard mente imidlertid at nettstedene Se & Hør og Resett gjorde dette, og uttrykte at hans lave tillit til disse var fordi han opplevde at de betalte kildene sine. Et eksempel som kan ses i sammenheng med dette er hvordan Resett tilbød penger for et intervju med en som angivelig hadde hatt samleie med kulturminister Trine Skei Grande etter et bryllup i 2008

(Michalsen, 2018). Sitatet til Håvard antyder at det å betale kildene sine får aktører til å fremstå mindre troverdige og seriøse.

Oppsummert opplevde informantene at nyhetsmediene levde opp til grunnleggende forventninger om at innholdet måtte være sant, og at de tradisjonelle nyhetsaktørene fulgte de presseetiske normene. I likhet med forventningene om sanne nyheter fremstod disse forventningene som prediktive ettersom at det virket som at informantene i stor grad tok for gitt at nyhetsmediene fulgte presseetiske normer. Det virket som at informantenes tillit baserte seg på at nyhetsmediene gjentatte ganger hadde vist nyhetsmottakerne at de skrev sannheten og fulgte de etiske retningslinjene man typisk forbinder med Vær Varsom-plakaten. Dette underbygger hvordan Grimen (2009, s.116) mener at tillit blir skapt av gjentatt samhandling. Likevel var det ingen av informantene som oppga at de hadde svært høy tillit til nyhetsmediene, og flere fremstod som skeptiske og kritiske til mediene. Dette tyder på at det er andre forventninger som må være realisert for at de informantene skal ha høy tillit.

5.2 Forventninger om åpenhet

Forventningene om åpenhet viste seg å ha likhetstrekk med troverdighetsfaktoren *transparens*, som består av to deler (The Media Insight Project, s. 4). Den ene delen handler om at nyhetsmottakere må ha tilgang til informasjon om hvem nyhetsaktøren og journalistene er, mens den andre delen omhandler åpenhet og tilgang på informasjon om hvordan nyhetsmediene samler inn og håndterer informasjon og kilder. Informantene trakk selv i hovedsak fram to former for åpenhet. For det første påpekte informantene hvordan det var viktig at nyhetsaktørene var åpne om politiske og personlige standpunkt. For det andre påpekte informantene at nyhetsmediene måtte innrømme og være åpne om feil. I forlengelse av åpenhet fremhevet også informantene hvordan forutsigbarhet styrket tillitsvurderingene deres.

5.2.1 Nyhetsmediene må være åpne om personlig og politisk standpunkt

Åpenheten om personlig og politisk standpunkt kan ses i sammenheng med hvordan tidligere litteratur og forskning har vist at personlige og politiske standpunkt kan være med på å påvirke hvordan en mottaker vurderer et innhold eller en avsender. Det kan blant annet være fordi det ofte er lettere å stole på noen som er lik seg selv (Grimen, 2009, s. 15). Men det kan også være fordi budskap og informasjon som støtter vårt eget syn oppfattes ofte som upartisk

og dermed mer troverdig (Metzger mfl., 2003, s. 303). En sentral tendens var imidlertid at informantene ikke mente at det var et problem at nyhetsmedier eller journalister fremmet personlige eller politiske standpunkt, så lenge de var åpne om det:

Journalister klarer kanskje å være objektive ... men saker vinkles jo gjerne ut fra eget ståsted. Det er ingen som klarer å få fram den fulle objektive sannheten [...] Men nei, jeg ser ikke noe problem med det [at de fremmer politiske syn]. Så lenge de er åpne om det, at det ikke er en hemmelighet at de er politiske. (Knut)

Sitatet til Knut illustrerer en tendens som flere av informantene trakk frem. De ga uttrykk for å ha forståelse for at journalister ikke kunne være helt objektive ettersom «mennesker kanskje ikke vil klare å være helt objektive», slik Knut påpeker. Dette står i kontrast til hvordan tidligere forskning har identifisert objektivitet som en troverdighetsfaktor (Gaziano & McGrath, 1986, s. 454). Det må imidlertid påpekes at Knuts refleksjonen i større grad samsvarer med hvilke troverdighetsfaktorer nyere forskning har identifisert. The Media Insight Project (2016) presenterer som nevnt transparens som en troverdighetsfaktor, og ikke objektivitet. Forskningens tilsynelatende skifte av fokus fra objektivitet til transparens underbygges av hvordan informantene i liten grad trakk fram objektivitet, men i stor grad trakk fram transparens. Unntaket var Nils, som gjennom hele intervjuet vektla saklighet og påpekte at følelser og personlige meninger ikke måtte blandes inn i journalistikk. Samtidig mente han det gikk greit hvis det var eksempelvis lederspalter:

Altså, spalter, null problem. For da er personene opplyst med at dette er en lederspalte som er fra en person, ikke fra en person som skal holde seg upartisk. [...] Da er de allerede opplyst om det, at 'dette er min mening, dette er det jeg synes'. [...]». (Nils)

Dette viser igjen hvordan flere av informantenes forventninger i stor grad samsvarte med de presseetiske normene, i dette tilfellet med punkt 4.2 i Vær Varsom-plakaten som skildrer at mediene må «gjøre klart hva som er faktiske opplysninger og hva som er kommentarer» (Norsk Presseforbund, 2015). Informantenes aksept for personlige og politiske synspunkt så lenge nyhetsmediene viste åpenhet rundt det virket å dempe avstanden mellom informantene og nyhetsmediene. I motsetning til hvordan tillit ofte blir omtalt (Grimen, 2009; Fisher, 2016) fremstod informantenes tillitsforhold til nyhetsmediene som mindre risikofyllt – så lenge informantene hadde tilgang på informasjon om hvem avsenderen var og hvordan de jobbet.

5.2.2 Nyhetsmediene må vise åpenhet ved feil og unøyaktighet

Forventningen om åpenhet kom også til uttrykk gjennom informantenes vektlegging av at nyhetsmediene måtte vise åpenhet og være ærlige hvis de hadde publisert noe som viste seg å være feil. Steffen antydte at det viktigste ikke er at nyhetsaktører formidler en umiddelbar sannhet, men at de er åpne og ærlige:

[...] hvis man er usikker, så kan man jo bare si at det er usikkert, og ha en ærlig prosess, og formulere ting på en måte som gjør at hvis noe er usikkert, så blir det forstått at det er usikkert, og at det ikke blir å surfe en bølge, selv om noen andre nyhetssider har gitt seg en mening om noe, så går det fortsatt an å skrive om det på sin egen måte uten at det blir sånn 'bandwagon'. (Steffen)

Steffens sitat kan tyde på at han opplever at norske nyhetsmedier publiserer ting de er usikre på. Selv om dette står i kontrast med forventningen om at nyhetsmediene må formidle sann og sikker informasjon opplever Steffen tilsynelatende at dette er mer akseptabelt dersom de er åpne om det. Dette har noen likhetstrekk med funn fra The Media Insight Project (2016). De fant at nyhetsmottakere i saker om «breaking news» mente at nyhetsidealet transparens var viktigere enn nøyaktighet (The Media Insight Project, 2016, s. 9). Informantene i The Media Insight Project (2016) ga uttrykk for å forstå at nyhetsmedier i slike tilfeller ikke kan ha tilgang på all informasjon med en gang. De mente dermed at det var viktigere at nyhetsmediene var åpne om hva som var verifisert fakta og hva som var reporterens teori, (The Media Insight Project, s. 9). Til tross for at Steffen ikke uttrykte at det var mer akseptabelt i enkelte tilfeller, illustrerer likevel sitatet hans en aksept for at nyhetsmediene ikke alltid kunne formidle en nøyaktig sannhet – og at det derfor var viktig at de var åpne og ærlige om det.

I forlengelse av at nyhetsmediene må være åpne om at de var usikre på noe, ga informantene også uttrykk for at det var viktig at nyhetsmediene var åpne hvis de hadde skrevet noe som viste seg å være feil:

[...] da skulle mitt perfekte nyhetsmedium sagt det: 'noe har kommet fram, og det vi trodde var feil, det var i virkeligheten sånn ...', ikke sant. Men det vil si at man må innrømme at man har gjort feil, [...], og det ser man jo ikke i nyhetene i dag. [...] Det er jo veldig dumt, vi vet vi er mennesker, vi vet vi er ufullkommen, at vi gjør feil, i stort og i smått, statsledere, nasjonale regjeringen, alle kan gjøre feil, enten fordi man har feil informasjon eller enda oftere fordi de ikke hadde all

informasjon ikke sant, jeg synes det er så absurd å se hvilke ytterligheter man kan gå til for å forsvare sine feil [...]. (Hege)

Sitatet illustrerer hvordan Hege, i likhet med Steffen, har forståelse for at journalister kan ta feil og ikke alltid ha tilgang på all informasjon. I motsetning til Steffen virket det som at dette hadde større konsekvens for Hege. Hun var en av informantene som hadde svært lav tillit til alle de norske nyhetsmediene, med unntak av Klassekampen, Aftenposten, Dagens Næringsliv (DN) og Morgenbladet. Heges ønske om at nyhetsmediene må være åpne om de tar feil kan videre ses i sammenheng med hvordan Vær Varsom-plakaten beskriver at «feilaktige opplysninger skal rettes og eventuelt beklages snarest mulig» (Norsk Presseforbund, 2015). Hege uttrykte imidlertid også misnøye med hvordan særlig nettaviser retter opp feilaktige opplysninger:

[...] Det er jo for eksempel et ganske rystende faktum at nettaviser redigerer sine innlegg. Hvis for eksempel lokalavisen min gir ut dagens versjon av avisen, [...] hvis det kommer frem i ettertid at de har skrevet noe der som er feil, så går de rett og slett inn og redigerer på det. Sånn at hvis jeg for eksempel forteller en 'avisa har skrevet noe feil på den datoen', så går personen til avisa, [...] så står det ikke der, det jeg har sagt, ikke sant. Det å gjøre slike ting ville vi før internettets tid regnet som svindel faktisk, men det gjør vi i dag uten å blunke, sånn er verden blitt. (Hege)

Heges oppfatning av hvordan digitalisering har ført til at nettaviser kan redigere artiklene sine står i kontrast med hvordan tidligere forskning (Metzger mfl., 2003) har vist at evnen nettbaserte kilder har til å rette på feil anses som en beskyttelse mot spredningen av falske nyheter. I tiden etter at disse intervjuene ble gjennomført har Heges misnøye vist seg å være en aktuell problematikk i nyhetsbransjen. I etterkant av den tidligere nevnte «dansevideo-saken» om Trond Giske har VG innført en rettelseslogg som gjør det mulig for nyhetsmottakerne å gå inn å se alle endringer de har gjort med sine nettartikler (Silvola, 2019). Selv om ingen av de andre informantene trakk fram misnøye med hvordan nettaviser redigerer artiklene sine kan dette tyde på at enkelte nyhetsmottakere nå krever at endringer i artiklene skal være tilgjengelige og åpne, slik Hege her etterlyser. Dette kan ses i sammenheng med hvordan Dueze (2005, s. 455) omtaler *transparens* som «de økende mulighetene personer både innad og utenfor journalistikken har til å kontrollere, sjekke, kritisere og til tider gripe inn i den journalistiske prosessen». Rettelsesloggen kan ses på som

et tilskudd til disse mulighetene, og som en kontrollordning nyhetsmottakere kan bruke for å lettere være sikre på at de får med seg når nyhetsmediene har gjort en «feil».

5.2.3 Forutsigbare nyhetsaktører fremstår mer seriøse og troverdige

I en forlengelse av forventningene om åpenhet ga informantene uttrykk for at forutsigbarhet kunne styrke tilliten de hadde til nyhetsmedier. Forventningene om forutsigbarhet fremstod som den tydeligste prediktive forventningen. Prediktive forventninger omhandler som nevnt en tillitsgivers antakelser som er bygget på erfaringer om at noe er «forutsigbart» (Grimen, 2009, s. 39). Flere av informantene ga uttrykk for at nyhetsaktører som ikke var forutsigbare virket mindre troverdige og seriøse. Mari var en av informantene som gjennom hele intervjuet sa at hun hadde lav tillit til nyhetsmediene, og beskrev flere ganger gjennom intervjuet at det var på grunn av at nyhetsmediene var «enten eller». Dette kom blant annet til uttrykk i assosiasjonsøvelsen hvor hun skulle sammenligne «tillit til nyheter» med en farge. Hun svarte at hun assosierte tillit til nyhetsmedier med rødt og forklarte at det var fordi hun assosierte fargen med kontraster: «Lidenskap ... eller ja, hat eller kjærlighet, ild eller vann, det er det som er rødt. Og det er det media er for meg, det er enten eller». Hun trakk også fram hvordan nyhetsmediene var «enten eller» da hun skulle sammenligne VG med en person i livet hennes (deler av sitatet er anonymisert av hensyn til personvern):

[...] For meg er VG litt sånn som X og Y, for de, er veldig sånn [...] Enten er det [innholdet i VG] veldig seriøst, eller så er det kokt ut i kål, og det er litt som de to [personene], det er enten eller. De er som et gammelt ektepar, og VG er litt sånn, det er enten eller. (Mari)

Disse refleksjonene antyder en negativ opplevelse med at nyhetsmediene ikke alltid er like forutsigbare. Mari oppga at hun hadde «litt tillit» til VG, men hun oppga samtidig VG som en av nyhetsaktørene hun brukte mest. Dette viser igjen at det ikke alltid var samsvar mellom informantenes tillit og bruk.

I sin beskrivelse av hvorfor han hadde mer tiltro til Klassekampen enn til VG, TV 2 og Nettavisen, viste Håvard også til en negativ opplevelse med at nyhetsmediene ikke var forutsigbare:

Der er det enklere med Klassekampen og sånn, de har en tydelig, enkel profil. [...]. Allerede før du trykker deg inn så vet du nesten sånn cirka hva du får. Mens TV 2, VG og Nettavisen,

det er jo litt sånn lotto ut ifra hva nyhetsredaksjonen har fått beskjed om fra sin sjef eller eier om å fokusere på denne måneden eller denne uken. (Håvard)

Her må det fremheves at måten Håvard sier at en eier kan legge føringer på det journalistiske innholdet ikke stemmer overens med hvordan forholdet mellom en redaksjon og en eier fungerer i norske medier. Redaktørplakaten, en avtale mellom redaktører og medieeierne, stadfester at det er redaktøren som er ansvarlig for det redaksjonelle innholdet – og eierne kan ikke påvirke dette innholdet (Schwebs & Østbye, 2013, s. 41). Samtidig tyder sitatet på at en tydelig profil skaper forutsigbarhet og høyere tillit. Man blir lettere «kjent» med en nyhetsaktør gjennom gjentatt samhandling, noe som også anses som en viktig kilde til tillit (Grimen, 2009, s. 116). Det fremstår derfor videre som at Håvard synes det er vanskeligere å «bli kjent» med TV 2, VG og Nettavisen ettersom han opplever at innholdsprofilen deres varierer veldig.

Oppsummert fremstod forventningene om åpenhet som en av de sentrale prediktive forventningene i materialet. På lik linje med forventninger om at nyhetsmediene måtte formidle sanne nyheter i tråd med presseetiske standarder, virket det som at informantene delvis tok denne forventningen for gitt og antok at nyhetsmediene ikke kom til å holde ting skjult for dem. I tillegg illustrerer eksemplene i dette delkapittelet igjen hvordan det var samsvar mellom noen av forventningene informantene la til grunn og normene nyhetsmediene jobber etter.

5.3 Forventninger om journalistenes kompetanse

Hittil har kapittelet presentert noen av forventningene som informantene i stor grad ga uttrykk for å oppleve at nyhetsmediene realiserte. Det var imidlertid noen forventninger som informantene i mindre grad opplevde nyhetsmediene realiserte. En av disse omhandlet forventninger om at journalistene må inneha god og relevant kompetanse. Som nevnt tidligere i kapittelet hadde informantene generelt sett høy tillit til nyhetsmediene, særlig med tanke på at få av informantene følte at de leste usanne eller falske nyheter i de tradisjonelle norske nyhetsaktørene. Likevel virket informantene skeptiske og kritiske til mediene, noe som til dels viste seg å være på grunn av en skepsis holdning til at journalistenes kompetanse ikke var god nok. Hege trodde eksempelvis ikke at nyhetsmediene prøvde å lure henne eller hadde vond vilje, men hun hadde likevel ikke tillit til deres kompetanse og evner:

[...] jeg tror ikke de har en vond vilje, jeg tror ikke de sitter i møter og får instruksjoner fra politikere eller bestemmer seg for hvordan de skal lure folk. Jeg tror rett og slett de er mer eller mindre stokka dum faktisk [...] (Hege)

Det må understrekes at Hege var en av informantene med lavest tillit til journalister og de tradisjonelle norske nyhetsmediene. Hun var dermed informanten som i størst grad kom med kritikk mot journalistene og deres praksiser. Likevel var hun ikke den eneste som ga uttrykk for å oppleve at journalistenes kompetanse ikke var tilstrekkelig. Lars fremhevet også at han ikke trodde de norske nyhetsmediene bevisst forsøkte å lure nyhetsmottakerne. Likevel uttrykte han at nyhetsdekningen ikke alltid var troverdig: «Tilliten til dekningen har ingenting med å gjøre at noen prøver å lure meg, men heller at de ikke er i stand til å finne ut av eller belyse saken godt nok.» Det virket som at Hege og Lars opplevde at nyhetsmediene ikke alltid klarte å dekke nyheter på en troverdig måte på grunn av mangel på journalistisk kompetanse. Mangel på journalistisk kompetanse var noe flere av de andre informantene også trakk fram. I hovedsak var det to aspekter de trakk fram: godt språk og hvorvidt journalistene hadde nok kunnskap om temaene de skrev om.

5.3.1 Krav til journalisters språkkunnskaper

Helene var en av informantene som vektla godt språk når hun vurderte om hun hadde tillit til en nyhetsaktør eller ikke: «Jeg synes bare det er en del av det, hvis du skal være journalist og skal du skrive journalistisk, så skal du skrive riktig. Jeg tenker det er en stor del av, det er skjemmende hvis det ikke er godt språk eller det mye feil.» Også Lars uttalte at dårlig språk fikk han til å tvile på journalistenes ferdigheter på andre områder: «Jeg tenker at hvis de ikke kan skrive så godt, er de heller ikke så gode til å finne ut av ting. For sant, formidlingen og innholdet henger sammen.» Dette kan ses i sammenheng med hvordan tidligere forskning har vist at godt erfarne reportere kan styrke tillit (Gaziano & McGrath, 1986, s. 545). Det virker som at både Helene og Lars forventer viss profesjonell standard på det journalistiske innholdet, og hvis nyhetsmediene ikke klarer å oppnå dette vil de ikke fremstå som like troverdige som andre aktører. Nils trakk også fram hvordan journalisters språklige ferdigheter påvirket nyhetsbruken hans. Sitatet antyder hvordan Nils føler at mangel på språkkunnskaper kan gå utover presisjonsnivået av nyhetsformidlingen, og hvordan han har mer tro på egne språklige evner når det gjelder nyheter om internasjonale hendelser:

[Jeg] ville gått til de britiske avisene, og lest rett fra kilden. For da kan du ... det er ikke alltid den norske reporteren kan oversatte alle engelsk ord, så da er det bedre at du oversetter det selv. For hvis de veksler om på tre ord så kan hele setningen bety noe annet, så da får du et bedre bilde av det [hvis du leser originalkilden]. (Nils)

Det at han oppsøker utenlandske nyhetsaktører fremstår her som en direkte konsekvens av at han ikke stoler på norske journalistenes språklige ferdigheter. Det fremstår dermed som at han tar visse forholdsregler, for å forsikre seg om at han forstår et budskap korrekt. Dette står til dels i kontrast med de generelle forestillingene om at få forholdsregler er tillitens mest allmenne kjennetegn (Grimen, 2009, s. 49). I tillegg kan dette ses i sammenheng med hvordan tillit kan avhenge av kontekst (Hardin, 2002, s. 9), ettersom at Nils brukte norske nyhetsaktører når han skulle lese om nasjonale nyhetstema. Dette underbygges også av hvordan Harald Grimen (2009, s. 13) mente at tillit er treleddet: «Noen stoler på noen med henblikk på noe». Flere av informantene ga uttrykk for at de var mer kritiske til nyhetsmedienes dekning av enkelte saker enn andre. Eksempelvis påpekte noen av informantene hvordan de var mer skeptiske til nyhetsmedienes dekning av innvandring og integrering fordi de opplevde det som et «vanskeligere» tema å dekke, enn eksempelvis underholdningsnyheter.

5.3.2 Krav til journalisters kunnskapsnivå

Den andre måten forventninger om journalistisk kompetanse kom til uttrykk var gjennom informantenes vurdering av hvorvidt journalistene hadde god nok kunnskap om temaene de skulle skrive om. Dette kan ses i sammenheng med Carl Hovland og hans kollegaers definisjon på en avsenders «ekspertise». De definerte ekspertise som avsenders kvalifikasjoner og evne til å kunne vite sannheten om et emne (Hovland, Janis & Kelly, 1953, s. 21). Intervjuene i dette prosjektet ble utført kort tid etter at fregatten KNM «Helge Ingstad» forliste utenfor Bergen i november 2018. Dette var en sak noen av informantene trakk fram som et eksempel på en sak de hadde lav tillit til dekningen av, på grunn av journalistenes manglende kunnskap:

[...] Jeg tror kanskje det bare er for komplisert for de stakkars journalistene å finne ut av [...] Dekningen fører hvert fall til at jeg sitter igjen med et inntrykk av å ikke helt ha fått greie på hva som har skjedd, men jeg vet ikke om det har noe med tillit å gjøre egentlig. [...] Nja, kanskje, manglende tillit til at journalister er spesialiserte nok. Journalister skal jo helst kunne litt om alt,

og det fører til at de har lite greie på militæret for eksempel. [...] Det er jo kanskje det største problemet med journalistikk, at journalistene ikke kan nok om de sakene de blir satt til å dekke [...] (Lars)

Sitatet antyder at Lars mener at journalister ikke er spesialiserte nok i det de skriver om, noe som bidrar til å svekke tilliten til avsender. Dette viser enda et eksempel på hvordan uerfarne reportere kan svekke vurderinger av tillit. Videre virker det som at han opplever at journalistenes manglende kunnskap påvirker dekningens nøyaktighet på grunn av mangel på korrekte fakta.

I tillegg er det interessant hvordan Lars viser forståelse og til dels sympati for journalistene ved å si «de stakkars journalistene». Hans refleksjoner rundt journalistenes kunnskapsnivå tyder altså ikke på at han opplever dekningen som feilaktig, men heller mangelfull. Et annet eksempel som illustrerer dette er hvordan Steffen mente at norske journalister ikke alltid hadde god nok kunnskap om internasjonale hendelser:

[Internasjonale hendelser] blir gjerne litt magert [...] Det er gjerne ikke så mye innsikt hos NRK om hvordan det er i for eksempel Nord-Afrika ... Men det går jo an å lese først hos NRK, og hvis jeg finner noe av interesse, så lese videre et annet sted. Men jeg føler at det blir dekket OK. (Steffen)

Sitatet viser hvordan Steffen, i likhet med Lars, ikke følte at journalistens mangel på kunnskap førte til en dårlig eller feilaktig dekning, men heller bare en «ok» dekning. Videre ga Steffen uttrykk for at konsekvensen av dette var at han kom til å lese om samme tema hos andre nyhetsaktører. Dette viser igjen hvordan tillit kan variere fra saksområde til saksområde (Hardin, 2002, s. 9). Steffen uttrykte at journalistene ikke hadde gode nok kunnskaper om internasjonale hendelser, mens det virket som at han synes at journalistene hadde gode nok kunnskaper til å kunne formidle nasjonale nyhetstema på en tilstrekkelig måte.

Eksemplene presentert ovenfor illustrerer hvordan manglende journalistisk kompetanse kan føre til at informantene vurderer nyhetsdekningen som mindre troverdig. Informantene ble skeptiske dersom nyhetsmediene ikke realiserte deres forventninger om journalistisk kompetanse, da det førte til at de ikke kunne vite om nyhetsmediene formidlet den fulle sannheten eller dekket alle sider av en sak. Skepsisen virker imidlertid ikke å være begrunnet

på samme måte som Tsfati og Cappella (2003) begrunnet sin definisjon av *medieskepsis*. De forklarte at medieskepsis blant annet omhandlet en oppfatning om at journalister ikke var rettferdige og objektive i sin rapportering, ikke alltid fortalte hele historien og at de var villige til å ofre nøyaktighet for personlig eller kommersiell vinning (Tsfati & Cappella, 2003, s. 506). Eksemplene vist i dette delkapittelet antyder derimot en form for skepsis som baserer seg på at journalistene ikke fikk frem sannheten på grunn av deres journalistiske kompetanse – og ikke på grunn av enten vond vilje, personlig synspunkt, kommersiell vinning eller mangel på objektivitet.

I den grad informantene var skeptiske og kritiske gjaldt dette først og fremst nyhetsmedienes ekspertise. Som nevnt i kapittel to omhandler en avsenders troverdighet hvilke motivasjoner de har til å fortelle sannheten, mens en avsenders ekspertise omhandler deres evne til å kunne fortelle sannheten (Hovland, Janis & Kelly, 1953). Disse definisjonene har imidlertid fått kritikk fordi det er uklart hvorvidt dette var *dimensjoner* av eller *grunner for tillit* (Kohring & Matthes, 2007, s. 223). Basert på informantenes refleksjoner virket det som at nyhetsmedienes troverdighet var en av hovedgrunnene til hvorfor de fleste hadde relativ høy tillit, samtidig som nyhetsmedienes ekspertise var en av hovedgrunnene til hvorfor de fremstod skeptiske og kritiske. Som illustrert i dette delkapittelet opplevde ingen av informantene at nyhetsmediene bevisst prøvde å lure dem, men de opplevde i større grad at de ikke alltid var i stand til å fortelle hele sannheten eller dekke nyhetsmediene på en tilstrekkelig måte.

Til tross for at informantene mente at journalistenes til dels manglende gode og relevante kompetanse gikk utover nyhetsmedienes *fullstendighet*, viste noen av informantene samtidig til en viss grad av aksept for dette. Både Lars, Mette og Håvard ga eksempelvis uttrykk for at de opplevde at tidspresset journalistene måtte jobbe under gikk på bekostning av hvor mye dybdejournalistikk de kunne utføre – og selv om de opplevde dette som negativ virket det likevel som at de hadde forståelse for at det «måtte» være slik og dermed til dels aksepterte at nyhetsdekningen til tider var middelmådig. Forventningen om at journalister må inneha god og relevant kompetanse fremstod derfor som en *normativ* forventning om hva nyhetsmediene *bør* gjøre, men som informantene kunne akseptere at ikke ble gjort.

5.4 Redaksjonell selektivitet påvirker tillit

Som analysen hittil har belyst handler tillit til nyhetsmedier i stor grad om tiltro til det som står i nyhetene og til journalistene som presenterer dem. Samtidig handler også tillit om *normative* forventninger om hva som nyhetsmediene *bør* skrive om. Det som i størst grad syntes å påvirke informantenes tillitsvurdering var nemlig nyhetsmedienes selektering. Hovedutfordringen fremstod ikke å være *hva* som ble presentert eller *hvordan* det ble fremstilt, men heller hva nyhetsmediene *ikke* dekket. For det første var det flere av informantene som trakk fram at de syntes nyhetsmedienes utvalg av nyhetssaker var mangelfull, mens enkelte andre temaer fikk *for* stor plass. For det andre mente noen at formidlingen av enkelte tema var for ensidig, og ikke belyste alle sidene ved en sak.

5.4.1 Redaksjonell selektering kan oppleves som mangelfull

Den første utfordringen med nyhetsmedienes selektering gjaldt at informantene syntes den norske nyhetsdekningen generelt sett var mangelfull og at det var en del saker nyhetsmediene ikke dekket. Enkelte informanter forklarte at dette påvirket nyhetsbruken deres og hvilke nyhetsaktører de benyttet seg av. Hege, en av de få informantene med svært lav tillit, fortalte blant annet at hun hadde sluttet å bruke det hun definerte som «mainstream media» og forklarer det slik:

Prioriteringen av hva som var viktigst, den var veldig, hva skal man si, sjåvinistisk. [Vi er] veldig selvopptatt av oss selv som nasjon, ikke sant, hvor en sportsnyhet fra Norge ble rangert for å være mye, mye viktigere enn en politisk hendelse eller naturkatastrofe et annet sted i verden – noe som jo ikke bidrar til det synet at nyhetene forteller meg hva som er viktig i verden. (Hege)

Sitatet illustrerer hvordan tilliten hennes blir svekket av at hun opplever at nyhetsmediene ikke forteller henne om det hun føler hun burde få vite om. Dette står i samsvar med tidligere forskning som viser at nyhetsmedier som ikke forteller hele historien, eller ikke formidler aktuelle hendelser oppleves som mindre troverdige (Gaziano & McGrath, 1986; The Media Insight Project, 2016). Sitatet kan også ses i lys av hvordan Tsfaty og Cappella (2003) mener *medieskepsis* omhandler mistro til *mainstream media*. I sitatet til Hege, og generelt i intervjuet med henne, virket det som at det var flere av de tradisjonelle nyhetsmediene hun har lite tillit til. Det var imidlertid ikke bare Hege som ga uttrykk for at den redaksjonelle selekteringen og prioriteringen ikke var god nok. Mette trakk også fram hvordan hun følte at

nyheter om internasjonale hendelser ikke ble dekket i tilstrekkelig grad av norske nyhetsaktører:

[...] Hendelser [internasjonalt] har jeg lite tiltro til. Hendelser internasjonalt i våre dager nå er USA eller Europa. Det dekkes ingenting i Asia, nesten. De har én reporter på et folketall som er helt vanvittig. Og heller ikke Latin Amerika. (Mette)

Basert på sitatene til Hege og Mette virker det som de opplever at nyhetsmediene ikke gir et *fullstendig og balansert* nyhetsbilde, noe som svekker tilliten. Dette viser hvordan det er mulig å vurdere tillit basert på hva nyhetsmediene *ikke* skriver om, og ikke bare på hva de skriver om. Denne betydningen av nyhetsmedienes selektering underbygges av Kohring og Matthes teori om at nyhetsmedienes selektering er en sentral del av tillit til nyheter (Kohring & Matthes, 2007, s. 237). Til tross for at Mette opplevde mangelfull nyhetsdekning hos enkelte nyhetsaktører, hadde dette likevel overraskende lite betydning for hennes nyhetsbruk. Hun ga uttrykk for å lese nyheter regelmessig, og brukte flere ulike aktører. I tillegg ga hun uttrykk for å lese om flere tematikker, også om internasjonale nyheter, i norske nyhetsmedier – til tross for at hun fortalte at hun hadde lite tiltro til samtlige temaer som var inkludert i rangeringsøvelsene. For Heges nyhetsbruk hadde dette imidlertid en større betydning, ved at hun oppsøkte informasjon fra «frittstående organisasjoner» som blant annet Fremtiden i våre hender, Norges Naturvernforbund, Gilde, Sykepleiernes organisasjon og andre organisasjoner – hvor hun kunne få informasjon direkte fra kilden.

5.4.2 Underholdningsfokus svekker tilliten til nyhetsaktørene

Et tema informantene følte fikk for mye plass var underholdningsnyheter. I motsetning til nyheter om internasjonale hendelser opplevde noen av informantene at underholdningsnyheter i altfor stor grad ble dekt av norske nyhetsaktører:

Jeg føler at de [Aftenposten] velger å skrive om faktiske nyheter, mens VG og Dagbladet har blitt mer og mer sladderspalter. Så selv om jeg synes det er gøy og for min del kan jeg godt lese det, så har jeg kanskje ikke like stor tillit [til VG og Dagbladet]. (Lisa)

Måten Lisa skiller mellom «faktiske» nyheter og sladderspalter kan ses i sammenheng med forskjellen mellom *harde nyheter* og *myke nyheter*. Harde nyheter defineres gjerne som politikk, internasjonale affærer eller økonominyheter. Myke nyheter omhandler derimot

typisk temaer som underholdning, kjendiser og helse- og livsstil, selv om dette skillet ikke alltid er enkelt å definere (Newman, mfl., 2016, s. 96). Dette er nok et eksempel på hvordan informantene opplevde at nyhetsmedienes feilprioriterte ulike nyheter ut det tradisjonelle samfunnsoppdraget som kapittel 5.1 belyste. I dette tilfellet gir Lisa uttrykk for at myke nyheter får for stor plass i forhold til harde nyheter. Likevel sier hun at hun selv kunne ha lest sladderspaltene, til tross for at hun ikke har like mye tillit til nyhetsaktørene som publiserer disse. Måten Lisa begrunner dette på, «at det er gøy», samsvarer med hvordan nyhetsbruk kan motiveres av andre grunner enn tillit (Fisher, 2016, s. 10). I tillegg illustrerer det igjen hvordan informantenes tillitsvurderinger ikke samsvarte med deres nyhetsbruk.

I forlengelse av hvordan informantene opplevde at det var en skjevfordeling av temaer i nyhetsbildet, viste det seg at skjevfordelingen førte til at informantene i stor grad ikke følte at nyhetsmediene skrev om det de mente var viktig. Dette underbygges av hvordan Gaziano og McGrath (1986) identifiserte at nyhetsmedier som brydde seg om hva nyhetsmottakerne tenker og føler anses som mer troverdig. Flere av informantene uttrykte at nyhetsmediene skrev mest om saker de ikke brydde seg om. Astrid opplevde dette som problematisk og uttrykte at tilliten hun hadde til en nyhetsaktør minsket hvis de skrev for mye om ting hun ikke hadde interesse for eller syntes var viktig. Dette viste seg blant annet i rangeringen hennes på hvilke nyhetsmedier hun hadde mest tillit til, hvor hun rangerte NRK og Aftenposten på topp, og blant annet Nettavisen, Dagbladet og VG lenger ned:

Det som skiller dem er jo egentlig det tabloide formatet, og at det er mye mer fokus på det jeg ikke synes er viktig i de her [Nettavisen, Dagbladet, VG]. Altså går jeg inn på Nettavisen, Dagbladet, VG så får du mye nyheter som jeg ikke har interesse av å lese, noe som fører til et irritasjonsmoment, fordi jeg trenger ikke den type informasjon [...]. Det er kanskje mer sensasjon nyheter, men jeg føler at hvis jeg leser de andre [nyhetsmediene] så får jeg mer kvalitetsnyheter da, at dem har mer fokus på ting jeg synes er viktig, enn ting jeg ikke føler er viktig i det hele tatt, noe som gjør at du øker tilliten. (Astrid)

Astrids tillitsvurderinger preges derfor av at hun føler at nyhetsmediene ikke tar hensyn til hennes interesser. Et annet eksempel som illustrerer dette er Maris forklaring på hvorfor hun hadde mer tillit til Klassekampen og Morgenbladet enn Dagbladet:

Jeg vet ikke, men jeg føler det [journalistikken til Klassekampen og Morgenbladet] er så mye mer profit. Alt du leser, kronikkene, alt du leser i de avisene føler jeg er mye mer profit enn Dagbladet som klistrer «gå ned 20 kg på 14 dager». Også er det sånn «Kim Kardashian sin nye rumpe» ... det er ikke like, det er ikke nyhet for meg, mens en sånn her, kampen for flyktningbarna i Hellas, de [Klassekampen] skriver en artikkel om det, det er mye viktigere enn at Kim K har fått ny rumpe, spør du meg. (Mari)

Disse eksemplene viser både til hvordan informantenes vurdering av tillit ble preget av hvorvidt de følte at nyhetsmediene tok hensyn til deres interesse, men støtter også hvordan Coleman (2012, s. 37) mener at tillit bør ses i lys av nyhetsmottakerens *subjektive* vurderinger og forventninger. Til tross for at Mari mente nyhetsmediene måtte skrive mer om flyktningbarna i Hellas, er det ikke sikkert at andre nyhetsmottakere hadde vært enige i at det var dette nyhetsmediene burde prioritere.

5.4.3 Nyhetsmedienes selektering oppleves ensidig

Det andre problemet informantene ga uttrykk for når det gjaldt nyhetsmedienes selektering var at enkelte tema ble fremstilt ensidig: nyhetsmediene belyser ikke alle sider av en sak. Dette kan ses i sammenheng med Kohring og Matthes (2007, s. 237) teori om selektering av fakta og kontekstualisering av hendelser. Spesielt gjaldt dette dekingen av innvandring og integrering:

Det er liksom enten den ene siden som kommer fram, eller den andre siden som kommer fram. Det er en veldig polarisert diskusjoner, [...] Sånn 'Skal vi ta inn så og så mange flyktninger', nei vet du, det er en altfor flat diskusjon. Det er sånn, det er bare å ta inn, i bøtter og spann, vi har tomme hus over hele Norge, det er bare å fylle på, men det interessante er *hva* vi skal ta inn. [...] Og hvis de blir værende her eller reiser tilbake til hvor de kom fram, det spiller ingen rolle, men det er den diskusjon man egentlig bør ta. [...] Av og til kommer det en og annen som sier noe fornuftig om dette, men som regel koker det vekk i tøys og tull og diskusjoner om vi skal ta inn 3000 flyktninger eller 2500, og det er jo bort i stauta at det er å få vondt av». (Nina)

Informantenes vurderinger av nyhetsmedienes deking på innvandring og integrering var preget av det ikke var *balanse* i dekingen, at flere perspektiver på temaet ikke ble presentert. Dette underbygges av funn fra The Media Insight Project (2016, s. 4-5), som fant at nyhetsmottakere vektlegger hvorvidt nyhetsmedier presenterer flere synsvinkler i sine

tillitsvurderinger. Informantene hadde forventninger om at nyhetsmediene skulle rapportere om alle aktuelle hendelser, samtidig som de forventet at nyhetsmediene belyste alle sider av en sak.

Et annet eksempel som ble trukket fram av blant annet Knut og Nina, var sport. De følte at sport kunne få en troverdig dekning fordi det var «rett fram» å skrive om sportsresultater. Samtidig opplevde de at det var en ujevn fordeling i hva som ble publisert innen sportsjournalistikken:

Ja, sport har jo det, det tar jo altfor stor plass i samfunnet generelt, hvis du tenker over hvor utrolig lite det genererer av samfunnsnytte, [...] men hvis du har breddeidrett, derimot. Det burde få mye større plass, breddeidrett og mosjonsidrett, få flest mulig med på å drive på med noe, men hvorvidt Therese Johaug ikke leste bruksanvisningen på leppepomaden sin eller ikke [...] Nei ... altfor stor plass. Og ikke minst med Brann. [...] Det er bare en ting som foregår i Bergens idrettsliv, ifølge BA, det er bare et lag i byen, det finnes ingenting annet. Nå har de endelig begynt å se at 'oi det er noen Europa-cup i volleyball, det kan vi kanskje skrive om'. [...] men hvis noen halter ut fra en Brann trening, [...] altså, neeei. Spar oss, rett og slett spar oss. [...] (Nina)

Nina uttrykte både irritasjon over hvilke saker innenfor sport nyhetsmediene velger å skrive om, men også irritasjon over hvor mye plass sportsnyheter får i nyhetsbildet. Dette underbygges av hvordan Kohring og Matthes (2007, s. 239) mener at nyhetsmedienes selektering blant annet omhandler variabler knyttet til variasjonen av saker, men også omfanget og vektleggingen av informasjon i forbindelse med en sak. Informantene ga uttrykk for at de både syntes variasjonen av temaer var mangelfull, men også at vinklingene nyhetsmediene valgte ofte førte til irritasjon.

5.4.4 Kommersialisering svekker informantenes tillit

I motsetning til forventningene presentert tidligere i kapittelet virket det ikke som at informantene trodde at nyhetsmedienes selektering skyldtes nyhetsmedienes mangel på ekspertise eller troverdighet – men heller deres fokus på kommersialisering. En sentral forventning informantene la til grunn var en forventning om en ikke-kommersialisert nyhetsdekning. Flere av informantene opplevde at nyhetsmediene prioriterte saker som ga klikk og inntjening, fremfor andre nyhetssaker som tradisjonelt sett burde ha høyere

nyhetsverdi. Flere av informantene ga også uttrykk for at de trodde at eksempelvis VG, Dagbladet og TV 2 valgte ut saker basert kommersielle interesser. Dette anså de som negativt ettersom de mente det kunne påvirke hvorvidt nyhetsmediene ga dem et fullstendig bilde av hva som skjedde i verden. Flere av informantene påpekte at de vektla annonser og reklameinntekter i sine tillitsvurderinger. Lisa vektla om «det er masse, masse annonser», mens Knut sa at han blant annet vektla «om de er avhengige av inntekter, sånne reklameinntekter som klikk». Denne formen for kommersialisering var også grunnen til hvorfor Knut hadde høyere tillit til NRK enn til Dagbladet:

NRK har jo mer ressurser, gode journalister. Ehm, de er finansiert på måten de er ... Gjennom staten, de er ikke like avhengige av løssalg og klikk som Dagbladet er da. Så det gjør noe med tilliten akkurat det. Mulig det er litt urettferdig, men det er slik jeg oppfatter det. (Knut)

Forventningen samsvarer med hvordan tidligere forskning har vist at kommersielt innhold og reklame førte til lavere troverdighet (Metzger mfl., 2003, s. 306). I tillegg kan det ses i sammenheng med børs-og-katedral-dilemmaet. Østbye (2009, s. 104) påpeker at børsperspektivet, som omhandler at mediebedrifter er avhengige av inntekter, har blitt stadig mer dominerende og han spør seg hvilke konsekvenser denne utviklingen har fått for mediernes samfunnsoppdrag. I tilfellene hvor denne problematikken ble tatt opp mente informantene at utviklingen har hatt negative konsekvenser. De var bekymret for at økonomisk inntjening gikk på bekostning av samfunnsoppdraget:

Media har jo, mener jeg, en sånn rolle som noen som deler allmenn nyttig informasjon, og jeg føler ikke at det er så veldig allmenn nyttig å lage en overskrift som alle skal klikke på bare fordi du skal få annonseinntekter eller andre ting. Da er ikke misjonen å informere allmennheten, men da er misjonen bare å tjene penger [...] Altså tiltroen er dårlig for man vet aldri om dette er en artikkel som bare produseres for å få inn en produkt plassering, eller er det ordentlig liksom. Så det er jo det, er man ute etter å selge et TV-program eller er man ute etter å produsere nyheter for folket? (Håvard)

Hege trakk også fram hvordan hun mente at digitaliseringen hadde ført til at nyhetsmediene i enda større grad fokuserte på annonse- og reklameinntekter i dag enn før:

[...] Det som er nå, den store forskjellen nå er selvfølgelig at det er likes de tjener pengene sine på, og det er lett å kunne begrunne at media som er digitale media er rett og slett horer. Altså de prostituerer seg, at deres valg av nyheter går ut på hva det er som vil generere klikk og altså penger til 'meg', ikke sant. (Hege)

Dette samsvarer med hvordan Jacobsen (2018, s. 62) fant at kommersialisering påvirket presentasjon og prioritering av innhold på en negativ måte, da det gikk på bekostning av nyhetenes nøyaktighet og fullstendighet. Forventningen, eller ønsket, om at nyhetsmediene ikke skulle basere sin nyhetsdekning på kommersielle interesser fremstod i motsetning til forventningene om åpenhet og kompetanse som en *normativ* forventning (Grimen, 2009, s. 39). Med et par unntak antok informantene at nyhetsmediene kom til å eksempelvis formidle sannheten og ha et godt språk, noe de i mindre grad kunne når det gjaldt forventningen om at kommersielle interesser ikke skulle påvirke nyhetsutvalget- og vinklingen. Informantene følte at denne forventningen ikke ble realisert, og dermed ble de skeptiske til hvordan kommersialisering og økt fokus på «klikk» påvirker journalistikken. Denne formen for skepsis samsvarer med hvordan Tsfaty og Cappella (2003) omtaler medieskepsis. De fremhever hvordan medieskepsis omhandler en usikkerhet om hvorvidt nyhetsmediene er villige til å ofre nøyaktighet for kommersielle interesser (Tsfaty & Cappella, 2003, s. 506). Dette gir flere av informantene uttrykk for å være usikre på.

Oppsummert virker flere av informantene å være kritiske til det de mener er en ubalanse i nyhetsbildet, hvor nyhetsmediene ikke nødvendigvis prioriterer det de anser som viktig. Et sitat fra Mette oppsummerer hvordan flere av informantene opplevde problemet med nyhetsmedienes selektering: «[...] Men da er det to typer tillit. Er det sant det de sier? Det er den ene typen tillit. Og den andre typen tillit er: sier de nok om alt? For det gjør de ikke.» Dette kan ses i lys av hvordan Coleman (2012, s. 36) mener det ene nivået at tillit til nyhetsmedier er hvorvidt nyhetsmottakerne og nyhetsmediene er enige om hva nyhetsmediene skal gjøre. Han mener at nyheter kun vil være bærekraftig for et demokratisk samfunn hvis nyhetsmediene og nyhetsmottakerne er på samme «bølgelengde» – og at kjernen i utfordringene mellom nyhetsmediene og nyhetsmottakerne i dag er et resultat av at de ikke er på samme bølgelengde. Basert på informantenes refleksjoner fremstod dette å være kjernen i hvorfor de var skeptiske og kritiske. De opplevde ikke at nyhetsmediene tok høyde for hva de brydde seg om, og på den måten ikke var på samme bølgelengde. Totalt sett

fremstår dermed nyhetsmedienes selektering som et av de mest betydningsfulle aspektene ved informantenes tillitsvurderinger.

5.5 Forholdet mellom nyhetsbruk og tillitsvurderinger

Det var to trekk ved informantenes tillitsvurderinger og nyhetsbruk som viste seg å stå i forhold til hverandre. For det første uttrykte informantene at tillit ble bygd opp over tid, basert på deres nyhetsvaner og erfaring med nyhetsaktører. For det andre viste det seg at informantenes tillitsvurderinger ikke alltid samsvarte med deres faktiske nyhetsbruk. Dette delkapittelet vil nå se nærmere på disse trekkene og vise hvordan informantene ga uttrykk for et komplekst paradoks i tilknytning til deres tillitsvurderinger og nyhetsbruk.

5.5.1 Tillit skapes av over tid

For det første ga informantene uttrykk for at deres tillitsvurderinger i stor grad var preget av nyhetsbruken deres. Både fordi de vurderte tillit ut ifra hvilke nyhetsmedier de brukte, men også fordi deres nyhetsvaner og erfaring med nyhetsaktørene var med å skape tilliten de hadde til nyhetsmediene. Som nevnt i kapittel fire ga informantene uttrykk for at tillit var noe de i liten grad hadde reflektert over tidligere. Eksempelvis uttrykte Linn at: «Det er nå man merker hvor uoppmerksomhet man er.» Steffen omtalte på sin side sitt tillitsforhold til NRK som «rart»: «Jeg vet ikke, jeg har ikke noe spesielt grunnlag for det [at han har høy tillit til NRK], derfor det er rart, jeg begynte å lese det og da ble det sånn.» I flere tilfeller var det ikke noen tydelig refleksjon eller beslutning som hadde ført til at informantene hadde tillit til nyhetsmediene de omtalte. Det betydde imidlertid ikke at deres grad av tillit eller tillitsvurderinger var tilfeldig:

Det [jeg vektlegger] blir en kombinasjon av om de har sin egen agenda med det de rapporterer versus hvilken retorikk og språk de bruker versus 'har jeg noensinne sett at de har rapportert løgn?' [...] Det er jo en kombinasjon av erfaringer, en historie jeg selv har med dem. Tillit er noe jeg mener bygges over tid, og for min del, jeg stoler ikke på noen fra dag én [...] (Håvard)

Håvards tillitsforhold kan ses i lys av hvordan Grimen mener institusjonell tillit skapes ved gjentatt samhandling, hvor tillitsgiver blir «kjent» med en institusjon (Grimen, 2009, s. 117). Sitatet fra Håvard antyder nettopp hvor komplekst tillitsbegrepet er for informantene – tillit vurderes ut fra forventningene analysen tidligere har belyst, i tillegg til at tillit bygges opp over tid basert på gjentatte erfaringer med nyhetsmedier. Dette ble også påpekt av andre

informanter, blant annet av Knut i sin forklaring på hvorfor han rangerte NRK høyest når det gjaldt tillit: «Det har noe med at jeg er såpass gammel, at jeg har vokst opp med stort sett bare NRK i flere år før internett og sånt, så det har blitt litt inngrodd at Dagsrevyen er en viktig kilde.» Han hadde en lignende begrunnelse for sin tillit til TV 2, selv om det er en nyere nyhetsaktør:

Det [tillit] er jo noe som bygges over tid, stort sett. De som er på topp, av de jeg bruker, er jo aktører som har vært lenge. Jeg er gammel nok til å huske TV 2 sin første sending, men de har likevel opparbeidet seg. Det inntrykket man får over tid er viktig. (Knut)

Også de yngre informantene forklarte hvordan tilliten de hadde til ulike aktører ikke bare var preget av deres egne erfaringer med nyhetsmedier og egne nyhetsvaner, men også foreldrenes nyhetsvaner. Dette kan ses i lys av hvordan tillit kan basere seg på både egne og andres erfaringer (Grimen, 2009, s. 116). Lisa, en av de yngste informantene, trakk fram dette: «Jeg vet jo selv at disse tre her [NRK, Aftenposten, VG] er jo, dette er jo aviser som vi har hatt hjemme når jeg har vokst opp, så jeg er jo litt sånn vokst opp med de da.» På spørsmål om hun tror det har påvirket graden av tillit svarer hun følgende: «Ja, ja, ja! Absolutt, selvfølgelig, det tror jeg [...]» Dette antyder at ikke bare vil nyhetsbruk preges av en nyhetsmottakers tillitsvurdering, men også av hvilken nyhetsbruk de rundt personen bruker.

Linn, en av de andre yngre informantene, fortalte at hun ikke alltid hadde tillit til sine egne vurderingsevner av hva som var troverdig informasjon. Hun vurderte derfor nyhetsmedier til dels basert på hva andre sa om dem:

Nettavisen er en avis som har fått veldig mye hets i NRK og TV 2, så det er en avis jeg ikke stoler på, og som jeg ikke gidder å lese. Også mye fordi de som jeg er sterkt uenig med av mine venner, som jeg føler kommer med litt sånn rar informasjon, som de ikke kan underbygge, sier de har lest nettavisen, så det er en avis jeg ikke har tiltro til. (Linn)

Sitatet antyder at Linn også legger til grunn hva andre nyhetsaktører eller personer hun har tillit til mener om nyhetsaktøren i sine tillitsvurderinger. Det viser hvordan en nyhetsmottakers tillitsvurdering kan påvirkes av andres vurderinger, noe som igjen illustrerer hvor kompleks tillit er.

Eksemplene ovenfor står delvis i kontrast til hvordan det innledningsvis ble vist at professor Steen Steensen omtaler tillit som en ferskvare (Enge & Schwencke, 2019). Selv om enkeltsaker kan ha stor påvirkning på informantenes oppfatning av en nyhetsaktør, som i «dansevideo-saken» eller «fregatt-saken», fremstår ikke tillit som en ferskvare for informantene. Informantene omtalte tvert imot tillit på en måte som antyder at det bygges over tid, hvor det skal mer enn én sak til for at de skal miste tilliten. Dette underbygges også av Grimens teori om at tillit til institusjoner først blir et problem hvis institusjonen systematisk bryter med det normative grunnlaget de bekjenner seg til (Grimen, 2009, s. 117). Knut var en av informantene som påpekte dette: «Det kommer litt an på hvor stor saken er, har det vært et gangs tilfelle så nei [jeg ville ikke sluttet å lese den], men hadde det vært et mønster i det så hadde jeg nok sluttet». Et annet eksempel som illustrerer hvordan det er gjentatte tillitsbrudd som svekker tillit er Nils sin begrunnelse på hvorfor han sammenlignet tillit til nyheter med fargen hvit:

[...] Søler du vin på din hvite skjorte, er det en flekk som alltid blir der. La oss si VG har et hvitt ark, og de da svekker tilliten, da blir den med mange flere farger enn den skal være, og det svekker tillitsbildet, og tilslutt vil den ikke være hvit lengre. Så det er det jeg forbinder med det. (Nils)

Disse eksemplene antyder at tillit er relativt stabilt, og at det må forekomme flere tillitsbrudd fra den samme aktøren før et tillitsforhold blir svekket. Generelt sett virket det som at informantene mente en rekke tillitsbrudd måtte forekomme for at de skulle miste tilliten de hadde. På samme måte som at tilliten deres ble skapt ved gjentatt samhandling med en nyhetsaktør, måtte også nyhetsaktøren gjentatte ganger gjøre noe «feil» før tilliten deres skulle svekkes.

5.5.2 Manglende samsvar mellom tillitsvurderinger og nyhetsbruk

Et annet hovedtrekk var at flere av informantene brukte nyhetsaktører og leste om nyhetstema selv om de uttrykte at de hadde mindre tillit til dem. Informantene ga ikke uttrykk for å bruke aktører de hadde absolutt ingen tillit til, men som analysen tidligere har vist brukte de til dels aktører de anså som mindre troverdige.

Utsnittet fra tabellen (se vedlegg 7) nedenfor viser et eksempel på hvordan noen av informantene rangerte nyhetsaktører de brukte regelmessig relativt langt nede på tillit:

	Nyhetsaktører rangert på bruk	Nyhetsaktører rangert på tillit
Nina Leser nyheter regelmessig Relativ høy tillit	<i>La til Stavanger Aftenblad.</i> Bruker regelmessig: BT, BA, NRK, Stavanger Aftenbladet, Aftenposten, Dagbladet, VG, DN, Nettavisen, Morgenbladet, Klassekampen. Bruker ikke: TV 2, Vårt Land, Dagen Ikke hørt om: Rights.no, Document.no, Resett.no	Nivå 1: NRK Nivå 2: Aftenposten, Klassekampen, BT, Stavanger Aftenblad Nivå 3: DN, Morgenbladet. Nivå 4: BA, Dagbladet, VG Nivå 5: Nettavisen

Tabellen viser hvordan Nina brukte Nettavisen regelmessig, til tross for at hun vurderte den nederst på tillitsvurderingen. På spørsmål om hvorfor hun rangerte NRK på topp og Nettavisen på bunn svarte hun følgende:

Altså på NRK er det jo nyheter, altså saker, men på Nettavisen er det mye 'vås', og mye reklame. Nei, det er mer underholdning mer enn det er nyhetsoppdateringer, NRK er jo nyheter og oppdateringer, Nettavisen er jo gøy og underholdning. (Nina)

Likevel oppga Nina at hun leste Nettavisen regelmessig, noe som underbygger at tillit blir mindre relevant når nyhetsmottakere har andre motivasjoner for å lese nyheter (Tsfati & Cappella, 2005, s. 254). Håvard fortalte også at han leste Dagbladet til tross for at han synes nyhetsmedier med en «tabloid» profil er mindre troverdige: «Av og til så må man lese litt tabloide saker, det er en jo en del av miksen.» Dette illustrerer hvordan informantenes tillitsvurderinger ikke alltid samsvarte med deres faktiske nyhetsbruk.

Videre viste det seg at samsvaret mellom nyhetsbruk og tillitsvurderinger varierte når det gjaldt aktører med politisk tilknytning. Flere av informantene reflekterte rundt eget tillitsforhold til Resett.no og Klassekampen i lys av at de er aktørene i studiet med tydeligst politisk tilknytning. Det må igjen understrekes at Resett.no ikke kan anses som en journalistisk aktør på lik linje som Klassekampen, men flere av informantene sammenlignet disse aktørene likevel. Av informantene som hadde kjennskap til Resett.no oppga de fleste, med noen unntak, at de ikke anså dem som en nyhetsaktør og ikke hadde tillit til dem. Klassekampen derimot, fremstod som en troverdig avis også av dem som ikke var politisk enige med dem.

Eksempelvis viser utsnittet fra tabellen (se vedlegg 7) nedenfor hvordan Høyre-velgeren Knut ikke brukte Klassekampen, men likevel valgte å rangere avisen når det gjaldt tillit:

Knut	Leser regelmessig: BT, NRK, TV 2, Nettavisen, VG, BA, Aftenposten, Dagbladet, Dagens Næringsliv	Nivå 1: BT, NRK, TV 2, Aftenposten, Dagens Næringsliv, Klassekampen
Leser nyheter regelmessig	Leser ikke: Dagen, Morgenbladet, Resett.no, Vårt Land, Klassekampen	Nivå 2: Nettavisen, VG, Dagen, Vårt Land
Noe tillit	Ikke hørt om: Rights.no og Document.no	Nivå 3: BA og Dagbladet

Knut uttrykte at han ikke brukte å lese Klassekampen da han ikke var enig med dem politisk, men at han likevel har tillit til dem som nyhetsaktør: «[...] vil vel egentlig rangere Klassekampen også. Selv om jeg ikke bruker dem selv, så har jeg for så vidt stor tillit til de, sånn journalistisk.» Dette gjaldt også Venstre-velgeren Astrid. Hun forklarte at hun sjeldent leste Klassekampen og at hun ikke var enig med dem politisk, men at hun likevel hadde tillit til dem: «Jeg har jo lest Klassekampen litt, og jeg vet jo at de er flinke journalister, de skriver godt. Gode artikler, gode saker, mye politikk. [...]» Det at Knut og Astrid ga uttrykk for å ha relativ høy tillit til Klassekampen selv om de ikke var enig med avisen politisk, står til dels i kontrast til tidligere forskning som har vist at den politiske avstanden mellom en nyhetsaktør og nyhetsmottaker ofte påvirker tilliten nyhetsmottakere har til nyhetsmediene (Metzger mfl., 2003, s. 303). Eksemplene antyder likevel at den politiske uenigheten preget nyhetsbruken. Dette antyder at Knut og Astrid sitt forhold til Klassekampen i større grad var preget av *selektiv eksponering*, enn *selektiv tillit*.

Forklaringene Håvard og Astrid ga på hvorfor de ikke brukte VG illustrerer hvordan det ikke alltid er samsvar mellom nyhetsbruk og tillitsvurderinger. De hadde begge «boikottet» VG av ulike årsaker. Håvard boikottet VG på grunn av en avisforside de publiserte i etterkant av 22. juli som han «ikke likte». Dette hadde ført til at han hadde et personlig problem med VG. Astrid på sin side hadde sluttet å lese VG etter at hun hadde lest at de på lederplass hadde sagt nei til eggdonasjon. Håvard og Astrid forklarte begge hvordan deres «personlige» problem VG hadde ført til at de i ettertid av hendelsene svært sjeldent leste VG. De ga begge imidlertid uttrykk for å ikke ha mistet tilliten de hadde til VG på grunn av disse hendelsene. Håvard uttrykte eksempelvis:

Altså, VG kunne havnet ganske høyt bare fordi de faktisk er veldig flink på å bruke mye tid og ressurser på sånn her gravejournalistikk, når de først finner en sak så bruker de mye ressurser på å lage en lang og god sak, men ja det er jo det, jeg har et problem med dem, personlig problem. (Håvard)

Dette illustrerer hvordan hans «personlige problem» påvirket nyhetsbruken hans, men ikke tilliten han hadde til VG. Det må understrekes at både Håvard og Astrid sa at de hadde mindre tillit til VG enn andre aktører, men det var på grunn av deres kommersielle profil – og ikke på grunn av de nevnte hendelsene.

5.5.3 Tillit fremstår *ikke* som en risikofylt handling

Som vist i kapittel tre blir tillit i litteraturen ofte ansett som en risikofylt handling, ettersom at en tillitsgiver gir vekk beslutningsmakten rundt noe viktig til en tillitsmottaker (Grimen, 2009, s. 29). Også tillit til nyhetsmedier blir ofte skildret som noe utrygt – eksempelvis blir nyhetsmottakere ofte frarådet fra å akseptere nyhetene de konsumerer, og de blir oppfordret til å være kritiske (Fisher, 2016, s. 10). Informantene ga imidlertid ikke uttrykk for å oppleve tillit til nyhetsmedier som en risikofylt handling. Flere av dem trakk fram at tillit var viktig, men de mente likevel ikke at det var *like* viktig og sårt som tillit i andre tillitsrelasjoner. Linn sa blant annet: «Aviser ikke kan påvirke like mye, som i personlige relasjoner» og Knut fremhevdde at om han ikke hadde tillit til en avis «kan jeg bare velge den vekk, det er lettere enn på privat basis.» Dette antyder at informantene opplevde å ha en sterkere posisjon i tillitsforholdet de hadde til nyhetsmedier – særlig i forhold til hvordan eksempelvis Grimen (2009, s. 29) omtaler tillitsgiveres posisjon i tillitsforhold.

En annen tendens som antyder at tilliten ikke var like risikofylt er at informantene ga uttrykk for å kunne ta forholdsregler, noe som står i kontrast med hvordan å ta få forholdsregler anses som tillitens mest allmenne kjennetegn (Grimen, 2009, s. 19). I delkapittel 5.1 ble det nevnt at Hege oppsøkte informasjon fra «frittstående organisasjoner» i tillegg til å bruke de få nyhetsaktørene hun hadde tillit til. Til tross for at hun tilsynelatende opplevde tillitsforholdet hennes til de norske, tradisjonelle nyhetsmediene som problematisk var det likevel ikke risikofylt – ettersom at hun hadde alternativer hun kunne bruke. Noen av informantene forklarte også at de gjorde enkelte grep for å sikre seg selv mot å bli lurt. I hovedsak omhandlet det å sjekke flere kilder:

[...] Hvis du hører noe, så er det gjerne lurt å sjekke opp i det selv tenker jeg, så hvis man hører noe, f.eks., en stor hendelse, og jeg leser NRK, så gjerne også lese Aftenposten og TV 2 for å få de andre sitt perspektiv fra det [...]. (Steffen)

I tillegg antydet informantenes forståelse og aksept for at nyhetsmediene kunne gjøre feil at tilliten ikke var særlig risikofylt. Flere av informantene sa at de syntes journalister ikke alltid hadde tilstrekkelig god og relevant kompetanse, men likevel virket det ikke som at dette gjorde at de ikke kunne stole på dem. Svarene og refleksjonene flere av informantene uttrykte antyder heller en forståelse og sympati for journalistene. Blant annet trakk de fram hvordan tidspresset journalistene måtte jobbe under gjorde at de ikke hadde kunnskap om alt de skulle skrive om, eller kanskje måtte «kutte hjørner». Dette preget imidlertid ikke tilliten de hadde til journalistene, og det virket som at sympatien informantene hadde for journalistene delvis gjorde at de aksepterte at nyhetsdekningen ikke alltid kunne være fullstendig – noe som antyder at tillit ikke oppleves som risikofylt.

Som vist var det også et manglende samsvar mellom informantenes tillitsvurderinger og nyhetsbruk. Dette kan antyde at informantene til dels svarte det de trodde var et «riktig» svar. Basert på informantenes svar og refleksjoner kan dette ses i sammenheng med hvordan Caroline Fishers (2016, s. 10-11) påpekning om at når folk blir oppfordret til å være kritiske og skeptiske mot nyhetene de leser vil det «litterære svaret» folk oppgir ved spørsmål om tillit være at de ikke har tillit. Som illustrert i dette kapittelet opplevde ikke informantene at nyhetsmediene hadde vond vilje eller bevisst prøvde å lure dem, de opplevde i større grad at nyhetsmediene ikke var i stand til å fortelle hele sannheten eller at kommersialiseringen gikk på bekostning av innholdet. Likevel fremstod de som kritiske. Det tilsynelatende paradokset er at basert på informantenes refleksjoner rundt tillit til nyhetsmedier kunne tillit fremstå som noe viktig og risikofylt, men basert på informantenes tilsynelatende nyhetsbruk virket det ikke risikofylt.

Kapittel 6: Oppsummering og avsluttende betraktninger

Som presentert innledningsvis har tillit til nyhetsmedier vært gjenstand for stor interesse, både innenfor medieforskningen og i samfunnsdebatten. Mye av den tidligere forskningen har imidlertid møtt kritikk. Kritikken går i hovedsak ut på at det i flere undersøkelser er uklart hva som blir målt (Kohring & Matthes, 2007), at undersøkelsene ikke alltid tar høyde for folks egen mediebruk og deres motivasjon til nyhetsbruk (Fisher, 2016), og at forskningen mangler en forståelse for hva nyhetsmottakere selv legger i det å ha tillit til nyhetsmediene (Metzger mfl., 2003, s. 310). Dette prosjektet ønsket å undersøke hvordan nyhetsmottakere selv tenker rundt tillit, for å få et innblikk i aspekter ved tillit til nyheter som i mindre grad har blitt studert før. Problemstillingen studiet har tatt utgangspunkt i var: «*Hva legger nyhetsmottakere i det å ha tillit til nyhetsmedier?*». Videre har materialet tatt i bruk to forskningsspørsmål i analysen: 1) *Hvilke forventninger la informantene til grunn i deres tillitsvurderinger?* og 2) *Hvordan påvirker informantenes tillitsvurderinger og deres nyhetsbruk hverandre?* Prosjektet ble som nevnt utført med en kvalitativ nærming og analysen baserer seg på intervjuer med tretten nyhetsmottakere i alderen 19-58 år, hvor de fleste hadde i det minste noe høy tillit til norske nyhetsmedier. Intervjuene bestod av fire deler: spørsmål om tillitsbruk, rangeringsøvelser hvor informantene rangere nyhetsaktører og nyhetstemaer, assosiasjonsøvelser og spørsmål om tillit.

Funnene illustrerer noen sentrale tendenser i informantenes svar og refleksjoner – og disse belyste hva informantene la til grunn i deres tillitsvurderinger og hvordan disse tillitsvurderingene påvirket stod i forhold til deres tillitsbruk. For det første virket premissene for informantenes tillit å være preget av deres oppfatning av de norske nyhetene som stort sett sanne, og at nyhetsmediene fulgte presseetiske standarder. Videre var det tre aspekter informantene i stor grad la til grunn i sine tillitsvurderinger: at nyhetsmediene må vise *åpenhet*, at journalistene har relevant og god *kompetanse* og at nyhetsmediene presenterer et bredt og variert nyhetsbilde gjennom sin *selektivitet*. Selv om informantene la alle de nevnte forventningene til grunn, virket det som at det var forventningene om journalistenes kompetanse og nyhetsmedienes selektering som i størst grad opptok dem i deres refleksjon på tillit til nyhetsmediene. Generelt sett ga informantene uttrykk for at nyhetsmediene ikke hadde vond vilje eller bevisst prøvde å lure dem. Der informantene opplevde å ha mindre tillit til nyhetsmediene omhandlet det i hovedsak at nyhetsmediene ikke var i stand til å fortelle hele sannheten på grunn av deres journalistiske kompetanse, og fordi nyhetsmedienes selektering

ikke dekket sakene informantene ønsket å få informasjon om. Det viste seg at informantenes tillit baserte seg på både på innholdet de mente nyhetsmediene formidlet, men i like stor grad på hva nyhetsmediene *ikke* formidlet.

Når det gjelder forholdet mellom tillitsvurderingene og nyhetsbruken, ga informantene på den ene siden uttrykk for at deres tillitsvurderinger ble skapt over tid, basert på deres nyhetsvaner og erfaring med ulike nyhetsaktører. De forklarte at en nyhetsaktør må ha brutt tilliten deres ved flere anledninger for at det skulle svekke deres tillitsforhold eller påvirke deres nyhetsbruk. På den andre siden fortalte flere at de i stor grad brukte nyhetsaktører de oppga å ikke ha høy tillit til, samtidig som de også hadde relativ høy tillit til aktører de ikke brukte.

Generelt i materialet var det flere aspekter ved informantenes svar og refleksjoner som hadde likhetstrekk med funn fra tidligere forskning, og som kan belyses av flere teoretiske perspektiver. For det første omhandlet informantenes svar i stor grad hva de *forventet* fra nyhetsmediene – noe som underbygges av hvordan Coleman (2012) definerer tillit som realiseringen av sosiale forventninger. Videre viste det seg at flere av forventningene informantene trakk fram minner om troverdighetsfaktorene identifisert i tidligere forskning (Gaziano & McGrath, 1986; The Media Insight Project, 2016). Eksempelvis er det likhetstrekk mellom informantenes forventninger om at nyhetsmediene måtte vise åpenhet og inneha god kompetanse og hvordan tidligere forskning har identifisert at *erfarne reportere* og nyhetsmedier som *skiller mellom fakta og personlige meninger* styrker vurderinger av troverdighet (Gaziano & McGrath, 1986). Videre ga informantene uttrykk for at nyhetsdekningen ofte ikke var *balansert* eller *fullstendig* – to av troverdighetsfaktorene identifisert i tidligere forskning (The Media Insight). I tillegg minner informantenes forventning om at nyhetsmediene måtte vise åpenhet med troverdighetsfaktoren *transparens*.

Videre ble informantenes svar og refleksjoner belyst av de teoretiske perspektivene introdusert innledningsvis. For det første minner informantenes refleksjoner om hvordan Harald Grimen (2009) mener det er mulig å ha tillit til institusjoner, til tross for at en tillitsgiver ikke alltid har kunnskap om hvem som jobber for en institusjon eller deres interesser. Basert på informantenes refleksjoner er det imidlertid mulig å argumentere for at man kan ha tillit til nyhetsmedier ettersom informantene i stor grad viste til kunnskap om og forståelse for hvordan den journalistiske prosessen fungerte, og hvordan nyhetsmedier opererer – noe de også la til grunn i sine tillitsvurderinger. I tillegg har informantenes

beskrivelse av at tillit bygges over tid likhetstrekk med hvordan Grimen (2009) mener at gjentatt samhandling er en viktig kilde til tillit. Informantene la til grunn nyhetsvaner, erfaring og vurderinger skapt over tid.

I tillegg ga informantene uttrykk for å både ha *prediktive* og *normative* forventninger. Forventningene om at nyhetsmediene måtte formidle sanne nyheter i tråd med presseetiske standarder og at de måtte vise åpenhet fremstod som prediktive forventninger – ettersom at forventningene over tid virket å ha blitt til dels være integrert hos informantene. Informantenes andre forventninger, om journalisters kompetanse og nyhetsmediene selektering, fremstod imidlertid som normative forventninger – forventninger om hva nyhetsmediene *bør* gjøre. Basert på informantenes refleksjoner virket det som at deres prediktive forventninger ikke hadde særlig påvirkning på deres vurdering av nyhetsaktører eller deres nyhetsbruk ettersom at de både tok forventningene for gitt – og fordi nyhetsmediene i stor grad realiserte dem.

De normative forventningene fremstod derimot i mye større grad om et *ønske* om hva nyhetsmediene skulle gjøre – men ikke gjorde. Dette kan ses i sammenheng med hvordan Coleman (2012, s. 36) mener tillit til nyhetsmedier operer på ulike nivåer og at nyheter kun vil være bærekraftig for et demokratisk samfunn når nyhetsmediene og nyhetsmottakere er på «samme bølgelengde». Det virket som at informantene opplevde at de var på samme bølgelengde som nyhetsmediene når det gjaldt de prediktive forventningene, men i mindre grad når det gjaldt de normative. Selv om problemet ikke nødvendigvis var at nyhetsmediene og nyhetsmottakerne *ikke var enig* om de normative forventningene, opplevde informantene imidlertid at forventningene ikke ble realisert i tilstrekkelig grad av nyhetsmediene.

Det må imidlertid påpekes hvordan informantene til dels ga inntrykk av å gi «litterære svar» når de reflekterte rundt deres grad av tillit. Både fordi deres svar i stor grad samsvarer med hvordan litteratur og tidligere forskning faktisk omtaler tillit til nyhetsmedier, men også i lys av hvordan Caroline Fisher (2016) fremhever at måten folk blir oppfordret til å være kritiske mot nyheter kan føre til at de i større grad oppgir at de ikke har tillit, fordi det er det «riktige». Selv om de fleste av informantene i dette studiet sa at de hadde relativ høy tillit, var de likevel skeptiske og kritiske – og det kan være at de svarte slik de gjorde fordi de opplevde at dette var det «riktige». Informantene ville kanskje ikke framstå som naive, og derfor fremstår

informantene som mer skeptiske og kritiske i sine tillitsvurderinger av nyhetsmediene, enn det som vises i deres faktiske nyhetsbruk.

Det kan tenkes at dette er grunnen til at VG fortsatt er landets største avis, selv etter Giske-videoen: En undersøkelse viser at tilliten til VG i september 2019 var relativt lav, særlig i forhold til hva den var i mars 2019 (Medietilsynet, 2019). Likevel er VG fortsatt størst på både nett og papir med 2,4 millioner lesere (Jor, 2019). Som presentert innledningsvis antok flere at VGs håndtering av Giske-videoen kom til å ha «umiddelbare» konsekvenser for VG (NTB, 2019). Og det fikk det, i publikums uttalte vurdering av avisen. Men ikke om vi ser på lesertallene.

Det er ikke lett å si hvorfor folk tilsynelatende fortsatt bruker VG selv om de har mindre tillit til avisen. Det viser likevel hvordan tillitsvurderinger og nyhetsbruk ikke nødvendigvis samsvarer, noe som var en sentral tendens blant informantene i dette studiet. Dette betyr ikke nødvendigvis at uttalt tillit ikke er viktig, men heller at det er nødvendig å undersøke tillit i lys av folks faktiske mediebruk. Dette vil kunne gi noen klarere svar på hvilke konsekvenser en uttalt synkende tillit til nyhetsmedier faktisk fører til. Dette er særlig interressant for nyhetsmediene selv, ettersom de i stor grad er avhengige av klikk og seertall for å være konkurransedyktig. Til tross for at tillit til nyhetsmedier anses som viktig for et demokratisk samfunn, er det ikke utelukkende tillit som fører til at nyhetsmedier får seere eller klikk. Det er nyhetsbruken som vil gi dem inntekter. Tillit virker tilsynelatende å ikke påvirke informantenes nyhetsbruk i særlig grad, så hvilke aspekter *blir* påvirket? Det kan tenkes at nyhetsmottakere eksempelvis vil ha mindre betalingsvilje hvis de har mindre tillit. På den andre siden så blir betalingsvilje også, på lik linje som nyhetsbruk, preget av interesse – noe som tyder på at betalingsvilje ikke nødvendigvis er en konsekvens av tillit til nyhetsmedier heller.

Basert på dette studiet, er det spesielt tre aspekt videre forskning bør undersøke for å få en bedre forståelse for hva tillit til nyhetsmedier betyr. For det første bør tillit til nyhetsmedier studeres i lys av nyhetsmottakerens faktiske mediebruk og i større grad undersøke hvorvidt nyhetsmottakere føler at deres ønskede nyhetstema og interesser blir dekt og møtt av nyhetsmediene. Til tross for at nyhetsmottakere og nyhetsmedier kan være enige om flere av de grunnleggende funksjonene pressen har, kan det likevel være mindre samsvar rundt andre, mer sammensatte aspekter – som for eksempel redaksjonell selektering. Som nevnt har

tidligere forskning studert hvorvidt nyhetslesere opplever at nyhetsdekningen er *relevant* for dem (Moe & Bjørgan, 2019) eller *angår* dem (Nordiske Mediedager, 2018). Basert på informantenes opplevelse av at nyhetsmediene ikke ga dem informasjon de *ville* ha, uavhengig av relevans eller personlig synspunkt, er dette noe videre forskning bør fokusere på i større grad enn det som har blitt gjort hittil.

I forlengelse av dette bør videre forskning for det andre undersøke hvorvidt nyhetsmottakere føler at nyhetsmediene skriver om det som nyhetsmottakerne mener de burde skrive om – og huske på at nyhetsmottakeres tillit til nyhetsmedier også kan påvirkes av hva som *ikke* står i nyhetene.

For det tredje bør videre forskning forsøke å finne ut hvilken konsekvens tillit til nyhetsmedier faktisk har, både for nyhetsmediene, for nyhetsmottakerne og for det demokratiske samfunnet. Tillitsforskningen bør forsøke å gi en bedre forståelse av hvordan nyhetsmottakere selv tenker rundt tillit og hva de legger til grunn i sine tillitsvurderinger. Til tross for at kvantitative studier bidrar til verdifull innsikt om befolkningens tillit til nyhetsmediene, er det nødvendig at tillit til nyhetsmedier også blir studert med flere kvalitative tilnærminger – slik at man kan få en bedre forståelse for hva nyhetsmottakere legger i å ha tillit, og forhåpentligvis finne ut hvilken konsekvens tillit til nyhetsmedier faktisk har for mediene.

Litteratur

- Allcott, H. & Gentzkow, M. (2017). 'Social Media and Fake News in the 2016 Election'. *Journal of Economic Perspectives*, 31, 211-236. 10.1257/jep.31.2.211.
- Ashby, W. R. (1956) *An Introduction to Cybernetics*. London: Chapman & Hall.
- Bryman, A. (2016) *Social Research Methods*. 5.utg. Oxford: Oxford University Press
- Coleman, J. S. (1990). *Foundations of social theory*. Cambridge, MA: Belknap Press of Harvard University Press.
- Coleman, Stephen. (2012). 'Believing the news: From sinking trust to atrophied efficacy'. *European Journal of Communication*, 27(1), 35–45. DOI: 10.1177/0267323112438806
- Deuze, M. (2005) 'What is Journalism? Professional Identity and Ideology of Journalists Reconsidered'. *Journalism Studies*, 6(4), 442–464 DOI: 10.1177/1464884905056815
- Eide, M. (2008) *Medievitenskap: Medier – institusjoner og historie*. Bergen: Fagbokforlaget
- Eide, M. (2011) *Hva er journalistikk*. Oslo: Universitetsforlaget
- Fisher, C. (2016) 'The trouble with 'trust' in news media', *Communication Research and Practice*, DOI: 10.1080/22041451.2016.1261251
- Gauntlett, D. (2007) *Creative Explorations: New Approaches to Identities and Audiences*. London: Routledge.
- Gaziano, C., & McGrath, K. (1986). Measuring the Concept of Credibility. *Journalism Quarterly*, 63(3), 451–462. <https://doi.org/10.1177/107769908606300301>
- Gentikow, B. (2005). *Hvordan utforsker man medieerfaringer?: kvalitativ metode*. Kristiansand: IJ-forlaget.
- Grimen, H. (2008) Profesjon og tillit. I: Molander, A. og Terum, L.A. red. *Profesjonsstudier*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 197-215.
- Grimen, H. (2009) *Hva er tillit*. Oslo: Universitetsforlaget
- Hardin, R. (2002) *Trust and trustworthiness*. New York: Russel Sage Foundation
- Hovden, J. F. (under publisering). Offentlig tilknytning og sosiale klasser. I Moe, H., Hovden, J. F., Ytre-Arne, B., (red.) *Offentlig tilknytning*. Oslo: Universitetsforlaget
- Hovland, C., Janis, I. L., & Kelly, H. H. (1953). *Communication and Persuasion*. New Haven: Yale University Press.
- Jacobsen, T. (2018) *Trusting News Online. A qualitative study of perceptions of online newspaper credibility among young Norwegian adults* [masteroppgave]. NTNU.

- Johannessen, L.E.F., Rafoss, T.W., Rasmussen, E.B. (2018) *Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Oslo: Universitetsforlaget
- Karlsen, R. & Aalberg, T. (2015). Selektiv eksponering av medievalgkampen. I B. Aardal & J. Bergh (Red.), *Valg og velgere. En studie av stortingsvalget* (s. 119–134). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Kohring, M. & Matthes, J. (2007) Trust in News Media. *Communication Research*. Volume 34 Number, 2 April 2007, 231-252.
- Knudsen, E., Iversen, M. H., & Vatnøy, E. (2018) ‘Mistillit til den andre siden. Ideologisk selektiv eksponering og tillit til røde og blå medier’. *Norsk medietidsskrift 02 / 2018* (Volum 25), s. 1-20. Idunn. DOI: 10.18261/issn.0805-9535-2018-02-04
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2018) *Det kvalitative forskningsintervju*. 3.utg. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Kvale, S. (1997). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Medietilsynet (2019) *Kritisk medieforståelse i den norske befolkningen*. Delrapport 4. Tilgjengelig fra: https://medietilsynet.no/globalassets/dokumenter/rapporter/2019/191029---delrapport-4_tillit-til-mediene.pdf [Lest: 29.10.19]
- Meijer, I. C. (2016) Practicing Audience-centered Journalism Research, i Witschge, T., Anderson, C.W., Domingo, D., & Hermida, A. (red). *The SAGE Handbook of Digital Journalism*. London: Sage, s. 546-561.
- Metzger, M. J., Flanagin, A. J., Eyal, K., Lemus, D. R., & Mccann, R. M. (2003) Credibility for the 21st Century: Integrating Perspectives on Source, Message, and Media Credibility in the Contemporary Media Environment, *Annals of the International Communication Association*, 27:1, 293-335, DOI: 10.1080/23808985.2003.11679029
- Moe, H. og Bjørgan, J. (2019) Bruksmønstre for digitale nyheter: Reuters Institute Digital News Report, Norge 2019: Bergen: Universitetet i Bergen
- Newman, N., Fletcher, R., Levy, D. A. L. og Nielsen, R. K. (2016) *Reuters Institute Digital News Report 2016*. Reuters Institute for the Study of Journalism, University of Oxford. Tilgjengelig fra: <http://media.digitalnewsreport.org/wp-content/uploads/2018/11/Digital-News-Report-2016.pdf?x89475> [Lest 23.09.19]
- Newman, N. (2018) *Executive Summary and Key Findings*. I: Newman, N. Red. *Reuters Institute Digital News Report 2017*. s. 8-27.

- Nordiske Mediedager (2018) *Medieundersøkelsen 2018: Befolkning*. Nordiske Mediedager. Tilgjengelig fra: <<http://kyber.blob.core.windows.net/nmd/2400/mediedager-2018-befolkning-tabeller.pdf>> [Lest 31.10.19]
- Reese, S. D. & Shoemaker, P. J. (2016) A Media Sociology for the Networked Public Sphere: The Hierarchy of Influences Model, *Mass Communication and Society*, 19:4, 389-410, DOI: 10.1080/15205436.2016.1174268
- Schwebs, T. & Østbye, H. (2013) *Media i samfunnet*. 6. utg. Oslo: Det Norske Samlaget
- Shoemaker, P., & Reese, S. D. (2014). *Mediating the message in the 21st century: A media sociology perspective*. New York, NY: Routledge.
- Tandoc, E. C., Lim, Z. W., & Ling, R. (2018) 'Defining "Fake News"', *Digital Journalism*, 6:2, 137-153, DOI: 10.1080/21670811.2017.1360143
- Thagaard, T. (2009) *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. 3. utg. Bergen: Fagbokforlaget
- The Media Insight Project (2016) *A new understanding: What makes people trust and rely on news*. Associated Press-NORC Center for Public Affairs Research
- Tracy, S. J. (2010). Qualitative Quality: Eight "Big-Tent" Criteria for Excellent Qualitative Research. *Qualitative Inquiry*, 16(10), 837–851. DOI: 10.1177/1077800410383121
- Tsfati, Y. & Cappella, J. (2003). Do People Watch what they Do Not Trust?. *Communication Research*. 30. 504-529. DOI: 10.1177/0093650203253371.
- Tsfati, Y. & Cappella, J. (2005) Why Do People Watch News They Do Not Trust? The Need for Cognition as a Moderator in the Association Between News Media Skepticism and Exposure, *Media Psychology*, 7:3, 251-271, DOI: 10.1207/S1532785XMEP0703_2
- Warren, M. E. (2018). «Trust and Democracy». I E. M. Uslaner (red.), *The Oxford Handbook of Political and Social Trust*. Oxford: Oxford University Press.
- Østbye, H. (2009) *Samfunnsoppdraget under press*. I: Eide, M. red. *Journalistiske nyorienteringer*. Oslo: Scandinavian Academic Press

Andre kilder

Datatilsynet (2019) *Hva er en personopplysning?* Tilgjengelig fra:

<<https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/personopplysninger/>>

[Lest 31.10.19]

Drabløs, Ø. T., Pettersen, P. & Hagen, K. (2019) VG felt i PFU for dekning og egen evaluering av Giskes dansevideo, *Norsk Rikskringkasting*, 28.august 2019.

Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/kultur/vg-saken_-felt-pa-fem-punkter-1.14677558> [Lest 15.10.19]

Enge, C. & Schwencke, M. (2019) Nordmenn er mer negative til mediene etter VG-saken. – Bekymringsfulle tall, sier professor., *Aftenposten*, 3.april 2019. Tilgjengelig fra:

<<https://www.aftenposten.no/kultur/i/LA4gAx/nordmenn-er-mer-negative-til-mediene-etter-vg-saken-bekymringsfulle-tall-sier-professor>> [Lest 15.10.19]

Fossheim, K., Sørsdahl, E. & Fremstad, M. (2019) Sofie (27) danset med Trond Giske. Nå forteller hun sin historie, *TV 2*, 2019. Tilgjengelig fra:

<<https://www.tv2.no/spesialer/longread/sofie-27-danset-med-trond-giske-dette-er-hennes-historie>> [Lest 15.10.19]

Jor, E. L. (2019) Her er lesertallene for landets mediehus: VG er landets største avis - Dagbladet klatrer, *Medier24*, 15.oktober. Tilgjengelig fra:

<https://www.medier24.no/artikler/her-er-lesertallene-for-landets-mediarhus-vg-er-landets-storste-avis-dagbladet-klatrer/476441?fbclid=IwAR0E_illu6Cur12P8Vb-P-T4ILQBcHeKbQq8RF3hC1R9NJ0dAHKqR67v2I4> [Lest: 27.10.19]

Knudsen, E., Iversen, M. H., & Nygaard, S. (2018) Dette betyr «tillit til mediene» for folk. *VoxPublica.*, 14.mars 2018. Tilgjengelig fra: <<https://voxpública.no/2018/03/dette-betyr-tillit-til-mediene-for-folk/>> [Lest: 11.12.18]

Michalsen, G. (2018) Den unge mannen i «Skei Grande-historien» sier Resett tilbød han 400.000 kroner for å stille opp, *Medier24*, 18.januar. Tilgjengelig fra:

<<https://www.medier24.no/artikler/den-unge-mannen-i-skei-grande-historien-sier-resett-tilbod-han-400-000-kroner-for-a-stille-opp/426217>> [Lest: 25.10.19]

Norsk Presseforbund (2015) *Vær Varsom-plakaten*. Oslo: Norsk presseforbund. Tilgjengelig fra: <<http://presse.no/pfu/etiske-regler/vaer-varsom-plakaten>> [Lest: 23.09.2019]

NTB (2018) Document.no-redaktøren får være med i Redaktørforeningen, *Journalisten.no*, 8.juni. Tilgjengelig fra: <<https://journalisten.no/alternative-medier-document-hans-rustad/documentno-redaktoren-far-vaere-med-i-redaktorforeningen/322304>>

[Lest: 15.10.19]

- NTB (2019) Medieforsker bekymra for publikums tillit til VG, *Journalisten.no*, 21.mars 2019. Tilgjengelig fra: <<https://journalisten.no/erik-knuksen-gard-steiro-trond-giske/medieforsker-bekymra-for-publikums-tillit-til-vg/355410>> [Lest: 15.10.19]
- Nybø, R. & Stavrum, K. (2017) Også akademikere har et ansvar for troverdig informasjon. *Aftenposten*, 3. januar 2017. Tilgjengelig fra: <<https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/QzQ4x/Ogsa-akademikere-har-et-ansvar-for-troverdig-informasjon--Nybo-og-Stavrum>> [Lest: 07.10.18]
- Silvola, N. M. (2019) VGs nyhetsredaktør – Har ikke vært tydelig nok i sporbarheten av feil, *Journalisten*, 27.mars 2019. Tilgjengelig fra: <<https://journalisten.no/dansevideo-gard-steiro-tora-bakke-handlykken/vgs-nyhetsredaktor--har-ikke-vaert-tydelig-nok-i-sporbarheten-av-feil/356692>> [Lest: 09.10.19]
- Waatland, E. & Jor, E. J. (2018) Helge Lurås nektes adgang redaktør-foreningen, *Medier24*, 21.september. Tilgjengelig fra: <<https://www.medier24.no/artikler/siste-redaktor-helge-luras-i-resett-ble-ikke-tatt-opp-som-medlem-i-norsk-redaktor-forening/446836>> [Lest 25.10.19]

Vedlegg

Vedlegg 1: NSD-godkjenning

14.10.2019

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

NSD sin vurdering

Prosjektittel

Hva er tillit? En kvalitativ studie av tillitsbegrepet

Referansenummer

699189

Registrert

23.09.2018 av Bia Nadine Haidri Sjøvoll - Bia.Sjovoll@student.uib.no

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Bergen / Det samfunnsvitenskapelige fakultet / Institutt for informasjons- og medievitenskap

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Jan Fredrik Hovden , Jan.Hovden@uib.no, tlf:

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Bia Nadine Sjøvoll, bsj003@uib.no, tlf: 47828442

Prosjektperiode

13.08.2018 - 31.10.2019

Status

01.07.2019 - Vurdert

Vurdering (2)

01.07.2019 - Vurdert

NSD har vurdert endringen registrert 26.06.2019.

Vi har nå registrert 31.10.2019 som ny sluttdato for forskningsperioden. I tilfelle det skulle bli aktuelt med ytterligere utvidelse av den opprinnelige sluttdatoen 20.06.2019 , må vi vurdere hvorvidt det skal gis ny informasjon til utvalget.

NSD vil følge opp ved ny planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet/pågår i tråd med den behandlingen som er dokumentert.

Lykke til videre med prosjektet!

Vedlegg 2: Utlysningstekst

Hei,

Jeg heter Bia Sjøvoll og er masterstudent ved Institutt for Informasjons- og medievitenskap, Universitetet i Bergen. For tiden skriver jeg masteroppgave om tillit til nyhetsmedier, med fokus på hva tillit betyr for folk. Jeg ønsker å studere hvilke grunner det finnes for å stole/ikke stole på, og i hvilken grad folk stoler eller ikke stoler på journalister og media.

I forbindelse med dette er jeg interessert i å intervjuere personer om dette temaet. Jeg ønsker å intervjuere ulike typer mennesker, så personer i alle aldre og i alle yrker er velkomne til å delta.

Intervjuet vil være konfidensielt og undersøkelsen er meldt inn til Norsk senter for forskningsdata. Jeg blir å ta opptak av samtalen, samt skrive ned deler av intervjuet etterpå. Etter jeg har transkribert samtalen vil opptaket bli slettet. Det vil heller ikke være mulig å identifisere deg i den ferdige oppgaveteksten.

Er dette noe du, eller noen du kjenner, kanskje kunne tenkt å være med på? Da kan dere kontakte meg her på Facebook eller sende en e-post til: Bia.Sjovoll@student.uib.no!

Vedlegg 3: Intervjuguide

Del 1: Generelle spørsmål om nyhetsbruk

1. Først og fremst, vil du generelt si at du har mye tillit til nyheter?
 - Fortell meg litt om hvorfor/hvorfor ikke.
2. Kan du fortelle meg om din nyhetslesning gjennom en vanlig hverdag?
3. Hvilke nyhetskilder bruker du mest?
4. Hvilke nyhetsplattformer bruker du mest?
5. Hvis det skulle skje en stor hendelse, hvor hadde du først oppsøkt informasjon?
Hvorfor det?
6. Diskuterer du nyheter med venner, familie eller kollegaer?
7. Deler du noen ganger nyhetssaker på for eksempel Facebook eller Twitter?
 - Hvorfor deler/deler du ikke? Hva skal til for at du skal dele? Hvilken sak delte du sist, hvem hadde skrevet den?
8. Kan du gi noen eksempler på saker som har vært i media du har hatt lav tillit til?
 - Hvorfor hadde du lav tillit til denne saken?
 - Er det andre saker?

Del 2: Rangeringsøvelser

1. Her er det noen eksempler på nyhetsaktører. Ønsker du å legge til noen?
2. Kan du rangere dem etter hvor mye du bruker de forskjellige aktørene?
 - Hvorfor har er rangeringen slik? Hvorfor bruker du *denne* aktøren mer enn *denne*?
3. Nå vil jeg at du skal rangere dem ut ifra hvem du har mest tillit til.
 - Kan du forklare rangeringen? Hvorfor har du flyttet/ikke flyttet på disse aktørene?
 - Hva er forskjellen på den øverste og den nederste?
 - Hva er det den øverste aktøren gjør, som de lengre ned ikke gjør?
 - Hva er det med denne avisen som gjør at du har lav tiltro til dem?
 - Hva er det med denne avisen som gjør at du har høy tiltro til dem?
4. Her er noen ulike nyhetstema, kan du rangere dem etter hvilke tema interesserer deg mest? Begrunn gjerne kort rangeringen.

5. Nå vil jeg at du skal rangere temaene ut ifra hvilke tema du har mest tiltro til at mediene klarer å dekke på en troverdig måte.
- Forklar rangeringen, hva er forskjellen på den øverste og den nederste?
 - På hvilken måte blir *dette* temaet dekt bedre enn *dette*?
 - Hva er det med dette temaet som gjør at du tror mediene klarer å dekke temaet på en troverdig måte?
 - Hva er det med dette temaet som gjør at du ikke tror mediene klarer å dekke temaet på en troverdig måte?
 - Av nyhetsaktørene her, hvor ville du gått for å lese om dette temaet? Og hva med dette temaet? Hvorfor ville du ha brukt den nyhetsaktøren?

Del 3: 'Kreative spørsmål'

1. Når det du tenker på «tillit til nyheter», hvilken farge tenker du på da da?
 - Kan du fortelle meg hvorfor du tenkte på den fargen?
 - Hva betyr fargen for deg?
 - Hvilke assosiasjoner har du til fargen? Har du de samme assosiasjonene til tillit?
2. Hvis du skulle sammenlignet avisen «x» med en person i livet ditt, hvem ville det vært? (Be om sammenligning med flere forskjellige aktører)
 - Hvorfor valgte du akkurat denne personen?
 - Er det noe denne personen gir deg, som avisen også gir deg?
 - Hva betyr denne personen for deg? Vil du si at du forholder deg til avisen på samme måte?

Del 4: Tillitsspesifikke spørsmål

1. Kan du fortelle meg hva det å ha tillit betyr for deg?
2. Er det forskjell mellom tilliten du har til en person i en privat relasjon, og tilliten du har til en avis?
3. Hva vil du si at du vektlegger når du skal vurdere om du har tillit til en nyhetsaktør eller ikke?
4. Hva legger du i «å ha tillit til mediene?»
5. Hva mener du pressen sin samfunnsoppgave skal være?
 - Føler du nyhetsmediene klarer å opprettholde denne rollen?
 - Har du tillit til at de klarer å fullføre denne rollen?

Vedlegg 4: Spørreskjema

Spørreskjema for deltakere i studiet: «Hva er tillit? En kvalitativ studie om tillitsbegrepet»

Dette spørreskjemaet blir delt ut til informantene som deltar i masterprosjektet mitt ved Institutt for Informasjons- og medievitenskap, UiB. Informasjonen fra spørreskjemaet kan brukes sammen med informasjonen som kommer fram i intervjuene. Det er frivillig å svare på spørreskjemaet. All informasjon vil bli anonymisert. Det er kun jeg som har tilgang til spørreskjemaet, og det vil bli makulert kort tid etter intervjuet.

Alder:

Kjønn:

Mann

Kvinne

Annet

Bosted:

Yrke/studie:

Utdanningsnivå (påbegynt eller fullført):

Grunnskole

Videregående

Bachelor

Master

Hvis det skulle være stortingsvalg i morgen, hvem ville du stemt på?

Vedlegg 5: Samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet

«Hva er tillit? En kvalitativ studie om tillitsbegrepet»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å studere tillit til nyhetsmedier. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med studiet er å få en bedre forståelse i hva som ligger i begrepet «tillit», med fokus på tillit til nyheter. Tidligere forskning har vist til lav tillit til nyheter både nasjonalt og internasjonalt, men hva betyr egentlig tillit? Ved å undersøke hvordan folk forholder seg til tillit, hva tillit betyr for dem og hva som påvirker deres grad av tillit er målet med dette prosjektet å få en bedre forståelse for hva tillit til nyheter faktisk betyr.

Studien er tilknyttet en masteroppgave ved Institutt for Informasjons- og medievitenskap, Universitetet i Bergen.

Hva innebærer det for deg å delta?

Studien er basert på individuelle ansikt-til-ansikt intervjuer med omtrent 15 personer. Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du stiller til et intervju som vil ta ca. 1-1 ½ time å gjennomføre. Intervjuet vil basere seg på spørsmål om din nyhetsbruk og tillit til ulike nyhetskilder. Jeg vil også spørre om politisk tilhørighet, yrke og utdanningsnivå. Det er mulig du vil bli kontaktet i etterkant av intervjuet med forespørsel om å bli stilt noen oppfølgingsspørsmål. Det vil bli tatt lydopptak av intervjuene.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Kun jeg som masterstudent vil ha tilgang til intervjuene.

Intervjuene blir transkriberte (skrevet ut) og lydfilene blir deretter slettet fra telefonen. Hvert intervju vil ha et nummer, men det lagres ingen opplysninger om deg digitalt utover det som kommer fram i intervjuet. Direkte identifiserende informasjon i intervjuet (f.eks. navn eller svært identifiserende opplysninger om bosted, jobb, utdanning etc.) blir fjernet eller anonymisert ved transkribering. Intervjuene blir lagret på min passordbeskyttede laptop.

Prosjektet skal etter planen avsluttes 20.06.2019. Intervjuene blir da slettet fra datamaskinen.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Institutt for Informasjons- og medievitenskap ved Universitet i Bergen har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Institutt for Informasjons- og medievitenskap, UiB ved professor Jan Fredrik Hovden.
E-post: jan.hovden@uib.no, telefon: +47 55 58 41 35
- Vårt personvernombud: Janecke Helene Veim. E-post: personvernombud@uib.no

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til å delta i intervjuet. Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 20.06.2019.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 6: Informantutvalg

Informant	Alder	Utdanningsnivå	Yrke	Politisk ståsted	Grad av generell tillit
«Linn»	19	Årsstudium	Student	AP	Relativ høy tillit
«Håvard»	33	Bachelorgrad	Ingeniør / Deltidsstudent	AP	Noe tillit
«Nils»	27	Videregående	Kokk	Blå side	Lav tillit
«Nina»	55	Videregående	Helsesekretær	Venstre	Relativ høy tillit
«Mette»	57	Cand.mag.	Daglig leder, kulturbransjen	Rød side	Relativ høy tillit
«Astrid»	31	Mastergrad	Lærer	Venstre	Relativ høy tillit
«Hege»	58	Bachelorgrad	Student	Ville ikke stemt	Lav tillit
«Knut»	52	Mastergrad	Teknisk sjef	Høyre	Noe tillit
«Mari»	36	Videregående	Vekter	Høyre	Lav tillit
«Steffen»	21	Bachelor	Student	SV	Noe tillit
«Lars»	48	Doktorgrad	Førstemanuensis	Rødt / SV	Relativ høy tillit
«Lisa»	21	Bachelor	Student	AP / SV	Noe tillit
«Helene»	45	Cand.mag.	HR-konsulent / Student	SV / AP	Noe tillit

Beskrivelse av tabell:

Tabellen viser en oversikt over alle informantene, bortsett fra det første pilotintervjuet. Utdanningsnivået viser enten påbegynt eller fullført utdanningsnivå. Politisk ståsted er basert på informantenes svar på «Hvis det skulle være stortingsvalg i morgen, hvem ville du stemt på?». Graden av generell tillit er basert i hovedsak på informantene svar på «Først og fremst, vil du generelt si at du har mye tillit til nyheter?». Unntaket er Linn, Håvard og Nils som ikke ble stilt dette spørsmålet. Hos dem er grad av generell tillit basert på andre refleksjoner og svar informantene uttrykte i intervjuene.

Vedlegg 7: Informantenes rangering av nyhetsaktører

	Nyhetsaktører rangert på bruk	Nyhetsaktører rangert på tillit
<p>Linn</p> <p>Leser nyheter regelmessig</p> <p>Noe tillit</p>	<p>Bruker regelmessig: NRK, Aftenposten, Klassekampen, VG, BT, BA, TV 2, Dagens Næringsliv</p> <p>Bruker ikke: Dagbladet, Nettavisen</p> <p>Kjenner ikke til: Rettsett.no, Document.no, Morgenbladet</p>	<p>Høy tillit til: NRK, Aftenposten, Dagens Næringsliv, NRK, TV 2, Klassekampen, BT,</p> <p>Mindre tillit til: BA, VG</p> <p>Ikke tillit til: Dagbladet, Nettavisen</p>
<p>Håvard</p> <p>Leser nyheter regelmessig</p> <p>Noe tillit</p>	<p>Bruker regelmessig: BT, BA, Aftenposten, Dagbladet, NRK, Klassekampen, DN</p> <p>Bruker sjeldent: TV 2, VG, Nettavisen, Dagen, Vårt Land, Document.no, Rights.no, Resett.no</p>	<p>Relativ høy tillit til: BT, Aftenposten, Dagbladet, NRK, Klassekampen, Dagens Næringsliv, VG</p> <p>Lite tillit til: TV 2, BA, Nettavisen, Dagen, Vårt Land, Document.no, Rights.no, Resett.no</p>
<p>Nils</p> <p>Leser nyheter regelmessig</p> <p>Lav tillit</p>	<p>Rangert fra bruker mest til bruker minst: VG, Aftenposten, Dagbladet, TV 2, BT, Nettavisen, Resett.no, NRK, Document.no, Rights.no, Dagen, Morgenbladet, Klassekampen, BA, Dagens Næringsliv, Vårt Land</p>	<p>Rangerte fra høyest tillit til lavest tillit: Dagens Næringsliv, VG, Aftenposten, Dagbladet, TV 2, BT, Nettavisen, Rights.no, Document.no, Resett.no, NRK, Dagen, Morgenbladet, Klassekampen, BA, Vårt Land.</p>
<p>Nina</p> <p>Leser nyheter regelmessig</p> <p>Relativ høy tillit</p>	<p><i>La til Stavanger Aftenblad.</i></p> <p>Bruker regelmessig: BT, BA, NRK, Stavanger Aftenbladet, Aftenposten, Dagbladet, VG, DN, Nettavisen, Morgenbladet, Klassekampen.</p> <p>Bruker ikke: TV 2, Vårt Land, Dagen</p> <p>Ikke hørt om: Rights.no, Document.no, Resett.no</p>	<p>Nivå 1: NRK Nivå 2: Aftenposten, Klassekampen, BT, Stavanger Aftenblad Nivå 3: DN, Morgenbladet. Nivå 4: BA, Dagbladet, VG Nivå 5: Nettavisen</p>
<p>Mette</p> <p>Leser nyheter regelmessig</p> <p>Relativ høy tillit</p>	<p>Bruker regelmessig: NRK, BT, VG, DN, Klassekampen, Dagbladet, TV 2, BA, Aftenposten</p> <p>Bruker ikke Resett.no, Nettavisen, Vårt Land, Rights.no, Morgenbladet, Dagen og Document.no</p>	<p>Lik, relativ høy tillit til: NRK, BT, VG, DN, Klassekampen, Dagbladet, TV 2, BA, Aftenposten</p> <p>Noe tillit til: Vårt Land, Morgenbladet, Nettavisen, Dagen.</p> <p>Ikke tillit til: Resett.no, Rights.no, Document.no</p>
<p>Astrid</p> <p>Leser nyheter regelmessig</p> <p>Relativ høy tillit</p>	<p>Nivå 1: BT Nivå 2: NRK, Aftenposten, DN, Morgenbladet, Dagbladet, TV 2 Nivå 3: Resett.no</p> <p>Leser ikke: BA, VG, Klassekampen, Rights.no, Document.no, Vårt Land, Dagen</p>	<p><i>Ga ingen fullstendig rangering, men rangerte noen:</i></p> <p>Høy og lik tillit til: NRK, BT, Aftenposten, Dagens Næringsliv, Morgenbladet.</p> <p>Ekstrem lav tillit til: Resett.no</p> <p>Nettavisen: ned i forhold til bruk Klassekampen: opp i forhold til bruk VG: opp eller ned, basert på hvilken type nyhet det var</p>

	Nyhetsaktører rangert på bruk	Nyhetsaktører rangert på tillit
Hege Leser veldig lite nyheter Lav tillit	Nivå 1: Klassekampen, Aftenposten, Dagens Næringsliv Nivå 2: NRK, Morgenbladet	Tillit til: Klassekampen, Aftenposten, Dagens Næringsliv, Morgenbladet Lite tillit til de andre.
Knut Leser nyheter regelmessig Noe tillit	Leser regelmessig: BT, NRK, TV 2, Nettavisen, VG, BA, Aftenposten, Dagbladet, Dagens Næringsliv Leser ikke: Dagen, Morgenbladet, Resett.no, Vårt Land, Klassekampen Ikke hørt om: Rights.no og Document.no	Nivå 1: BT, NRK, TV 2, Aftenposten, Dagens Næringsliv, Klassekampen Nivå 2: Nettavisen, VG, Dagen, Vårt Land Nivå 3: BA og Dagbladet
Mari Leser nyheter regelmessig Lav tillit	<i>La til Finansavisen.</i> Nivå 1: Finansavisen, Aftenposten, VG, Dagbladet, NRK Nivå 2: BA, DN, BT Nivå 3: Morgenbladet, Nettavisen, Klassekampen, TV 2, Dagen Brukte ikke: Vårt Land Kjente ikke til: Resett.no, Document.no, Rights.no	<i>Ga ingen fullstendig rangering, men rangerte noen.</i> Høy tillit: Nivå 1: Morgenbladet, Klassekampen Nivå 2: NRK, Aftenposten Litt tillit: VG, Dagbladet Lite tillit: Dagen Minst tillit til: TV 2
Steffen Leser veldig lite nyheter Noe tillit	Er av og til innom: VG, Aftenposten, Dagbladet, NRK, og lokalavisen fra hans hjemby Bruker ikke: Dagens Næringsliv, BA, Morgenbladet, BT, Klassekampen eller Nettavisen Ikke hørt om: Document.no, Rightst.no, Resett.no, Vårt Land, Dagen	<i>Ga ingen fullstendig rangering, men rangerte noen.</i> Nivå 1: NRK Nivå 2: Aftenposten, Dagens Næringsliv, TV 2 Nivå 3: Dagbladet og VG
Lars Leser nyheter regelmessig Relativ høy tillit	Nivå 1: Klassekampen, NRK, BT Nivå 2: Aftenposten, Dagbladet, VG, Morgenbladet, BA, TV 2 og DN, Leser ikke: Dagen, Nettavisen, Document.no, Rights.no, Resett, Vårt Land	Fra høyest til lavest: NRK, Aftenposten, BT, DN, Morgenbladet, TV 2, Klassekampen, VG, Dagbladet, Document.no
Lisa Leser veldig lite nyheter Noe tillit	Bruker mest: NRK og Aftenposten Leser av og til: VG, Dagbladet, BT, Morgenbladet, Klassekampen Leser sjeldent: Nettavisen Leser aldri: Document.no, Resett.no, Rights.no <i>Kjenner ikke til de andre</i>	Lik, og relativ høy tillit til: NRK, Aftenposten, VG, Dagbladet, BT, BA, Morgenbladet, Klassekampen Veldig lite tillit til: Resett.no, Document.no og Rights.no
Helene Leser nyheter regelmessig Noe tillit	Bruker jevnlig: Aftenposten, BT, NRK Bruker regelmessig: Dagbladet, Klassekampen, VG, Dagens Næringsliv, Morgenbladet og BA. Bruker sjeldent: Vårt Land, Nettavisen, TV 2 Bruker ikke: Document.no, Resett.no, Rights.no	<i>Ga ingen fullstendig rangering, men rangerte noen:</i> På topp: NRK, Aftenposten, BT, DN og Morgenbladet På midten: Dagbladet, VG, TV 2 Litt lengre ned: Nettavisen

Vedlegg 8: Informantenes rangering av nyhetstema

	Nyhetstema rangert basert på interesse	Nyhetstema rangert basert på troverdig dekning
Linn Leser nyheter regelmessig Noe tillit	Fra mest interesse til minst interesse Nasjonal politikk Internasjonal politikk Kriser og ulykker lokalt Kriser og ulykker internasjonalt Innvandring og integrering Kultur og underholdning Sport Helse og livsstil	<i>Svarer ikke på spørsmålet</i>
Håvard Leser nyheter regelmessig Noe tillit	Fra mest interesse til minst interesse Kriser og ulykker lokalt Nasjonal politikk Internasjonal politikk, Kriser og ulykker internasjonalt Innvandring og integrering Kultur og underholdning Sport Helse og livsstil	<i>Svarer ikke på spørsmålet</i>
Nils Leser nyheter regelmessig Lav tillit	Fra mest interesse til minst interesse: Nasjonal politikk Internasjonal politikk Innvandring og integrering Kriser og ulykker internasjonalt Kriser og ulykker lokalt Helse og livsstil Kultur og underholdning Sport	Fra mest troverdig dekning til minst troverdig dekning: Sport Kriser og ulykker internasjonalt Kriser og ulykker lokalt Kultur og underholdning Helse og livsstil Nasjonal politikk Internasjonal politikk Innvandring og integrering
Nina Leser nyheter regelmessig Relativ høy tillit	Nivå 1: Hendelser lokalt Nivå 2: Nasjonal politikk, hendelser internasjonalt Nivå 3: Internasjonal politikk Nivå 4: Kultur og underholdning, helse og livsstil, innvandring og integrering	Nivå 1: Nasjonal politikk, internasjonal politikk Nivå 2: Hendelser lokalt, hendelser internasjonalt Nivå 3: innvandring og integrering Nivå 4: sport, helse og livstil, kultur og underholdning
Mette Leser nyheter regelmessig Noe høy tillit	Ga ingen rangering grunnet lite tiltro til alle tematikker, for ulike grunner. Hun oppga imidlertid til å lese de fleste temaene jevnlig.	Ga ingen rangering, hadde lite tiltro til alle tematikker, for ulike grunner.
Astrid Leser nyheter regelmessig Relativ høy tillit	Nivå 1: Nasjonal politikk, hendelser nasjonalt, innvandring og integrering, Nivå 2: Hendelser internasjonalt, internasjonal politikk, kultur og underholdning, helse og livsstil Nivå 3: Sport	Nivå 1: Nasjonale hendelser, sport, nasjonal politikk, innvandring og integrering Nivå 2: Internasjonal politikk, hendelser internasjonalt, kultur og underholdning, helse og livsstil

	Temaer rangert basert på interesse	Temaer rangert på troverdig dekning
<p>Hege</p> <p>Leser veldig lite nyheter</p> <p>Lav tillit</p>	<p>Fra mest interesse til minst interesse:</p> <p>Hendelser internasjonalt</p> <p>Kultur og underholdning</p> <p>Sport</p> <p>Internasjonal politikk</p> <p>Hendelser nasjonalt</p> <p>Nasjonale politikk</p> <p>Helse og livsstil</p> <p>Innvandring og integrering</p>	<p>Nivå 1: Sport, helse og livsstil, nasjonal politikk, hendelser nasjonalt, hendelser internasjonalt, internasjonal politikk</p> <p>Nivå 2: (som hun mener får ekstrem dårlig dekning): kultur & underholdning, innvandring og integrering</p>
<p>Knut</p> <p>Leser nyheter regelmessig</p> <p>Noe tillit</p>	<p>Fra mest interesse til minst interesse:</p> <p>Sport, hendelser nasjonalt, hendelser internasjonalt, nasjonal politikk, internasjonal politikk, kultur og underholdning, innvandring og integrering, helse og livsstil</p>	<p>Nivå 1: Hendelser nasjonalt, hendelser internasjonalt</p> <p>Nivå 2: Sport</p> <p>Nivå 3: Internasjonal politikk, nasjonal politikk</p> <p>Plasserte ikke de andre.</p>
<p>Mari</p> <p>Leser nyheter regelmessig</p> <p>Lav tillit</p>	<p>Nivå 1: Nasjonal politikk, internasjonal politikk,</p> <p>Nivå 2: Hendelser internasjonalt, hendelser nasjonalt, innvandring og integrering</p> <p>Nivå 3: Sport</p> <p>Nivå 4: Kultur og underholdning, helse og livsstil</p>	<p>Nivå 1: Helse og livsstil, kultur og underholdning</p> <p>Nivå 2: Hendelser nasjonalt, hendelser internasjonalt, sport</p> <p>Nivå 3: Nasjonal politikk, internasjonal politikk, innvandring og integrering</p>
<p>Steffen</p> <p>Leser veldig lite nyheter</p> <p>Noe tillit</p>	<p>Nivå 1: Hendelser internasjonalt og kultur og underholdning</p> <p>Nivå 2: Hendelser nasjonalt og internasjonal politikk</p> <p>Nivå 3: Innvandring og integrering, nasjonal politikk</p> <p>Nivå 4: Helse og livstil</p> <p>Nivå 5: Sport</p>	<p>Nivå 1: Kultur og underholdning, sport,</p> <p>Nivå 2: Hendelser internasjonalt, hendelser nasjonalt, nasjonal politikk, internasjonal politikk</p> <p>Nivå 3: Innvandring og integrering, helse og livsstil</p>
<p>Lars</p> <p>Leser nyheter regelmessig</p> <p>Relativ høy tillit</p>	<p>Nivå 1: Kultur og underholdning (mest kultur)</p> <p>Nivå 2: Internasjonal politikk, nasjonal politikk, innvandring og integrering</p> <p>Nivå 3: Sport, hendelser internasjonalt, hendelser internasjonalt, hendelser nasjonalt</p> <p>Nivå 4: Helse og livsstil</p>	<p>Nivå 1: Hendelser nasjonalt, nasjonal politikk, helse og livsstil</p> <p>Nivå 2: Internasjonale hendelser, internasjonal politikk, innvandring og integrering, sport, kultur og underholdning</p>
<p>Lisa</p> <p>Leser veldig lite nyheter</p> <p>Noe tillit</p>	<p>Fra mest interesse til minst interesse:</p> <p>Nasjonale politikk</p> <p>Innvandring og integrering</p> <p>Kultur og underholdning</p> <p>Hendelser nasjonalt</p> <p>Hendelser internasjonalt</p> <p>Internasjonal politikk</p> <p>Helse og livsstil</p> <p>Sport</p>	<p>Fra mest troverdig dekning til minst troverdig dekning</p> <p>Kultur og underholdning</p> <p>Nasjonale politikk</p> <p>Hendelser nasjonalt</p> <p>Innvandring og integrering</p> <p>Hendelser internasjonalt</p> <p>Internasjonal politikk</p> <p>Helse og livsstil</p>
<p>Helene</p> <p>Leser nyheter regelmessig</p> <p>Noe tillit</p>	<p>Ga ingen fullstendig rangering, følte det var vanskelig å definere hvilke saker gikk under de ulike temaene. Hun påpekte imidlertid at hun leste mye om nasjonal politikk, innvandring og integrering, samt nasjonale hendelser fordi dette preget nyhetsbilde.</p> <p>Leste sjeldent helse og livsstil.</p>	<p>Ga ingen fullstendig rangering, men trakk fram innvandring og integrering, og helse og livsstil som temaer hun synes fikk spesielt dårlig dekning.</p>